

B
497.

Handwritten text, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is faint and difficult to decipher but appears to include the word "CANTON" and some numbers.

14

Handwritten text, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is faint and difficult to decipher but appears to include the word "CANTON" and some numbers.

Handwritten text, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is faint and difficult to decipher but appears to include the word "CANTON" and some numbers.

48

KAUFMANN
DÁVID
KÖNYVTÁRA

B. 497.

מנהגים

על כל השנה כמנהג כל המדינות האלו

פולין רייסן ליטא פיהם

מעררהרין ואשכנז

שחבר הגאון מהר"ר אייוק טירנא :

במצות הגביר הכחור

דוד בלאא אורי וייבש הלוי

שליט אס :

שנת תכ"ז לפ"ק :

נדפס באמשטרדם

אורי וייבש בלאא הח"כר

ר' אהרן הלוי זלחה :

מעשה שכם

האומר לאביו

הקדמה של מנהגים

כרוך

ה' אשר לא עזב חסדו ואמונתו מעם עבדו והכתיב בדרך אמונת לישר ולתקן ולסדר מנהגו מכל השנה כסדר כדי להקל להיות מנוי לכל אדם וגם בלשון קלילות כי הוא אמור לכל אפילו לפני אדם שאינם תלמודו חכמים לכן קצתים בראיות הפאורות וקצתים השעמים וכנגד זה הארצית בלשונות קצת וכלתים לפעמים דין אחד בכל מוקם השייך יען נתמעטו הלומדים ותלמידים קצתים בעונות גדלים ומחזר שאחד או שפסו אשמי אמה ונורה ומעשים טובים שבחוסר ייך עד שראיתו ישוב או קהלה שלא כמלא בהן ב' או א' אשמים יהודעים אמתת מנהג עירו על בוריו קו' של עיר אחרת והכני הנעיר אייך ערכא מימי גדלתי בין החכמים המקובלים ההראש מהראש ומנהג רא הקדוש של ה' והס הוא עיקריתו ושני אוסטר' ייך ובקריאים יודעים עיקר מנהגים ומיניהם אנו שותים וראית' כמה מנהגים ישנם שנהם כמה תלוק מנהגים והתי' גדול מה' דר אברהם קלונינר וז' רבי מובהק עשה הגהות הרבה ראיות מאורות לפעמים שאין בהם צורך גדול מתוך גדולתו ובקריאתו הביא הרבה דעות שונות ובהג' אמת כמלא כך ובשנים ארבע שאין לדע היכי לנהוג לכן סדרתי ולקטתי לקושי בתר לקושי ובתני רק מסקנת' ומהנהג' כי כמה פעמים כתב בא"ח או במרדכי או באור רוע ומיימוני ולא נהיני כן כלל כגון דקתך בראש השנה וביום הכפורים ואזינו מלכנו בשבת ביום הכפורים והמרדכי פסק שיוכעטעין הלובב אף להגליה לא ולא נהוג וגם כשחלקן אחרי מות וקדושים מוטות ומשעי אינן יודעין מה מפתרין כי ראית' קהלות שמתערין התשטות לאחרימות לפי שבחומשים כמלא כך וטעות נגזר היא כדפירש רש"י כל יתועבות שפסדו קדושים שזעע מיניה דשיך לקדושים וכן משמע במרדכי ובהג' הרבה תקנתים שלא כמלא בשום מנהגים ישנים וגם אף ב' יום ט' ב' בתוך שבועה דמתנוה ומה עבתיים שלא כמלא במנהגים ישנים וכן מה שאמרים בלוי ומחמת תורה וכהג' הרבה תקנתים מכל מנהג' השכלתי ויוקצי אתבונן ומקרת' בהרבה מקומות המנהג על בוריו והמנהג עוקר הלכה אפילו בארץ לאוריינתא כגון בריוכם כמלא שאובלין הכרם שקורין פוזין עם הקלב שעלין ולדנין ארסור כרת ואמרו חכמים ז"ל הכל כמנהג המדינה מוקם סנהגה וכו' ואם הלכה רופפת בדרך הולך אחר המנהג נהרא ונהרא ופשיטה ובהנה דבי' בתלמוד' ומשעורית כתיב לבי על המנהגים וסדרתים כסדר מעשה בראשית וגם בסדר הפסוקים ברפשת פכאם מתמלה מיתמיל ברפשת זו שהיא קרבן הקול' ואחר כך של שבת ואחר כך של ראש חודש: ופסק ושבעות וראש' השנה ויום הכפורים וסוכות: וכן מדרתי והתחלת'

בליל ראשון שהיא מוגזי שבת וכל ימי החול ואחר כך שבת ואחר כך ראש חודש ואחר כך כל חודש שלם ומנהגי י"ב חדשי השנה או ששה עשר והתחלת' בניסן דקיימא לן בניסן נברא העולם כרבי יהושע ועוד כסדר הפסוק כדפירשתי לעיל וכל הסדר כדפירשתי לעיל רק ט"ז ומנוחה ופורים שהם דרבין סדרתי כל אחד בחדש במקומו ואחר כך דיני הפטורות ומצוות ויורה והתנוה ואחר כך דין שבע ברכות דתת' ותקנת' גם קצת דברים בקיצור לפי המסנא והמנהג בכל עת השייך במקומו כגון קצת דין תענית שופר ולולב ומנוחה ועירובי קדירות ועירובי תשליך ובדיקות חזן והגעה ומהי' ומהי' הגר ושטיי' אר' מל' אר' ומערהרין והיהודים באוסטר' ייך רק מעט משנין באופים: ובהק'י' נזכר וגם בהג' ושטיי' אר' מל' אר' אומרים אין כאלה יונם בחול' ונתן בעשר ולא במערהרין ופולין ובפיהם רק בניסן אומרים אין כאלהינו בחול'

תקנו חכמים ז"ל בשעת הדקא שאדם עירוד ודחוק הקילו עליו שיהא קורא שלש ראשונות ושלשה אחרונות וברכה ח' באומע מיין כל האומעיות וזו היא הבינונה אלהי' לדעת דרכיך ויול את לבנינו ליראותך וכלא לנו להיות נאולים רחוקו ממואז ובשכח בנאות ארנך והכפונים מרחב ככפות הארץ תקבן והתועים בדעתך ישפטו ועל השעמים תבקי ידך ושמו דליקים בבנין עירך ובתיקון היכלך ובנייתך קין לדוד עבדך ובערכת' כל לכן יש משנין טרש נקרא אלך אתה תענה וטרם נכדד אתה תשמע כי אתה הוא העונה בכל עת צרה וזקק ברוך אתה ה' שמוע תפלה: ודוקא בימות הקמה אומרים אותו אפילו בימות הקמה במופאי שבת ויום טוב לא ועיין בא"ח סימן ק"י: כתב

הג"ה
וכן כתב מהר"ר דוד לכהוט ז"ל גליון כשכופלין אתם נצבים וילך או מפתרין שום אשמי הפטרת דרשו הוא הפטרת צום גדלה והא דבחינושים ככתב דרשו ולך וילך היינו משום דיש תוספין עיקר להפטיר דרשו לפרשת וילך והפטרת שבה בין יום כפור לסוכות כדאיתא בא"ח בסיון ת"מ אבל לא כהג':

הג"ה
לפי שאין כאלהינו כאלהינו כוונת כאלהינו הוא ר' אמן ארבע פעמים ונדרן אלהיכותה הוא אלהיכו' פעמים כדי למלאות מה שאפרו מי' ברכות ונרבין אמו למלאותם בשביל חיוב מלה ברנות שחיב אדם לברך בכל יום שבאמר כי כן יתך נבדכי' כ' גיימטריא מלה' שאם שאמר לכן אמור הכני נותן את בריית' שלום לכו' גיימטריא מלה' ט' א שאמר מה ה' שאלו וכו' את תקרי מה אלה מלה וגם בפסוק מה ה' שאלו וכו' מלה אותיות עם שאלו בו' וגם מה הוא ייך בל' ט':

הקדוש המתפלל תפלת עמידה שכינה כנגדו ולכן אסור לא לפקוח עיניו להסתכל בכותל: נזיר המור סוף פרשת חיי טרה: סי' אדם לנעט בשעת התפלה שאמר כל עצמותי תאמרנה ה' והוא אחד משלש שאלות שאלן מין אחד לר' למה ישראל מתגעגעים

יתענגים מתפלתם וכו': צדוד המזר פרשת וישמע יתרו: וישלמי דבר אלקים לי אלך המלך ויקם ועל הכהן מכאן
אמר רבי הלגור בד עני ארבע אונן הא שמו רבה וכל דבר קדושה בעי ליתקם על רגלוה עד כאן כשפסוק לומר עשה
שלוס ופסוק בדבר שיהאל תפלה כדאיתא בשומר טוב ופסוק שלשה פסיעות ואמר כך כורע ולאמר ונס
פסיעותו תהא ככריעה ג':

במוצאי שבת אומרים למנצח בניגונת וכו' אלהים
יחננו והוה רחום וברכו ערבית אתה
הגנתנו בחונן הרעם: א ואם שכח אין מחזירין אותו הצי
קריש ויהי נשים כופל אורך ימים וכו': ב ואז נשלם השם
היוצא ממנו וכן בירך משה לישראל בשגמרו מלאב' המשכן:
ג ואתה קדוש וכו' קדוש שלם עם תתקבל ומבדיל החון
על הכוס ושותין הת קוגות ויתן לך כתוב בתורה וכו' עד שלו'
על ישראל עלינו קריש יתום בלא תתקבל: אין שום ז' בויהי
נועם לכן האומרו ז' פעמים ניצול מכל ז' ויין ולכן ז' שבתות
בשנה שאין אומרין אותו כי בשחל יום טוב באותה שבוע אז
ליבא מעשה ידגו כל שבועה ימים לכן אין אומרים אותו גם
אם חל ליל ט"ב במוצאי שבת אין אומרים אותו לפי שנקרא
מועד אבל כליל פורים והנוכה אמרים אותו וכן אם חל יום
ט"ב בשבת הבאה אומרים ויהי נועם במוצאי שבת בשלפני
ואם ירצה לעשות שום מלאכה קודם שיתפלל אתה הגנתנו
ואם ותודיענו בי ט אומר ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם
המבדיל בין קדוש לחול בין אור לחושך וכו' וחותם ברוך אתה
יי המבדיל בין קדוש לחול וכו' ט בין קדוש לקרש: ואורה חיים
כתב אין צריך לומר רק באי אמה המבדיל בין קדוש לחול
ותולא: ד ובערב יאמר בביתו אליהו ומבדילים על היין
בורא פרי הגפן: ה ועל כל בשמים בורא מיני בשמים: ו
ועל הדם בורא עצי בשמיו ויקח אבוקה אוב' נרות להבדלה
ואין מברכין על הנר שנעש'ו מלאכ' עבירה רק צריך להיו'
גר מיוחד לכן ומברך בורא מאורי האש: ז ורואה בצפרנים
כדי שיהנה מן הנר והמבדיל בין קדוש וכו' וסמיך בנה יין
בשמים נר הבדלה ואם אין יין מבדילין על השכר אם הוא
חמר מדינה פירוש שאין יין מצוי בעיר ויש מפרשים שאין
גירול יין מהלך יום אחד סביב לעיר א"ה: כ שאין אומרים ויהי
נועם אין אומרים נמי ואתה קדוש רק בתשעה באב אומרים
ואתה קדוש ויהי נועם:

א ואם שכח כו' חפני שיכול לאומרו על הכוס
ואף אם אין לו כוס כליל וירע שיהיה לו
למחר אין צריך לקומר ולהתפלל אלא אם כן סבור
שאף למחר לא יהיה לו ופיר' זה חף בתעצב' של
להיות נאחר בשבת אם טעה ולא הכדל' בתפל' אין
צריך לקומר ולהתפלל כיון שגדיל על הכוס במוציא
ט"ב ואם טעה קודם הבדלה צריך לקומר ולהתפלל
אחר מים קטן רכ"ז אשכולא פתח בברכה של
אחרים אפ"ל כי אין מחזירין אותו ואומר אותו
בשומע תפילה מהר"ם ומהר"ל: מהר"ם ומהר"ל כתב
שטעות לומר א"ה מוכתרתו תה מוכן רק א"ה
מכתתנו: (ג) ומהר"ם היה כובל לעולם תש"פ:
(ג) וצריך ב"כ קפ' בסדר קדושה כי אין מחזירין
כשמות לביה"ט עד אשר מדר קדושה: ד) ויוצאין
אלהיו במ"ט מושם ד' יצא בערבין מונח לכן
ל שראל שאין חל' באל' בפרט שבת ולא בערב
יום טוב ועל כן חל' מותפלגין במוציא שבת שבוין
שוכל לבא שיהי השבת עיר שיבא וישג' אונתו
ועוד איתא במדרש שכל מוצאי שבת ככס אליו
לגן עדן ויהי שם נצ"ח הרי אומרת וצותן ל' וימרי
שבת עד כאן מור"ם: (ה) ויסוג אבוקה ב' דו חף
על פי שיש לו נר כדאיתא בש"ס אבוקה דהבדלה
מנוה מן המועד תש"פ וכו' מנות עשה מיוון
כ"ט וזה דיוברכין על הנשמים במוציא שבת מושג'
ששבת אור' ש' גהיבס אינו נסרות כלום וכשנפול
שבת חזר ושורה ומסרתי ולכן מריחין בשמיו' דוקא
בשבת מניחו ששבת אור' של גהיבס ולא ביום כפנה
על כן אין מברכין בו וכפרס המוציא במסכת ביצה
איתה בתוספת דעיקר טעם מושג' בשמה יתירה
שהלכה: וכן צריך על כשמים נוטלין במיון וזמר
כן חזר ויפולף מדרש בברכות מאורי האש לשון
רבי' רבה לומר לכן ואורם וירוק ג' ומון שצריך
בבית הככס' כול' לנר' טעם שני' צדיו בתוספת
ב"ה פרח ב' צדבור המתפל' הא ר' יהודה והא ר'
יוסף וכן מי שאינו מריח יכול להוציא את אחרים
שנס' הוא כהנה מריח שיהי אחרים מניחין אותו
משריפה על ידי רוב וכל שכן לאשירי וא"ה שהתירו
להדלי' להוציא אחרים: המעדי' כתב שיש לברך הבדלה בישיבה ואינו צריך
עד שישיב משום דת"ק לא יוכל ולא ישתה משומד' מהר"ל וכתש"פ איתא ומהר"ם כוון ע"ן לא היה מבדיל על שולחנו
אלא משומד' אחר שצריך על מיני שתיה אכזר לשמן היינו מהפך מסידים: על כן חותם ששפכין בשבת הבדלה צריכין
לדקק

כ א צ צ צ

מנהג של חול

לדקדק לשפדן קודם גמר ברכה ושומן וזה משתייר ורשין בו עינים כדי להכב את המזוה מרדכי ונס שיהא שלמנו
 עתוקן כמו לכל השבת כולה מרדכי וכן כשתבו לענין התמחו כתבולו כשהרים בשבת מוזן שתי סעודות אחר לסעודה
 של שבת דשבת ואחת למוצאי שבת כשנספתא דפרק קינא דב"ב ואם יושב ושתיך נרדק להסמיך להכלה אי משכס אבל
 אכל לא נרדק להסמיך אך שהוא שבת ודאי אי רכ"ט ובתשובות מהיר"ק אורש ל' ובסופו דאסור לאכול משתתקן אפילו
 התחיל כבר כיון שהוא שבת ודאי ואם ע"ס אומר ונאוי וכדליל אובואו ונקדש לאסר עליהם לשנות כל עיין עם יתר :
 הג"ה אין נרדק להדר אחר כך בהכלה כעו אחר שאר זמנות פרק אלו דברים בהרכות ומסדר שלמנו לאכול במוצאי
 שבת אפילו אין נרדק רק לכזית כדי ללוות המלכה אי"ט עד כאן :

ביום ראשון ושלישי ורביעי וששי

ה אומרים פסוקי דזמרה ושליח צבור יאומר ישתבח
 ויוצר אור : ש וקריאת שמע ואמת ויצבי
 עד גאל ישראל : ורב עמרם כתב שאין עונין אמן משום
 דהוי הפסק בין גאולה לתפלה וא"כ כתב שמוט לוס אמן וכן
 ה שפתי תפתח ולא הוי הפסק רק שומע תפלה וכן כי שם ה'
 אקרא אין אומרים שהרית וערב' לפי שצריך להסמיך גאולה
 לתפלה אבל אמן וה' שפתי תפתח לא הוי הפסק אבל בסוסף
 ובמנחה ובנעילה שאין צריך להסמיך גאולה לתפלה אומר
 גם שומע תפלה ובי שם ה' אקרא הכו כל ומתפלל בלחש י"ט
 ברכות עם ברכת המינים והם כנגד י"ט אזכרות שבק' ש עם
 אחר : חג' הקרושה שבוצר אפילו יחיד אומרה לפי שהוא
 רק עבור דברים איך שהמלאכים מקדישים וכן קרושה של
 ובא לציון אבל קרושה שכתפלה צריך ירש' כתב של א'
 לומר אור חדש בו' לפי שאור העתיד יאנוסעין החתימה
 ואשירי כתב דהוי ששיר מנין חתימה ויש לאמרו וכן נהגין
 א"ה סימן ס' זע"ב עוד הג"ה זמן קריאת שמע ותפלה של
 ערבית מפלג המנחה שהוא שעה ורביעית קודם הלילה עד
 שיעלה עמוד השחר וזמן קריאת שמע של שהרית משיכיר
 חבירו ברוח ד' אמות עד סוף ג' שעות כיוס וזמן תפלה
 השחר מחנין חתמה עד סוף ד' שעות : ותפלת המנחה מחצי
 שעה אחר הצי חיום עד הליל' או עד פלג המנחה אם ירצה :
 מוסף כל יום ויא' ער' שעות וזמן קריאת שמע שיעל מטמו
 משעת צאת חככבים עד שיעלה עמוד השחר ואין מכרכין
 עליו רק פרשה ראשונה ויהי נועם וחמוסף יוסף ברכת השניה
 המפיל ופסוקים הטלאך הגואל ולישועתך וכה ג' כשה שירצה
 ע"כ גליין : עוד הג"ה יש מדלגין בצור ישראל גואל לנו ה'
 צנאות וכו' וכן כתוב הרי"ן גאות ז' ורא' מווימרש לפי שיש
 בה יוד תיבות וס' אותיו לפי שם רבוא גנאלו ב"ד בניסן אבל
 רבי מאיר שליח צבור הוסיף גואל לנו' צנאות' שמו קרוש
 ישראל לפי שאו' יש בה הפעמים ישראל נגד קרא ואתנ' את

ס ונדעי לה לאניש ללא לאשתעווי מבי מתחיל
 ברוך שאמר עד דמביט י"ט אלפס : השם
 בין ישתבח לומר אור עברה היא בירוחור עליה
 מוערבי הולמיה יושגיו ודוקא ביולי ללא מבי
 א"כ ע"י אי שרי להסמיך בין אהבה לקריאת שמע
 בשביל טעית דמנ"ח סימן פ"ו הוה נמשע דלין
 ומסוקין מולא נקט אלף תפלין אבל יש לדמות
 דהתם איירי בשבס טעית כבר ולא תפלין הוהיל
 ואינו יכול לעמוד על עיניו אס ככס אדם נ"ה
 והוא' אטס יאמר כל פסוקי דזמרה לא יכול להשלים
 תפלות עם הכבוד יאמר ברוך שאמר ומומר של
 תפלה לומר עד הללו אל בקדשו ואומר אל הכשנה
 תהלה יה הללוה ומותם כוס צבא ואס בא כשהשליח
 כבר מתחיל וזכר אור ואין לו שהות לומר אפי' תהלה
 לדוד טוב שקרא קריאת שמע בהרכותיה עם הכבוד
 וא"כ ברוך שאמר כו' עיין בח"כ : ט בשעת
 קריאת שמע אומר בירו שהמאלית בב' צדוהו התלויין
 לטכו כגד לבו זרכיה בשס שוקר טוב וכן הוא
 במרדכי הלכות זינה ובה"ה בש"ר יואור ורוע
 מסכת סוכה דף מ"ו עיין שם ובה"ה עיינונית
 להדיא : באנוע קריאת שמע ובהרכותיה ענין
 קדושה קדש וזכרו אבל בין גאולה לתפלה אין
 עונים כלום מתרומת הדשן : רבי אקא בשם רבי
 חנינא אשר נשבע ה"תיו העי"ן כדי שלא יראה לומר
 כשבה וכן הוא באורח חיים סימן ס"א בחלמי
 כבוד יכול לענות קדושה ואין יהא שניה דהא
 ומודים אבל באמצע תפלה ישמה למודים ואין עונה
 כלום : מותר למשום כבדו כדי להסיר הכינה
 העוקנו אבל לא ליקב ביד בעת התפלה ושלח בשעת
 התפלה מותר ליקב ביד ולזרק ב"ה נ"ה : התחילו
 להתפלל קרושה ב' והלכו ומקטין מותר לגמור כל
 התפלה ואפילו סדר קדושה והקדש שא"כ אבל
 קריאת התורה לא : אבל התחילו בשחרית כדבר
 וזכר אור כו' בהרכות אס התחילו קדושו והלכו
 מקטין אין להתפלל טוב י"ט לכני התיבה דקריאת
 שמע

הלויים נתוני' ונותר כפרשת העלותך שיש בו' המעמים בני ישראל וכן נוהגי' ג' ע"כ: עוד הג' ובשבת אין צריך לסמוך גאולה לתפלה הואיל ונפקא לן סמיכה מינעך ה' ביום צרה וגו' ושב' לא יום צרה הוא נז' ועיין בא' ח' סימן ק"ע ח' ג' א' ושוחין במגן אבות תהלה וסוף וכן במודים תהלה וסוף: ולא ישחה יותר מראי כורע בברוך וזוהר ב' א' ה' נוהגי' אבותינו ברכנו שים שלום בכל שחרית ומוסף אחי נצור אבל במנחה וערבית לעול' של' ר' ב' חוץ מתענית צנור שאומר גם במנחה ברכת כהנים כמו בשחרית הן ש' חן יהיר: י' וש' חזור ומתפלל כך וכוסף כה קדושה לדור ודור כ' י' א' וגופלין בתחנון במקום שיש ס' ת: יב אם אין ס' ת אומר תחנון בלא נפילה שנאמר ויפול יהושע והזקנים לפני ארון ברית ה' ואין חותמין בתחנון בא' שומע תפלה אלא אומר אותו עד יבושו רגעי' וגופלין בתחנון על צר' מי' א' יש תפיל' וברועו משום כבוד תפילין ואם אין תפילין נרועו יפול על צד שמאל לפי שצחק אבינו בעקרה שכב על צד שמאל ועוד משו' הסיבת שמאל הוא דרך חירו' לכה' נכנע באומ' יד' לפני חק' ב' ויעוד שנאמר שמאלו תחת יראשי וגו' ואנחנו לא נדע הצי' קדיש אשרי' לכנענא: יג ובא לציון גואל קדיש שמים: יד עלינו לשבח כו: טו וכסא כבודו בשמים וכו' כן עקר שני' השמים כסאי הוא אלהינו טז ואין עוד: לישנא דקרא ראה לי' קדיש יתום ויש מקומות שאומרים אין בקרא אלהינו:

שומע וברכותיה למוך ותפלה למוך תרומות הדשן : ולא כמנהג' שכתב דאפי' התקילו ישתבש' צ' נומרי' וזוהר' ס' כתב דבשבת נומרי' יתר ונוסף וזכרה' ונכול תפלת מנחה וערבית תרומות הדשן סימן ק"ס א"ס עכ"ל וכתב שמוע וכתב ושל' ועדיין אינו קני' יום תפלה ודאי' וכל' להתפלל כדאית' ב"א' וכו' נ"ג ונס' ק"ס יכול לקרות בלא ברכות וא"ס כן מוטב שיכרך על צניות ותפילין לפניו יום וישגה בענין זה ואל' יאמר לעת ערב כך כראי' לי: לשון סימן' אחר קני' יום יתפלל מנחה שנים ואפילו מושגה עמוד השקר יכול לקרות קריאת שמוע דליה עד הכן הקמה על ידי הדמק ובל' של' יאמר השכחנו מרדכי פרק קומץ דברכות אחר ארבע שעות ביום יכול לקרות קריאת שמוע ביום אצל' או לא יאמר בברכותיה דכיו' ברכה לבעלה א"ס כ"א: וערך עיון במדכ"י אדרי' ברכות דכתב בשם ר' אב"ה דזוקא השכחנו לא יאמר אצל המערות: ערבים יאמר עם כל הברכות שהרי מוזכרין מדת לילה ביום ומדת יום בלילה זמי' שהתפלל ואמר כך ב' א' אצל צנור וזכא' מתפלל מתפלל עמיהן צני' ואין צוה' משום נצרה לבעלה מאמר שהתפלה עם התפלל עם הצנור יתר מקובלת והטעם משום שרוב עט' הדרת מלך נ' וכל' שכן א"ס ספק לו שיתפלל סמוך לא' יתקול להתפלל אלא א"ס כן יודע שכול לעבות עם הצנור קדושה וכן אחר קדושה לענין מודים שא"ס יכול להגיע למודים או לתקן מן הברכות שמוקם בה' שטר' דני' ענין מודים א"ס כבר קרא קריאת שמוע ועדין להתפלל לשמוע עשרה

כדי להכניח בראוה לתפלה וזכרון של' ב' צנור הגיע למודים והוא עמוד בארבע ברכות יכול לשמות עמיהם אצל א"ס הוא בתפלתה או בכוסה שאין שוחין בהן און יכול לשמות אורח חיים סימן ק"ח עיין ס' : בכל המוקמות שא"ס מתפלל תפלה נגד ירושלים אצל כשהולך בדרך אור רובע וישב בקרון אינו צריך להמיר פניו לירושלים רק מתפלל דרך הלוכו אפילו של' במקום הכנה שא"ס יאמר דרכו יטרוד לבו מדכ"י ריש פרק ב' דברכות : ויש מקומו ריש לעמוד באבות אורח חיים ג' : וימיר היתפלל עם הקון ופסג' אחת יאמר עם הקון קדושה ולדור ודור וימיר שיכל' לבי' וימיר שכל' קד' ש' גיע שלוח צנור לשמוע תפלה ואל' יתפלל למחר עד אחר שיאמר עם הקון האל הקדוש וכן איתא באגודה : ואין אכזר לאכל קודש תכלת היווספים כדאיתא סוף תפלת השקר וזכרה' של' לאכול הג' עיין באשרי' ונתוספות במסכת תענית פרק ב' פסקים וברורח חיים סימן רפ"ג : הרא"ש היה שותה מרד' ד"ט משכר בשחרית קודש תפלה ואפילו בשבת ואל' מש' משום קידוש שעד' לן א"ס מל' חובתו עד לאמר תפלה אורח חיים סימן רפ"ג ירושלמי' כול' ימ' את קאי' בשוקא ולית' את לעי' ובשעתא ועברת' את לעי' מכל' שאין לשב' בשבת שהש"ג אומר שמונה עשרה כך מוזכר' וכן כראי' ראה' בדרבה' גלשון רבי יצחק למה יתקנו כשהן יושבין וזוהרין ונתקעין כשהן עומדין : וישגה שהגיע זמן קד' שיע' א"ן לו לאכול ולשון עד ש' קרא' ק"ס ויתפלל אורח חיים סימן רל"ה : יא' לכך נכתבין פניהם כשהן עומדין לפי שכש' שראל' היו משתחיים בעזרה היה ב'ין כל' אחר ואחר ד' אמות כדי שלא ישמעו וידו' ויתבר' ומחנ' ועל' זה א"ס ח' ג' א' ב' כה"ג' בהשתדל' פנים' כאלו כל' אחר אינו רואה וידע מה שיתפלל תברו' נ' וכש' בא' עושה שלום והקון רובע להתפלל מיד ברכו או אין צריך לישב אלא ימכה פניו בעמוד במקומו אחר שגמר עושה שלום והקון מרדכי' : יב' מה שכתוב בפנים א"ס ח'ין ס' ת' אומר תפסן בלא כפלה וכו' א"ס יודע למה אומר איתו אדמה כל' עקב' ניתקן משום כפלה ואפילו על ידי כפלה רשות הוא כדאיתא ב"א' ס' מין ק"א : ונכתב שמוע דכופלין ב' ה' החיוב' לומר תפסן ובית הכנסת של כשים תוכי' שבת מהר"ל : (ג) טוב שגש קוד' אומר כדר קדושה לומר ככה א"ס סימן קל"ב : (ד) ודגלין לאומרו בקול רם לפי שנאמר נבי' פסל ונבי'

מנהג של חול

אורור ועכו שהיה לשון הרמת קול רוקצמיה כראיה לי דהנהו בליל כ"ט לומר עלינו בקול רם אך שאין נוהגין כן כל שנה מפני הסכנה כן עיקר: (טו) ואין אומרים ומושב יקרו שהוא גימטריא ישו ואינו שעם כהן ובספר היכולות איתא יקרו ג': (טז) אין לומר ואין או ואפס מש"ס דהוה משיעו כלו יהיה אחד דשמרין או אפס מהר"ש וכן איתא ברומק: וכשכח לראי יוש"ע יפסוק מעט מהיר"ל כהן לומר ויהי בועט לפני שית דהרס וזיאר הטעם וכן כתב הש"ך * טעמו הוה לומר בליל ט"ז שיתפין עד אחר תפלת ערבית אע"ד דעדיין יום הוא אין להניח תפילין אפילו בלא ברכה כיון דשעה לאותה שעה לילה בתפילתו אבל ביום דלילא קפידא אס מיעטפוק אפילו ל לה נזויר יכול להשתטק בלא ברכה כתיבי מהר"ש: דהנה ו מקומה לגיל כתב רבינו שמשון דכשאוור בחמת ויציב שנותין כסוף עד שיכל לומר עם הגבור קדושה וברכו ואין הא שניה רבא מאור ורוע פרק שני דעובדא ור"ת היה רגיל שהיה מותתין בעצמה בלא פרי לומר קדש וקדושה עם הגבור וכו' וכן במרדכי פרק' דברכות:

ביום שני וחמישי

הם ימירצון של מ' יום שעמד משה רבינו ביום ה' וירד ביום ב' וקבל לוחות אחרונות א"ה זו וגם בית דין של מעלה יושבי' בדין לכן רגילין להתענות בהן לפעמים ומוספין בהן: יח וחוא רחום יי' אלהי ישראל הבט זרים חוסה קולינו ועזרנו חצי קריש' א אך אפים יש ומוציאין ס' והחזן אומר גדלו והקהל עונין רוממו והחזן אומר תגלח הכל הבו והקהל אומרים ברוך שנתן תורה וקורין: כ כהן לוי ישראל יו"ד פסוקים לכל הפחות לנד בפורים קורין רק פ' פסוקים משום דרליק עניינא ח'ק יחלו אושריבו': מנחת ככל יום: כא אושרי ח'ק יח ברכות בלחש ושולום רב במקום ברכת כהנים: אלהי נצור ויש' חזר התפלה עד בשלום וגופלין בתחנון כמו בשחרית קדיש שלום: וחוא רחום ה' הושיעה כו' או מרים בלחש כי אל רחום וגו' ותקנוהו ורחום לפי שתימר של שחר מכפר על עבירות היליה ותמיד של יערב מכפר על עבירת היום לכן אומרים והוא רחום ויא לפי שהוטא לוקין לפני תפלת ערבית ברכו מעריב עא ק"ש אמת ואמונה השביכנו ברוך יי' לעולם אמן ואמן יראו עינינו ח'ק: כב יט ברכות בלחש קדיש שלם עלינו קדיש יתום הג' שכת בשוגג או באונ' ולא התפלל ערבית יתפלל: כג שחרית ב'א במקום שחרית וא' במקום ערבית וישחח בין זו לזו כרי הליך ד' אמות שבת שחרית מתפלל מנחה ב' שכת מנחה מתפלל ערבית ב': כד שבת מנחה בערב שבת מתפלל ערב' ב' של שבת שכת מנחה בשבת מתפלל ערבית של חול ב': כה ומכרייל בראשונה ולא בב' אבל אם לא התפלל במזויר אין לא תקנה להתפלל שתיים עד כאן הג'ה

בערב

דרכו והתקיל מנחה והקהל מיתפילין תפלת ערבית מוטב שיתפלל י' ערבית עם הגבור ואף על גב דקיימין לן מרבי וזקן דמוכיכו נאולה לתפלה גם בערב מ' עם הגבור מועיל טפי כדמוכח נא"ס סימן פ"ט דלפלו מישו עמידה בלתינו סו"כ ואס סבר עברו מן המנחה אין לומר אשרי הו"ל והיום כלה שלא דשפרית ועוד הא' ר"ל סבר תפלות באוגוש תקנסו:

אמר

אמר ג' פעמי' אשרי אין לזה תשלומין ואפי' אם התפלל מקצת בעונתו אין שייך לומר קריש כיון שנתקדש יום אחר שהפסיק
 להתפלל כתבוי'הר"ם: (כג) י"ג דערבית אין הש"ס חוזר ומתפלל לפי שהוא רשות מייחוב ומהו הטעם אומרים קדים
 להפסיק בן גאולה לתפלה להורות דערבית אין חייב סמיכה וכן הקדיש שבין המפטור לשבעה קראו'ם להורות שאינו מונחין
 הקדושים ואח"כ יק'ל דעולה למונח' ז' מק': אך כ'ל דהקד'ם נתקן על הפסוקים שיש בהם י"ח וכן משמע בא"ס: (כד) שבת
 ואדם ששכח ללא התפלל מערב או לומר אחר תפלת יוצר יתקל אשרי יוחס' יתפלל י"ס בשביל מעריב תש"כ: (כד) שבת
 ומנהג בעמ' כו' פירש דק"ל כשבעה הוא ענינו בראש הקהל או יתפלל ב' של שבת דמין דשאיזוהו קדש לא יעשו כו' אבל
 לא ענה עתה ברכו כגון שלא היה בכה' או י"א ענה' ויתפלל ומנהג של קול בן הורה מהר"ם וכל הגדולים ואם נאלץ לנה'ג
 כיוון לברכו'ל ימתין ומהתפלל מנהג עד אחר ברכו בשביל עבדיית ברכו כמו שגריך לעשות בשאר ימים אלא יתפלל ומנהג
 ואש"כ שלא יוכל לגמור התפלה קודם ברכו ואין להקפיד הואיל והתקל בהיתר וכו' ומהר"ם כתב דאם יודע בזו'ל שלא
 יוכל לגמור אסור לו להתקל עכ"ל: ונ"ע לדברי מהר"ם אי' בכה' ימתין אחר ברכו ואז יתפלל' של שבת אין אחריון שיא'ל
 למו"ך: כה' ואם לא הדלי' בראשונה דריך להתפלל עוד פעם שלישית א"ס סימן רנ"ב לתפלה דריך נטילה אפילו עמוד
 מתלמוד ודוראיהו משה רב את הפועלים באדם האדם העולם הי"ו: אבל אינו מוצרך עליהם א"כ קימה בגדולים או ששקף אחר
 קטנים ורעה להתפלל בן מוכר בא"ס כיוון רנ"ג וכן מנחת' בתשובת רש"א בשם הר"ד וזה דאין דריך לברך על נטילת
 ידים אלא בשמירת' ובשעת' אכילה ויו שטיבולו במשקה ע"כ ובלילה כשעומד אינו מוצרך על נטילת ידים כי אם אחר יד
 מנחת' בתש"כ: כשעול דין מן הכלל אס מוצרך על נקיות ידים יא' ומאחר דעני' מדידונקו' וכו' והמסקנא לברך על
 נטילת ידים מהר"ל ומהר"ז: בד' שאין מותר לתפלה אלא ידיו בלבד בשאר תפלות אבל שמירת' רומף פניו דין ורגליו
 זא"כ יתפלל מייחוב: גם רש"א גדולה טיפת' אין דיו נקיות יקנח בעפר או צנורו וכן בדרך לאמר אינו דריך לחזור כלל כדי לעלם
 אפילו יש לו זמן אבל לכפיו עד מול אש' ישלזזון א"ס רנ"ג: והוא הדיון אס מותר מפת של גוס' ויש פת ישראל בחדש מיל
 לכפיו ימתין וכ"ש שלא יך מוקמו בנקים שמתפללין ב' אבל כדי שלא יצטרך ליק' מידי אחר התפלה שרי אגודה פרק
 העור והרטוב: (כו) תנ"ה ויל' נגד אש' ואשה כי

בערב

שבת מדליקין ב' נרות כו' א' כנגד זכור וא'
 כנגד שמור ומברכין בא' אמה' אשר קרשנו
 במצותיו וצונו להדליק נר או נרות של שב': ויחשוב בדעתו
 שלא יקבל שבת ער שינה הנר מידו או ער ברכו ונהוגות
 הנשים להדליק שהם בניו גרו של עולם ומי שאין לו אשה
 ידליק בעצמו ומתפלל מנחת חול ואין נופלין בתחנון קריש
 שלום ברכו מעריב וכו' עד ושמור צאתנו כו' ואז אומר: כו'
 ופרוס עלינו כו' עד ירושלים ושמרו בני ישראל וכו' ברגלים
 אומר וידבר משה את מועדי כו' במקום ושמרו ב"ה תקעו
 בחורש שופר בכסא ליום חגיגו כי חוק לישראל הוא משפט
 לאלהי יינק: ביום הכפורים כי ביום הזה יכפר עליכם
 לשחר אתכ' מכל חטאתיכ' לפני יי' טהרה ומתפלל לין בלחש
 מגן וכחיה והאל הקדוש אתה קדשת ויכלו רצה במנוחתנו
 כו' ורגילין לסיים וישמחו בך ישראל אוהבי שמך: וכן ברוב
 סידורים וח"מה גדולה הוא שהרי אינו מעין החתמ' ולא מעין
 הפתיחה וגם אין שייך שמהה רק ברנלי' ומצאתי כסידורי ישן
 וגם שמעתי כבקאי'ם ש"ל וינוחו בו ישראל מקדישי שמך וכו'
 וזהו

אמר בעירובין דלא גזרו אסבות בן השמשות ועין' במהר"ז שהתיר בעוד יום גדול להדליק ואח"כ לפרוש דיהם על הכרות
 ולנרך כדי שתהא לבדכה עובר לעשייתה וכו' וזה שכתבת' שמונח בקובץ שמברכין על הכרות בשבת אחר יציאת ב"ה לא
 שמיעלי' כלומר לא כדירא ליג' למר ברדי' דרביא קתים עליה מהר"ם מו"כ בןן ישלעשות כרות ארוכות שדליקין על
 הול' הל' הל'

מדרג של שבת

הללה ואי לא הוי ברכה לבגלה מהרי"ן וכן להדיא בכפר אגודה והביאו מהרי"ל בשתב"ה הנה כשאשתו יולדת בשבת
ראשונה ונדלק הנבל אית הכותש ומנרן ומדודים* איתא בכפר בש"ע נמליס דתוספות שבת הוא חלקי"ן דהיינו ב'
שעות מיום שהיא כ"ד שעות ורביא מתוספות שביעות שאמרו בגמרא שהיא חמש ימים שהיא חלקי"ן משנה וכן כתב
מהר"ם ותר גדולים ונרין שיראל למהר"ם כ"ה בע"ש קודם שתשקע החמה: (כו) לפי שיש אגרת בת מילתא שיואלת לילל
שבת לכן אמרו פרום ג': כח ויכלו דוקא

במקום יש לומר משום דהוי ערות וכתב רמב"ם ועמ"ד שני
האג"ס: ותקנו לומר ויכלו בתפלת איתא קדשת
ונה שאומרים איתא אמר התפלה פי' מהר"ר מתייר
ש"י משום י"ט שאל להיות בשבת כהנו כן לפי שאל
אמרוהו בתוך התפלה אשר' בפרק כל כתיבי: כט

במקום שאין מניין אין לומר לומר ברכת מנין ואם
אמרו עשה ברכה לבגלה סמ"ג עשין סוה"י
מחלתי ומדודים מתק"ב' דשבת משה ולא התפלל
איתא קדשת בע"ש אם שמוע מו"ט מן אבות יבא:

ל מי שאכנס או הויד ולא קידש ל שבת מקדש
הולך כל השבת ואין אומרים ויכלו לומר אלא
אומרים ושורו בני ישראל קודם קדוש במקום
ויכלו תשובה מהרי"ל: (לג) וכאין תימנן כ"ה

ביתו לטעום לדלי' בקידוש והשדלה ב' לון: (לד)
ב"ט שאל וכו' הכל משום גזירה אטו יום טוב שאל
לה ות בע"ש שאל יכל לומר עשרת' ערבתם גיליון:

הג' וכן לומר מקדש קדוש במקום סעודה וכן
ליל בשבת לא ישתא דאין קדוש אלא במקום סעודה
אגודה השולס מקדשין איך כהנו לקדש ליל שבת

ו"ט לאמר כעילה והא קתני בפרק ערבי פקדים
מוזגים ואכ"ס מנולס למהר"ם היה מקדש ויא"כ
מוטב וכל דוקא מוזגת הכוס הוי היסח הדעת אבל
קידוש לא הוי הפסק ואמר לי יתרה' שיהיה ק"כ

בש"ה הר"ר אפרים מרעבנש רג' זלמנתי עין
בא"פ סימן דע"א: (לה) הא דיש מנהגים
שאל לומר דקם בשבת משום דקאם לשון תמיכה

הוא ואין אומרים לשון תמיכה בשבת והר"ב כתב
במפרשי ט"ס במדרש אגדה לפי שנקבסה מיתה על
אדם בשבת וגזא וכות שבת וכל מה שעשו והגינה

עלי לכן מותרין כמיינו שהיית ריך תבחימין י"א
לפי שמו"ט מית בשבת והיו כל ישראל מתאבלים
עליו והן דריכס תבחימין עין שאן אומרים אותו
לפי שאין מתאבלים בשבת וכו' מרדכי ג'ין:

וכבר נבדקת ויא קראו לאוריאלע"ה דהפסקים אכרו אפי' ב' קמונת וכן עשה מהר"א שטיין ז"ל: (לו) אם שבת דעה
וזכר קודם הטוב והמוטב בשבת אומר ב"ה איה' שבתן שבתות למנוחה לעמו ישראל באהבה לחיות ולברך ב"ה יוקדש
השבת: (לו) אם שבת יעלה ויבא ב"ט אומר ב"ה איה' אשר כתן מיום עונות ישראל לשון ולשמוחה ב"ה יוקדש ישראל

המונים: ב"ט כשאל בשבת אומר ב"ה איה' אשר כתן שנתות לננוחה לעמו ישראל לחיות ולברכת מיום טובים לעמו
ישראל לשון ולשמוחה ב"ה יוקדש השבת ישראל והמונים: (לז) אם שבת יעלה ויבא ב"ט אומר ב"ה איה' אשר כתן

ראש אומרים לעמו ישראל לזכרון ומוטב ג': לח עומרים של שבת אי לא אמרין אין מקוירין אותו אבל לא אשר כתן
אי לא אמר מהרד"ה ה"ה מ"ח ואפי תמה דהא בטוליהו אין אומר אותו כדאיתא ב"ה סמין שפ"א: לט אם תאמר
ע"א

והו שפיר מעין החתימה ופתיחה וכן נראה עיקר רצה אומרים
שלוש רב אלה נצור: כח זיכלו בקול רם משום ברוב
עם הדרת מלך: כט סגן אבות רצה במנוחה ויחיד
האמרו אינו פותח בברוך ואינו הותם קדיש שלם: ל
קירוש: לא ונותנין לתינוקות לשתות במה מדליקין עלינו
רשכח קדיש יתום: לב ב"ט שחל להיות בשבת או בע"ש
ואפילו חול המועד אין אוכר' במה מדליקין בחרג ובמעהרין
ובפולין ומקדשין בבית: לג במקום סעודה על כוס יין
ויכלו כט' חג אשר קדשנו כמצותיו ורצה בנו שבת קדשו כו'
תהלה למקד' קדש כוואם אין יין מקדשין על תירוש ב' יום
א' ואם אין תירוש מקדשין על הפח: הנה או על שכר
אם הוא חמר מדינה ע"כ ג' ויכלו המוציא אשר קדשנו כולי
וישתה לפחו רוב רביעי שהוא בניצו וכן כל דבר חשעון כום
בגין ברכת הסוון והברלח וכחאי גונא א"ה: לד ובברכת
הסוון מוסף רצה והחלצינו בבונה ירושלים ואם שבת חוזר
לראשוכן בשחרית וכן בכל התפלות ובב"ה דשבת ו"ט אי
שבת של שבת ו"ט חוזר רק בסעודה שלישית אינו חוזר וכן
בר"ה בברכת הסוון ובערבת בר"ה בכלילות וכן על הניסים
בחנוכה ובפורים אי שבת אין כהירין אותו: לה אבל
אם נזכר קודם שפתח בהטבו והמשוב אחר בונה ירושלים
בשנה: לו ו"ט: לו ור"ח אומרים ברכה בפני עצמה
ברכפרש בגסרא בפרק שלש שאכלו ובא"ה ובכר"ב סהר"ס
וחותמים גם בשבת ו"ט כבונה ירושלים ואין משנין החתימה
אבל בא"ה כסיק לומר מנהם בבנין ירושלים וכלא הד"א
סלתא היא וכן באשירי: ונראה לי מי שכתחיל נתמנו
חותם מנחם כו': למחר

למחר

ביום השבת אומר' למוקי דזמרה בניעמ' ומוספין בקרבנות וביום השבת: לה ולמנצח השמים מפמים כו' עד לאורך ימים ונשמת לפי שיש לכל ישראל נשמה יתירה בשבת וש' צ' מתחיל שובן עד כו' והקהל ענין ובמקלות ישתבח וש' צ' אומר בא' אל' מלך כו' חצי קריש ורכו והקהל אומרים היוצר החון לאל אשר כו' ש' תפלה מן וסו' והקרוש: למ' ישמח משה רצה וסודים וברברו כהנים וש' צ' בחזיר התפלה קרושה נקדש ומוספין או בקול רעש ממקומך קריש שלם אין כמוך מלכותך אב הרחמים ומוצ' אין ס' וש' צ' איש' שמע אחר כו' וכן הקהל ותחון אומר גדלו כו' והקהל ענין רוממו וכו' על הכל אב הרחמים עד ויעזר ויגן כו' הכל הנוכח קורין ו' אנשים בלא מפטיר עד סוף הסדרא חצי קריש וקורין לפטיר ג' פסוקים שהוזר למעלה מ' ומפטיר בנביא כ' א' פסוקים לפחות אא' כ' דמליק עניינא וסרלגן בנביא אחד ולא סנביא לנביא חרי עשר בנביא אחד וכשהסדרו כפולו' קורין ג' גברי כסדר ראשו' ולרביעי קורין בשניה וס' שים בשנייה וקורין עוד ג' בשנייה ולעול' מפטירין הפטר השייכה לשנייה חוץ מאחרים מות וקרוש' שמפטירין דהלא מבני כושים וכו' השיין לראשונה לאחרי מות ולא בהתשבו' השיין לקרוש' כדמפר' רש' שם לפי שהוא מיירי בתענית ירושלים כן משמע במדרכי ל' כן כשהן חלוקות מפטירין לאחרי מות הלא מבני כושיים כו' כן נראה לי עיקר וכשהן חלוקות וגם אם חל' ר' ה' איר בשבת או ביום א' או בטלה הפטרה דאחרי מות דהא מפטירין השמים כסאי או מתר חדש לאחרי מות ג' דמפטירין לקרושים רק התשפוט דשיין לקרוש' כדפרשתי לגיל ולעול' ישלי אדם פרשיותיו ועם הצבור קידם אכילחו בשבת א' מקראו תרגום: מא ויעזר אחר מקרא עם החון כך עקר ואם שבח יוכל לחזור עד ג' בשבת עד בכלל: מב' ב' יקום פורקן וכו' שביך יש מקומות שאומ' בשבת אב הרחמי לבר כשברכין החוד' ובהתנה ובר' וכו' פ' שיש מקומות שאין אומר' אותו לא בין פסח לשבועות ואו אומרים אותו ג' פ' לבר כשברכין החודש

אחר ברכת הח' ש: בשבת

בפרק המובל' ומתרי' לכתב דנהנין לקרות סומא לס' ת' הא דאין גש' יין ואין מתמלין בפרשה בפסוקים מנ' פסוקים אין מ' לוק בין פתוחה לכתומה ואם כים פרשה אין קפידאס איש' ר' פ' ונ' פ' פסוקים קודם פרשה אחת תרומת הדשן וכתשבת מחר' יקלן כתב דתענית נזר' של בה' צ' א' עד' דהתעני' אינו אל' יונק מוכה' ח' ד' דמין כבוד הכהן כשאינו מתעני' ש' א' מן ל' א' ועומד מרא' היתעבה במקומו ונב' או מהר' ק' אה' א' ש' קראו וכן ועומד בתפלה ותאין יכול להפסקי' ואין שם כהן' אחר שקורין ישראל' במקומו כתבו והנזכ' ימי' שאין מתענה אין לקרות לתורה מרדכי בדי' ש' ע' ארבע

זריכין

והוא שאל שבת שמתפללין בצעון אחר ובי' ור' לעולם שיה' כגון ועלה ויבא אתה בקרתנו וי' לפי שאתה קדשת כנג' שבת בראשית שאלונו דו ויכולו ישמח משה כנג' שבת של מתן תורה דלכתי' עלמא בשבת תנ' וישמח משה לבי' שמרעה בתן ישראל יום א' לשבת וישמח בירר השבת ואלונו דו בעמוד לביך על הר' סו': אתה אלק' כנג' שבת שלעתיד שיאמינו הכל שהוא ח' א' א': מהר' ל' שערק' בנבי' בשבת העמוד רגלו עניו ולא שישש' כמו בקול וכן דהיא ב' א' סיון ש' וע' ש': בשבת תפלה לא ידוק כלל הרוק לבינו או ליתמינו אפילו א' כסטים: אין מברכין את המלה בשב' או ב' ש' איוונקן מהר' קבלתי מיוורי מהר' א' מעיל שפסוק פשתן זר' להש' ד' מעיל לס' ולא ד' הפשתן מרדכי מילה: ואינו כ' בעמודו התורה בשעת ברכה ור' מוסכ' מוכה כך היא מוכנה של אש' ירושלים אדם ג' א' מפתח ביתו ולולבו בידו וכו' עד ה' קורא בתורה מניחו לאין וכו' אלמא שזריך לטול הס' בידו בשבת קראת וכו' ועין ב' א' סיון ק' ט': (מ) אחר ברכה ח' אשפי ההפטה שלעבות אמן חבל אחר שכל דכרוו' אמת אין לעבות דוק ב' א' סיון ר' ד' וכת שבת מהר' ל' סיון ע' ו' שם מפורס הטע' ג' קצת קב' ד' ו' ע' ש' ז' ל' ש' ש' קראת התורה ונגון שהוא זקן זריך ש' ס' הימה קצת וישמח על ב' מ' עמיה עמיה מהר' ג': כהן חבל הסוד לקרות בתורה אפילו אין שם אחר אלא הוא וכו' חבל אפילו בשבת וכו' א' קורין בתוך ז' א' ח' ר' אפילו בשבת ואע"ג דהוי דבר של פרהסוי' ואסור בשבת וא' אסור הכהן לקרות אלא אם כן דאין אחר אלא הוא ועין ב' א' סיון ש' ו' וכל' דטוב לכהן ש' א' מן ל' א' לפני הקריאה וכו' וכן מנחת אש' כ' דהיא בשבת תשבת מהר' ו' א' י' סיון ת' ואם קראו את החבל לעלות לתורה זריך לעלות שאם היה כונע היה דבר של פרהס' ושמעתי ש' קראו כהן ועלה וקראו וכו' בין שהורג לקרות ג' בכל שבת היה נרא' כמו דבר של פרהסוי' עב' ל' סומא אין לקרותו לס' אפילו אין שם כהן אלא הוא ואע"ג דלע' שמוע פורס וכן פסקו כל הסופקים אך האגודה ה' א' ח' שם כהן אלא הסומא

מנוג של שבת

זרין להודות ואפילו מלה בקדחת כרין להודות ואחר שקרא לו המון את הפרשה יברך דרכת התורה וימליך לברך בא"י
 אלה אשר גומל טוב לכל ימים והשושן עומין שומך טוב הוא יגמולך כל טוב סלה : (מא) טוב להלל ס משנות
 שמי'ת בין גברא לגברא אס יוכל וכן כבוד האור ורוע שכן ראה מר' יוסף ויורו רר'א סמ'ך היתר להשלי' אפילו בעת
 קריאת התורה וימנה לכתוב ס'ת והג' מיימוניות פליג : עוד יש לקוים דייס אס קוראים בתורה כער שנעשה נר נמנה
 אחר שקרא בתורה יברך אביו בא"י אלה אשר פטרני מעונש של זה בראשית רבה פרשת תולדות ימחוקן עשה מהר"ל
 הוא דלא יוקרא בר עושין עין בן ג' סייס יום אכתב האש"רי בתשובה דהלכה למשה מסיני הוא : בטוב יכולים לקרות
 בס'ת הבן אחר אביו או שני אחין אלא בשלג' עין הרע אין עושין תש"ן א' אסור לקרות בתורה בטמיה אס הוא בעל' כער
 וכ'ס בתפלה מרוק' מרדכי פ'ק מהר"ן שאל קראו כהן ועומר בתפלה ואין יכול להפסיק ואין שס כהן אחר שקראין ישראל
 במקומו וכל אינן הקוראים מניח בס'ת במקום שהוא קורא ואח' יאמר ברכו כו' כששלים לקרותו גולל ס'ת ויברך כו'
 מיימוני פרק ב' גומדכי' וכל העולה לקרות בתורה פותח בדבר טוב מוסי' בדבר טוב מיימוני פ'ג : לא יפטר עד סייס
 הגולל לגולל ומשם שגם הגולל יבין אל המפטיר מרדכי פרק ג' דמנה וכו' ואין בנ' אותו הכהן שקראו או הלוי לא יקראו
 אחר בשמו משום שגמול על רש'ן אלא אחר יעמוד מעצמו הג' מיימוניות פרק יב' דהלכות תפלה : אס לא קראו הפרשה
 וקומות שקבלו ובטלו התמיד לשבת הבאה יקראו שבי' דאין ללבו שום פרשה ורואי' בשל' ע' בשבת וכן ראוי' ברענגשטרן
 מהר"י ותשובה באור ורוע בוכה ס'ת : והר"י מ'י'ן מילק דוקא ב' פרשיות אבל ג' פרשיות כגון אס בשבת שעבר היו
 כפולין לא' עין שס אבל לא כראה לי דבריו בעיני : ה' דלא נהי' לבלות לדוכן ככל יום פירש מהר"ל בתשובה טעמים וא'
 משום שיכול מלמכה וכן מפני הגוי' קריש מקומות אין מקימן שום גוי בעת דוכן וכיון שאין מזהירין אותן אינו עובר :
 מנאית בשם הגאונים ז' כשזכר אחר ההפטרות אין רשאי' לבלקן ספר הנביאים או ספר ההפטרות מלפניו כדי שראה
 ויברך על מה שהפטיר : (יג) יקום פורקן נשקן
 רשות לשוט בעולם : (יח) כפסקיאתא דרש סמך
 למוכר נשמות משעמי המולות שנבראו זה אחר זה
 כו' עוד טעם אחר שזריכן להתפלל עליהם בכל
 קדש ושבת ויום טוב מפני שהפסיך אס של נדיס
 מפקי'ס וימחרי'ס אותם שלא שמרו שבת וי'ט של'
 וזה ה' ועדי קדש במקומו ואש' לא תבכה : (יח)
 וכן במלה ולמכה חומרים דקתך אף על פי ש'
 וקומות שאין עושין סעודה אלא בלילה הג'ה
 בזכר'י : (יח) ואכי' תפליתי ר'א אע"פ ששתינו
 גוי' ואכי' תפליתי וז'ט לא כתקן דדוקא בשבת דלא
 סגי' דלא אכיל משום עונב שבת שייך הוא אבל גי'ט
 דאיבעי כולי' לגובה מני' מעבד לך לא שייך מדרש
 זה : (יח) בלא קדיש משום שאין כאן במה להפסיק
 בין קדיש זה לקדיש שלאחריו שאמר יוד קודם
 מנחה אבל בכל שהיית איכא הפסקה אשרי ואפילו
 במנחה של תענית שמופטרין א"ה לא יקרי' הפסקה
 כי ההפטרות שייכא אל הקריאה : (יח) אבל אין
 הקתן גב'ה אומר נא'ן וכן בע"ש אס הקתן גב'ה
 א'א תפלה ולמנה כלל וכבתי מהר"י איכרן ז'א
 משמע דדוקא תמכה א"א ודוק ביום ששי משום
 דכלי' ויוא מועד דליה הוא ובר יי'גום מוה'נן שס
 ביום ה' יוא' הקתן קוין גב'ה אכ"ל : (יח) אס
 נס'ס קיינות בנ'סעדות שאף הם היו בנ'סעדות
 מרדכי' וימנה ובפרק כל כתבי' : עיקר סעודות
 שבת הוא ביום ולא בלילה ע"פ במרדכי' נס' מייב
 אדס לפקות ומסודתו בע' מ'נשאר ימיס כן משמע מרש' פרק השולח : (יח) באגודה פרק ג' אכלו כתב דכסעודה
 ד' אס אכלה ושעה וזא"ר כן מוה"ר : כ סעודה ג' יוא' במיני' תר'גומה דהיינו מעשה קדשה ול' א' כפירות ודוקא כערב
 פסק

בשבת שלפני ר"ח מברכין החרש כו' שישתח נסים

ואז : מג אין מוכרין נשמות ואין אומרים
 אב הרחמים וכן בחתונה מד וק' בחנוכה ור' שנאמר
 בחיות טוב אל תקרי' רע רק ב'ן פסח לעצרת אומרים אותו
 כדכחתי לעיל אשרי יהללו מוסף חצי קדיש חכמת ישמח
 רצה במנוחתו ש'צ חזר התפלה ומוסף בה נעריצן כבודו
 ממקומו שמע אני ובי'ט מוס' אדיר אדירנו קדיש שלם אין
 כאלהינו עלינו קדיש יחוס :

למנחה אשרי ובא לציון חצי קדיש : מה ואני תפילתי

וקורין אחר הפרשה שסי' בה שהחית י'פסקי'
 לג' גברי' : מו בלא קדיש יהללו חצי קדיש ומתפללין אתה
 אחר וש'צ חזר התפל' צרק וצרקתך צרקתך כחררי
 אל קדיש שלם : כז אם יש חתן גב'ה אין אומרים צרקתך
 וכן בכל יום שאין נופלין כחול אם חל אותו יום שבת כגון
 ר' חו'י'ט' ב' בחנוכה ופורים ואפילו אם חל בי'ראשון ואין
 אומרים צי'ן בשבת שלפניו ואומרים פרקם בנזי'ים ובהגר
 ובפולין מפסח עד ר'ח וברכ' נפשי משכ' בראשית יוד שבת
 הגדול וברור'נא בקיץ פרקים ומשכיל לאספ' ובחור' משכ'י'
 לאספ' לבד קדיש יחוס : מח ואוכלים סעודה שלישי' אחר

המנחה

באגודה פרק ג' אכלו כתב דכסעודה
 ד' אס אכלה ושעה וזא"ר כן מוה"ר : כ סעודה ג' יוא' במיני' תר'גומה דהיינו מעשה קדשה ול' א' כפירות ודוקא כערב
 פסק

המנחה פת כביצה ואם שבת של שנת כסעודת ג' נב'ה: מט
 אין צריך לחזור כי לר'ת יוצא אפילו: נ בלא פת'ו'א גם
 ב'ט חייב בג'ס'ודות: בכל שבת שלפני ר"ח מברכין החדש
 מי שעשה נסים ואין אומר בקרוב כד' של'ת יחיו התיבות
 רק כ'א כסנין השם של אחיה ובגמטרי'א אך טוב וגומרק
 בשבת שלפני ראש השנה אין מברכין החדש שנאמר בכסא
 ליום הניגון פירש מכוסה:

נא בערב ר"ח אין נופלין למנחה קדיש שלם והוא
 רהום ברכו ערב' ומוסף יעלה ויבא ברצא
 ביום ר"ח הזה: נב ואם שכח אינו חוזר כב' לילות של
 ר"ח אבל שהרית מנחה כוסף חוזר לרצה אם לא עקר גנלי:
 נג ואם עקר חוזר לראש אפילו ש'צ חוזר הו'ץ מבשחרירז
 שאינו חוזר א"ח: קדיש שלם עלינו קדיש יתום: שחרית
 מוסף ובראשי הדישים בקרבנות יעלה ויבא ברצא ומברך
 לקרא את הלל: נד הללויה ונצאת: נח ישראל ומדלג לא
 לנו ואומר יי' זכרנו ומדלגין אהבתי ואומר מה אשיב כולי עד
 בא' אל מלך גדול בתשעה קדיש שלם ומוצי' ס'ת: נו וקורין
 ג'ברי בפנחס כהן עד עולה תמיד לוי חוזר לעיל ומתחיל
 ואמרת להם עד החין ישראל עד ונסכה רביעי עד ונסכו חצי
 קדיש יחללו אשר יובא לציון חצי קדיש מוסף מנומח' והקדו'
 ראשי חהשים וחותם מקדש ישראל וראשי חדש' ירצה ומדו'
 וברכת כהנים קדיש שלם עלינו קדיש יתום וא"א והוא רחום
 תחנון למנצח'אל ארך אפים ובכל יום שיש בו מוסף אומר
 קדיש שלם אחר הלל ואם אין בו מוסף אומר חצי קדיש:

ר"ש חדש בשבת אומר יוצר אילת השחר אופן אביר
 הגביר זולת אמונתך ואומר יעלה ויבא כרצ' ערב'י
 שחרי' ומנחה ואין מוכיר של שבת לפי שכב' אמר אתה קדש'
 או ישמח משה או אתה' אחד וכן בברכת המזון. אומר רצ'ה
 יעלה ויבא ואין מוכיר בו של שבת וכן בשל שבת אין מברכין
 בו של ר"ח א"ח: נו ומוצי'אין ב'ס'ת קורין בא' בענין ה'ג'ים
 ז גברי ומניחין ס'ת הב' אצלה ואומר חצי קדיש על שתימן
 וקורין למפטי' בשניה בפרשר' פנחס ונונים השבת ובראשי
 חדשים עד ונסכו ומפטי'ין השמים כסאי ובברכת המפטי'ר
 אין מוכירין של ר"ח גם בחתימה כן מסיק במדרכ' ואשיר'י
 אבל ר'י פסק שאומר על יום המנוחה הזה ור"ח הזה אבל
 בחתימה אין מוכירין ר'חאם הל ר"ח ביום א' מפטי'ין סחר
 חדש: ואין מוכירין נשמות ואין אומרים אב הרחמים:
 במוסף אתה יצרת כולי ואת מוסף כולי והקרבן שבת וקרבן
 ראש

פסק כתב רש"ס צפירות וצטר תשובת מהר"ל
 וע"ס: והנה לסדר השלמן כל השבת עד אחר הנדלה
 אנוהה מרק כל כתבי ור"ח כיוון רפ"ט: (כא) כר"ח
 מוכה נלשם שאין חייב מלאכה ומלאכה כבודה
 אורי' דאף לנשים אסור מדרכי והא דאסור טפי
 לנשים בחוקים חיים ונזוהר העטם כיוון ת'ו'ואש'י
 ומדרכי בינויה פרק הקורא ע"ס: (כב) ולוהת
 ברכה דנתקנה לר"ח בברכת היוון דהיינו יעלה
 ויבא אש וזכר אקר בונה ירושלים אומר לויתו אפי'
 בלילה ולא דמי לתפלה דאין ממזירין אותו והכא
 אינו אלא ברכה א'מרדכי ור"ח כיוון קפ"ט: (כג)
 ואם עקר חוזר וכו' אם לא התחיל עדיין עושים
 כמקום שכזכר אע"פ שמים רבה א"ח כיוון תנ"כ:
 (כד) למה אומרים הלל ב"ח לפי שגניבו שאמר
 דוד המלך ע"ה יב' הילולים בהללו אל כדקדשו ונומר
 כנגד יב' מדשים ולכן אנו כופלים כל הכמה תהלה
 יה כנגד מדת העיבור: ויחד שלא התפלל עם
 הצבור אינו מברך מהר"ס: ומזו לו לכתפלה לחזור
 אחר ג'שעבו אחריו הודו וא"ה: ונתשפך דבט
 להקדמינו עם הצבור אפילו קודם תכלה: (כה)
 הא דמדלגין בהלל משום דהוי יום סליחה כ"כ
 זר"ה לכן אין גנוור הלל כדאומר ומן כפרה לכל
 תולדותם פירוש תולדותם דהיום שנתלו מאורות
 כפלה אסכרה בת: ונקות שלא יכלו לסבול הארץ
 וכתבנה בקרבן ר"ח עיין ב"ח ס'מין תכ"ג פירש
 זמן כפרה בענין אחר: (כו) בפרק ד'ענינה
 קאמר כל יום העודף דבר משך דיומוספין בו נברא
 לקרות בתורה הילכך בב' ה'כ' כנגד תורה כביאים
 וכתובים או כנגד כהנים ליום ישראל' ובר' מוכ'ה'
 דאיכא מוסף מוסף ד' ובי"ט כ' ביה'ו' בשבת ז'
 ושמי'ת' רינו מלותיות הפסוק שבע ישראל ונומר
 שבע' א'ותיות ישראל ה' אותיות ד' אותיות
 אלהינו וא'ותיות ייאקדו' אותיות: המוסף על
 בטודת ראש חדש ואוכל ונותה בטוב הרי זה משום
 ומוספין על מוכותיון השמים בל' הלכות ר"ח
 וכן ב"ח ס'מין ע"ט: (כז) ואין להגביה ס'ת שקרא
 בו כבר עד שהביא ס'ת שניות קודם כד' שלא יעמוד
 הוון בטל בלא מנוח. כן מוסף כסוף תמיד כשש
 יוקבל את היולא ומחזיר את הריקן בפרק ב' דשבת
 כן הוא בראש' ד'יבש רבי יונה: (כח) ר'ן מוח' הו'י'
 של בראש' והווינס וכן ארית' פתכני מהר"ס
 ונסתמח' כוכתו שאין קדושת שבת שיה לקדושת
 יום טוב וראש' חדש לפי שהווינס ישראל מקדש
 להס לכן אומרים ישראל והווינס והשבת מקודש
 הוא ונומר מששת ימי בראשית ולכן כראה שיש
 גמג'ר

מנהג של ראש חדש

לומר וישראל בניו כדאמר פירק שני דבינה צאי
מקדש השבת וישראל ויומינו נפרטי דעי קדושת
ישראל כתקדשו הומכיס דאי לא כתקדשו ישראל לא
קדושים מועדים ומקדשים עכל הלכך כדריך להזכיר
קדושת ישראל בהדיא כאם המוקד ישראל מברואי:
וכן יש כשם ויהי' אביגדור קרא וז' אס אומר
מקדש שבת בלא ה' אזי יתכן לומר בלא ויזעל דרך
אברהם יצחק ויעקב:

ראש חדש כאמור ובראשי חדשים ישמחו אלהינו ואלהי
אבותינו רצה במנוחתנו וחרש עלינו כו' והתם מקדש השב'
ישאל: נח בלא וי' וראשי חדשים פירוש שאין ישראל
קדשו החדש אלא שבת דין קדשו החדש:

סליק מנהגי הסול והשבת וראש חדש עתה אפרש בעזרת השם מנהג
כל קדש ומקדש וחתמיל כתיבן כדמשתיל על כל הקדמה:

ניסן

(נט) הקדש הזה לכ"ס אות ית מלך לומר שניסן
מלך: טולין בהלכות הפסח קודם הפסח ל' יום
שכרי מר' עשר עמוד בפסח ראשון והזהיר על פסח
שני והיינו משום דפתי הלכותיו: (ס) וכן יהי
רצון שאמר קריאת התורה אין אומרים כתיבן ולא
כל יום שאין נופלין בו: (פ"א) ושאין אומרים
לדוק הדיו אז אין אומרים קדוש קודם שיתעבר שבת
אמר מנות שאין אומר לדוק הדיו בהלכה ואין אומרים
קדוש: כנה"ה מפורש ורוב בסוף פירק
והלוינו למין ובפסקי תוספות כיום שאין אומרים
תתקן אין כדריך להשיב היות שלשה פעמים בשאר
ימים מהר"ל: כשם מית דר' מנחם כיום טוב שני ים
ליישב לפניו כמו במול כי לא למוד האכל עושים
כן כי אס מפני רחוקות רעות ג' מהר"ל: (כז)
ראיתי במנהגי מהר"ק ז' וז' ראיתי כתוב שאס
תל"ד בשבת אז מיתעבין הכבודות כיום ששה
ע"כ אזכר בתרומות הדש סנין קד' מ' מעט כשאל
פסח כיום אינקדימין התעבית ליום ה': ואומרים
ענינו במנהג וברכת כהנים ג': ומתעבין בערב
פסח

כל נט חדש ניסן: ס אין נופלין בתחנון לפי שבאחד
בניסן הוקם המשכן והקריבו י"ב נשיאי קרבנות
כל איש ביזמו והווי י"ב ימים ויום י"ג אכרו חג שלהם וי' ערב
פסח וח' ימי פסח ואסרו חג הרי"ב ג' ימים ומתוך שאין נופלין
ברובו אין נופלין בכלו ואין אומרים בו צוץ: סא וצדוק
הדין ב' והוא רחום ותחנון צוץ וצדוק הדין לעולם שוים הם
ואין מזכירין בו נשמות:

ראש חדש ניסן שחל בשבת אז הוא פרש' החדש ואומר
רק אופן דר' ח אביר הגבי' וכל שאר השייך לפרש'
החדש כמו שאפרש לקמן בחדש אדר ובפסקי ג' ס' וקורין
בא' גברי בענין היום ול' קורין בס' ב' וביום השב' ובראשי
חדשים כפרשתו לעיל ואז מניחין חג אצלה ואומר הצי
קדוש על שתיהן ולעולם ק' רתיר קודם לכן קורין לר' ח
בס' ב' ואח"כ החדש הזה בס' ג' לפי שר' ח תדיר יותר
ולעולם מפטירין במה שקראו באחרונה למפטיר וכיון שקורין
בס' ג' החדש הזה לכן מפטירין באחד לחדש השייך גם כן
לפרשת החדש ולא בהשמים כסאי דלעולם מפטירין במאי

דמליק בקריאה: וכן ר' חטבת או אדר שחלו בשבת מפקין ג' פ' ודינם כדפרשתי לעיל וכן אפרש כל אחד
במקומו א"ה: לעולם ר' ח ניסן לא בא אלא ביום אג' חזאם בא כיום ז' כבר פירשתי לעיל ויהי ח' החדש
שבת הגדול ואומר בזה אציר אאמר אופן כלולי אש זולת או כאירס' קדוש' א"חם בצעדין וכו' כדרא' ה' הרוחו'
ואם הל ר' ח ניסן כיום אג' ז' שבת שלפני ר' ח יהיה פרשת החדש ושבת שאחר ר' ח יהיה שבת פנויה שאין
אומר על לא יציר ולא שום דבר ושבת שאחר כך יהיה שבת הגדול כי לעולם השבת הסמוך לפסח היא שבת
הגדול על שם הגם הגדול שאות' שנה רוציאת מצרי' היה שבת הגדול ב' לה' ולקח כ' א' שה' לפסחו ויש שכתבו
וגררוהו על הקרקע כדי לכות אלהיהם לעיניהם וקשרוהו בכרעו המטה ולא אמרו דבר ומפטיחו בו וברוהו
לה' ויש מקומות שאין מפטירין וערבה אלא כשחל שבת הגדול לפרש' מצרוע
מפטירין וד' אנשים וכו' כי גם בוכת מענין הגם ובמנהגה שלו אומרים עברים חיינו וכו' עד לכפר על כל
עונותינו אפילו אם הל כ"ר ואין אומרים ברבי נפשי ולא משכיל לאקף: סג ע"פ שחל בשבת הגדול
מביאין מים לפצות כיום י' בערב יום ה' ובליל ו' בורקין את החמץ ויבטלו אחר הבדיקה ושירפו ביום מ' את
שירצה אפילו אחר ו' שעות וא"כ כתב טוב לשורפו קודם ו' ולא יבטלנו פעם שנית אלא בשבת אחר אכילת
שחרית ויבטלנו קודם ו' ויער כל החמץ הנשאר ויתנה לכלבים או תנגולים או לגוים: סג ואם נטל

מנהג של ראש חדש ניסן

פב

פסקו נס הכמים הכבורות ורואה דאיתא במדרש
 נס בתיה בת פרעה היתה ראויה לישב אצל שהלל
 זכות משה רבינו עליו השלום אגוד: וכן פסק מהר"י
 מולין ז"ל ומהר"ל לנדא הכה"ג שלא להתעבות
 כל עיקר אגודה: (סג) הג"ה מהר"ל בתשובה
 כתב שאם הגוי דר חוץ לעירוב או אין נזהרין ליתן
 לו מיין בשבת אבל בתוך העירוב כהגן ליתן לגוי:
 (סד) וי"א במונה עשירה וכו' נראה לי דלא כהגן
 כן ונס בניי כהגו אימור בכל ערי רימ"ג ו'
 (סה) אמר מהר"ל שצריך לומר כפה לשם מזה
 אנו עושין הן באפיית מנה של מנה הן בשתיבת
 מיין הן בשתיבת מיין לתוך הקומה: (סו) באורח
 סיים משם הרא"ש איתא עיקר הקפידה הוה בשתלת
 הלילה שלא יהו ממוכרים ואינו מקפיד שלא לשאוב
 מבעור יום: (סז) ואם אין מיין כלל שלמיקח
 שלא לנו וכן אם כתלפוס מיין שלנו בניי שלא לנו
 מותרין סמיך: (סח) ונראה שאם בערב מולין
 המיין נגזרת לדין מן זה דוקא בימי כשמיילימי
 אותן אל הלילה איכא אימור וקל להגן אך המנהג
 לכתותן שלא יבול בה דבר הממחמו תרומת דשן מה
 שכתב לעיל אלא יבערם פירושו יעמינם עם שאר
 כלי חוץ וכן הקשרות אחר טקמו' גם מהר"ר פסק
 מ"ן כתב אפי' יודע נדחף שהגוי יזיזאנו לר"ה שרי
 בזמן אכל בשאר חפצים דרגיל להזיזאם יוד ודאי
 אסור אפילו אם לפעמים אינם מזהיזאם יוד אסור
 יכול שיהיה לומר לנו קנה ממנו ביוקר ואם אהרן
 אחר הפסח אתן לך רוח וקנה מיד מיימינו:
 (סט) ויש לתלות לשם מוסקא מדש ויש אין להשלכו
 משום שגוף דבוק בו ד"א כו' אין יקח יתד ברוב קדש
 ויתלה במוט או בנשיא' אל תוך האיש בעת התקופה
 אבל אין להשלכו לשם בלא שום כי כשיקחו ימינם
 המיין מהר"ל: ואין לסייג על הכס מהר"ל ומשם
 מהר"ר נמסר שא"ל לתתם לפי שאין סכנה לשנתן
 אלא בשבת כפילת התקופה' אלא אינו מוזק וכן כתב
 מהר"י שאין סכנה אלא מנהרות אבל בעיר אינו
 אלא משום גזרה אע"כ כהרות וכשאינו פסק בותן
 ביום מעט ונלך שמועתי שר"י הלכן לא היה מניח ללום בפסח בניי
 שהיו נכלי נקשת לפי שהנקשת מקמם ומועתי שהיה מועשה
 ואסרו שאר רבנים כמובן ויש קצת דאיה מותרת ללו טרפות משיכלו
 קמימינו ופרש' מישה רב קמימינו של נקשת כו': (ע)
 אע"פ דבני דבטול הלכ' מימי הדרכי לבטל כפה משום ענין הארץ
 שאלו יבטלו הלכו ויכללו אה"כ מיין: אין צריך להגביע
 הקיץ שרובן לאכול שאף אם יוצא אותו הבדוק אין קפידא בכך
 שהרי א' כלין מיין אחר הבדיקה מהר"ם ובזמן משה' אם לא
 ביטל ומנא כזית בפסח נראה שאין לכהנו לכתות עליו כלי עד
 סוף המושל ולא יעמוד באסור דאורייתא אלא מוטב לטפל
 ולהזיזאן אף כי ב"א לא כתב כן מימי לרש"י אינו כן דמשעה
 ו' השבתה זבל דבר ופסקא לא שייך ביטול וא"כ הוה אסור
 דאורייתא וכ' שדעל די גוי מותר: (פא) וטרפוס עני הלכות
 עיין לקמן בהושעא דבא' נוסס לא
 מנא מיין בלילה מימי שרף הקשה שדק בה לזכרון בטול
 פירוש ביטול שיי' ולכן א"צ להביא מיין כדי לזנוח
 דודאי כתי שזכרו בעול שני דלא בגלוי כתי וזכרו
 אין לטמון' או יומים קודם פסק לפי שהקמת יום
 אחר העקובה ומוסא את

ואורח חיים כתב שאין להוציא
 המפה מביתו ע"גוי אלא ינעה: שהרית ממהרים להתפלל
 מאד בהשכמה כדי לאכול לגמרי קודם גמר ד' שעות וסעודה
 שלישית יאכל אחר חצי היום שעה י'א בפירות: סר וי'א
 במצה עשירה שנילושה בין או רבש בלא מום כלל: ביום
 י'ג בערב: סח מביאין מיס למצות וישאבו המיים: פו בין
 השמשות פירוש בין שקיעת החמה לצאת החוככים וכן פסק
 בא' חומי נהר טובים: סו ואם אין מינהר יקח מי באר וילינו
 כל הלילה: סח ויכסה המיין ולא יעבירם תחת הרקיע שמא
 מעונן יומ' דעיבא כוליה שימשא וק' ולא בהמה ובעת הקור
 ישפם למעל' בחדר ואם עת חום ישפם במרחף: ואם נפלה
 תקופה או יזיחה מת חם ושולו באותה שכונה א"צ לשפוך המי'
 לחוץ כי לא יארע תקלה בכפזו השם שנ' שומר מצוה לא ירע
 דבר רע: סט וטוב להניח ברזל במיין או להתחמם במפה:
אור ליד בודקין את החמ"ל וא"כ ולא ילמד עד שיבדוק
 את החמץ ובגור של שעה דוקא ודוק' בלילה ממש
 ומסיק דקור' שיתחיל לגרו' יברך בא' אמ' האקב"ו על ביעור
 חמץ וי'א על כבר ראשון שימצו ולא קיימ' לן הכי אין אמברכין
 שהחיינו אבריקה לפי שהוא צורך הרגל וסמכינו אומן דרגל
 וכל בני הבית די לחם בכרכת ב"ה אם בווננו ושמעו וכל אחד
 יבדוק בחדרו ולא יברך בין ברכ' לתחלת הבדיקה ומיד אחר
 הגריק יבטלנו: ע' ויאמר כל חמיר' וחמיעא דאיכא ברשותי
 דלא המיתו ודלא בערתו ליבטל וליחיו כעפר' דארע' ושלוחו
 יכול לבטלו אורח חיים וישמור החמץ שימצא ויפנה התתיבו'
 שלא יאבד א' מהן: עא ולמחר שורפו קודם ו' וזוהר ומבטל
 ומוסיף דחמית' ודלא חמית' רבערתו ודלא בערתיה ויפנה כו'
 ומותר ליהנות מאשו וק' מגחלו ואפרו אבל אם שורפו אחר
 ו' אסור ליהנות מגחלו אבל אפרו מותר דכל הנשפין אפרן
 מותר ואוכל כל ד' ותולין כל חמש ושורפין מתחילתו' ומסיק
 דקורם

מנהג של ראש חרש ניסן

המים וקרני להקמין: כהנו לבקר הקמים משום דגובין שמכנו בה תבוא' לתוכה לכוולת וקמח ראשון שנקטן אחר הכיקור שומרין עד אחר הרגל שבת תבוא' מהר"ל נריך לברר המלה וחס מלא קודם ל' יום אין נריך תרנגולת שנמצא בה טמא מכהן לשורפה ולא להשליכה במקום הסקור מהר"ש היתר בתרנגולת שנמצא בתוכה דומן שקורין ה'רשע בתוך הרפוז בפסח וכן בתה': גם טמא רקא קרא דוקן: ונרדני חכה אם מנחא בקצרה אלל תרנגולת ולא בתרנגולת עמיה כתב הער' דמנחא בתשובה להדעת כונה להיתר לספק ספקא הוא דמנחא השתא ככל בקצרה ואת' ליה בתרנגולת שמוא בתעכל כו' ע"כ ואפשר דיש לבסוף אהו וף כי ר"ל'ן המידר עובא דנרדני שנמצא ביום שמוננו תרנגולת לאסור כל הכלים כו' מ"ו לא דמי קפת להא ועוד כה"ג הקיל מואד והביאו דמרכיזש כתב דהמיקל משום שומת י"ט לא הפסיק גם האלפסי בלא בתקיעה ממשקה ולכל הפחות להשקות מותר שה"ט מת ד' אסור משהו להשקות הואיל מן הדין אפילו בכלי אחר אף רוב רבותינו סוברין דאין להשקות אלא ביום אחרון ואפי' לא די מנחה וגם לרבינו אפרים שק"ל והביאו בא"ע ובא"י דדוקא גבי לתי' דלספק בה בעי נתבקשו אבל בארבה דמנחה בפיסתה הואיל וביישי אתי לדידימוון אפילו לא נתבקשו אם כן אין להקל בשביל שנמצא בה נרדני לא היא דדוקא בתמן עמון המידר לתק' ר' אפרים ולא בתבשיל ואע"פ שהאש"ר יוציא מרב אלפס ראה על מזה שנמצא בה קטע היינו משום דהר"י נמי הו' עסיק בה ולא דמי לתבשיל דאין להקל אפילו בתרנגולת כראה ל: (עב) מה שהובאן לאכול חלב דבר צריך

דקודם ז' מטבולו בכל דבר ואחר ז' דוקא כשריפה עג ולמנחא ומזמור לתורה וכן בחול המועד וכן בעירב יום כפורים לפי שאין מביאין קרשי' לבית הפסול למעט זמן אכילתן לכך אין מביאין תורה בערב פסחים משום המין וערב יום כפור משום תענית: וי"א לרלב ב' תבות מזמור לתורה ולהתחיל הריעו: וכן ב"ט במזמור שיר ער מדלגין השבת ואומר' טוב להודות לה' ואופן המצות דוקא אחר חצות: ואין אוכלין מט' שעות ולמעלה אלא מיני חגיגה ויין ופירות ואין לכבס ולספר עת אחר חצי היום:

דין ערב תבשילין

ואם חל י"ט עו ביום ה' או ביום ז' יקח בערב יום טוב פת שלם כביצה ובשר כביצה או רג כזית עלי או מבושל ויתן ביד אחר לזכות יל ירו לכל הקהל ויאמר אני מזכה לכל מי שירצ' לזכות ולסמוך על עירוב זה וחוזר המזכה ונוטלו מיד הזוכה ומברך בא"אמ"ה אשר קרשנו במצותו וצונו על מצות עירוב ואומר בדין יהא שרא לנו לאפווי ולבשוליו ולאטמוניו ולאדלוקי שרג' ולמעב' כל צרכנ' מיומא טבא לשבתא לנא ולכל ישראל חדרים בגי' הזאת ויודיעו המערב לרבים שעירב עליהם וטוב שיערב כל א' וא' לעצמו מי שיוודע לערב: וישמור העירוב עד שיכנס השבת וטוב לברך המוציא בשחרית של שבת על העירוב: הואיל וכבר נעשה בה סעודה אחת עושים בה גם אחרת:

דין עירובי חצירות

פסח גובין מכל' א' עו מינט קמח ועושין מצה שלימה אפילו קטנה מאד ויזכה ליר אחר כדמורשתי

וכעבורו בלילה ושאלין מה נשתה: (עב) אומרים למנכס בערב פסח ובערב יום כפורים לפי שבאלו שני ימים לא היה יוצא דוד עליו השלום למלחמה עוד כראה ל' ע"פ משום שהיו יום טוב מן התורה משעת שמיטת הפסח ערב יום הכפורים גם כן מן התורה כדדרשו' וביבתשה מתעבין כו' אם כן לא שייך גביהו ביום זה: (עב) אבל זה טעות כי גם יום טוב כקרא שבת שנאמר מנחת ה' שבת אף הפסח כדכרס על שבת: (עב) פירוש משום דדוין לקרוב פסח וטוב היה לאפות כל המנות אחר חצות אם אין בני ביתו רבים כל כך מהר"ל לא מייחא לכתוב בערב פסח אחר חצות דרך ליימונו אבל לא בשכר: (עב) וזוים ה'ז' אם פסח בערב יום טוב עירוב תבשילין מתנה ביום ראשון דמזגים באסור דבשל סופרים הולך אחר המיקל כתבי מהר"ל ז"ל: (עב) כי לא מוזי קומן אפי' אלל אתי ש' ישראל ואז נזהרין לעשות מזה מזה אינו מתעטש: מהר"ל היה מערב בכל ערב שבת עירוב חצרות וכן עשה מהר"ל וי"ל וכתב דאין להביא מוצא של עירוב בבית הכנסת כיון דלית בה דיוורין: כתב מהר"ל מו"ק בתשובתו אם נשכר העירוב אין לסמוך עליו ויש לעשות אחר: (עב) ב"ד שליח סימן קל"ה כתב מ"ס ר"י כשוכנים כלי לתוך הירק כשהיו רותמת וישפוך ממנו על כלי אחר קצת כלי ראשון כיון שהעירוב מרתמתן: חת"ש של שכר די שיערה לתוכו מים רותמים ויגלה אף על פי שהוא בלי שליח או רביעו והוא הדין כשמעבירין מים בין האש אפילו כח מרתמתן יכול לסמוך הואיל ולא כשתמש בו כי אם זוכן ה"ו וקשה לי האחד כשוככיםין לקיים עמד בו השכר טפי מעירו' משאש מים ושריו דמי בהגמלה א"כ להיות גם הכשר דוקא בהגמלה אף במרכיזי נשם הר"י אור ורוע הקיל יותר

ב' עירוב
17

כדפירשתי לעיל בעירוני תבשילין ויברך ברכה זו בא' אמ'ה
 אשר קדשנו במצותיו וצונו על מצות עירוב: בדין היא שרי
 לנא להכניס ולהוציא ולהביא בכל שבתו השנ' הואת מבית
 לבית מחצר לחצר ומנג לג ומבית לחצר ומחצר לבתים
 ומחצר לחירו ומבית לג ומנג לבית כל מה דצריך לן בכל
 שבתות השנה לנו ולכל ישראל הדרים בעיר הואת וישמור
 העירוב כל השנה מנהג הקהילו להשי' כס על הקהל לצורך
 היש' ליתן לעניי העיר לצורך הפסחומי שהיה בעיר יב' חרש
 חיב ליתן עמם: דין הגעלה עה מגיעלין הכליודוקא
 שאינו בן יומא ואז אפילו בכלי בשר מותר להנעילו אפילו אין
 במים ס': ואף על גב דנותן טעם לפגם אסור לכתחלה היינו
 להשתמש בכלי שאין בן יומא גזירה אטו בן יומא אבל המים
 שקבלו מתחלתן בליעה ופגמייהו ודאי היתר גמור ואפילו
 פחות מס' ואם סגועל תוך כלי אסור שאינו בן יומא טוב יותר
 ולא ישחנו במים חמין וישפוך מיר מים צוננים עליהם ויחר:
 עט שלא ינחו החמין מרתחתן בשעת הגעלה ואם מגיעל
 כלים קודם ארבע שעות בע"פ מותר ואפילו דהו שני הם בני
 יומן דהו נותן טעם בר"ט דהיתר: פ' ואחר ד' שעות אסור
 בפח' פס' אם הן בני יומן: פא ואין לשין יחר יותר משיעור
 חלה שהם כ"ג בצים כמנין חלה וכיצד יעשה מדה לשיעור
 חלה ימלא כלי מלא מים ויערה ממנו מים לכלי אחר ואח"כ
 יתן מ"ג בצים לכלי הרקין ויחזור לתוכו המים שיערה ממנו
 והמים שיוותרו זהו מדה א"ח: ומפרישין חלה כזית ומברך
 בא' אמ'ה אשר קדשנו במצותיו וצונו להפריח חלה ויא' תרומ'
 כי חלה שם עונה ס"ג: פנ' ושורף החלה: הלש ביום
 שיב מפריש ומברך ומניחה לאחר י"ט בלא אפיירה כי אסור
 לאפות שלא לצורך אכילה: וגם אין שורפין קדשי בי"ט אבל
 ב' טרפ סח שאם תנוח יחמין מפריש בלא ברכה עד אחר
 אפייה ואז מניחה אצל המצות ככלי ומברך וקוראה חלה
 ושורפה לאחר י"ט או יתנהל כהן קטן או לגרול שטבל לקריו
 לאכול: ואם שכח וקרא לה שם חלה וכירך קודם אפייה
 תטיל לצונן שלא תחמץ עד אחר יום טוב ושורפה א"ח: בחול
 המועד יכול לשרוף החלה: ואם שכח ליקח חלה עד שנאפו
 הג' מצות כגון במ"ש או כליל שנייה וכה"ג נראה לי שטוב
 שיבצין מצה שנייה לשנים לשזור חציה לאפיקומן ואז יניח
 הב' מצות שלימות ושבורות ככלי לצרפם ויכסם ויקח פרוסה
 קטנה מן הבצועה ומברך להפריש חלה וישמור אותה לח"ה
 ושורפה: בערב מרליקין כ' נרות ומברך בא' אמ'ה אשר

קדשנו

יותר והסכים עמו רצויה אבל לא מטעמא דלעיל
 אלא טעמים אחרים נמוכים וישירים למבין עיני שס
 וי"ל סימן קליה ונמוקין ריל מזה ונא' כתב
 בכלי חרס בהעלה: ויא' אם כשתמש בכלי בעוד
 על גבי האש צריך שתהיה נ"כ הגעלה חרס בכלי
 שהאש מהלך תחתיו והכי מסתברא יד סימן קפ"א:
 בשעת הגעלה לא יקח בצבת דמיקום קימת צבת
 לא סליק ליה דיקולא דמיי אגודה: (עט)
 כשנעלין היורה צריך לדקדק אם תולה בשנה כדי
 שאמר כך כשמים בתוכו אור אז אין יפא המים
 על כל גדותיו וגם צריך שלא יכח מרתיתו תמיד
 שיעלה ארבעות כלי עץ שיש להם בית קבול וכלי
 אבן שכותשין בו לפסלן כגון מדוכה לוי ככלי
 ראשון ומקודם לכן גוררין אותו בפנים בנרול וכל
 וכלן ראייתו בא"ר והטעם משום שקעים'
 צתשנה בסמין קפו' והעיר מהר"ם להגביל כלי
 גויס עם כלי חמין אלא אם כן בני יומן: אבל
 בתוך כלי אסור בן יומן לא יגעל וכן להכשיר כלי
 על ידי הגעלה עמו אסור כל יומן שהו בן יומן
 אבל דרך ליתן ודאי מותר ה"ש ס"אק: כהנו
 העולם להיתן להגעל כלים גם לעיני חמין כפסח
 עד שלא היו בני יומן משום קשאר וכד' כמל' לפי
 שרלין להכשיר כלי בשר וכלי טב' ה"ש ס"מק':
 (פ) ואין להגעל כלים בקול המורה אפילו כתימנו
 ביום טוב דאי אפשר שא' יבלעו משהו ממי הגעלה
 או מיתן טעם לפגם אבל כערב פסח מותר ללא
 אסור במשהו אגודה מידושים ונדרשות מיר"ש
 אסור ללבו ששורף אחר שש שעות דכד' חלה אסור
 חמין: כלי מתכות שמלכין אותן וכותבין לתוכן
 גדיל פטורין מידן הגעלה א"ש: מרי"ן טבילה כ"ט
 כלי כסף שהיקחו לנפות דבהך דאיתן קנה שפסח
 כלי אבן יש לטובל בלא ברכה או עם כלי אבן: אין
 להשתמש במאבי דקניא שקדין גלאו י"ט כפסח כ'
 מחוקקים אותן בני סובין ואף על גב שמתירין אותן
 לכבשן אין זה כבשן גמור הוא ל' ואינו נכסב' או
 ג' ימים: ישומקת מדינות שאין מושאין בקאר"ן
 כפסח שחן יתקף כו' ככתביו מהר"א: (פא)
 כשהוספו מיסו יותר מן הראוי אין להוסיף קומ
 תוך הלישה אלא אם אפשר בלא שהי' עיבה טוב
 ללוש עוד עי' אפרת קטנה מנובל קשה לערב עם
 העיסה המלחולקת י"ט ולא ישעה מתחלה לשתה
 עד שיואנה בתכור כשיער ד' מלין כדאיתא ביר'ר
 תיבא: שעת שהעיסה ראויה להשתמן הוא כשג'ם
 שעה משעת עשייה לאפיה מהר"ם והיימין ככת
 שיעור מיל ואם כן הוא פסות משליש שעה קל"ל
 מיל

מנהג של פסח

ימיל הוא אלפיס אמה ושיעור זה צבית שאין בו אש או יתרון שאר תמימות כו' מרדכי כתב ראבי"ה דעבר ושפחה שלא עבלו
 ונדרש שטטה וקטן אין לשין מנה של מצוה ה"י (פג) ראיתי שזורפין הקלה מיד לאמר הפרטה כמו שהוא בלא שום תיקון
 ג': ותניא כתוב שטטה אותה דק ופוטטה ומרובה כעין חרדה מדקרי לה קלה ואחר כך משליכה לאור וכשנמשרין
 היתור: כדבראשונה בריך סיהו הכנזות תנין ומקדשית: ולכתקלה אכור לגייר מנות כמדיקין בפסח אפילו לדין עשתיין

המנות כעין ריקוקין: וזהו במגלגלן ובמדקרים
 לגרס בכל פסח: מנה שהוספה מהתמור שלא
 אפה יפי אין לקבוע לתמור מהר"ש ובעיני כראה
 תמנה מנהא ומהא דכתב ב"ח סיון תפ"א שאם כאפות
 עד שאין פורסין אותה אין חטון נמשכן ומנה
 יוצאין בה ודבר זה איתא בגמרא פרק כל שעה
 יוצאין במנה הינא ר"ל אינה אפיה כל כרבה לשון
 אל תאכלו ממנו כל כו' עיין במדרכי ספ"ג דפסקים:
 שדוקין בה אם רדו בו מנה קמול' אכור לרדו'
 בו עוד לאמר בריך להניא אפרת מהר"ש: וברך
 אדם לומר לברכו הא' עמו שאם יתקלמו המנות
 זה בזה יהא תלוק גמור דאל"כ לא יצא י"י מונתם
 שנאמר ומתבטם: (פג) והבנים יתהירו לגלות מינת
 הכנסת כדי להתעסק באפיית מנה אם התפללו
 ותודיענו אז שרי ואם לאו אז תאמר ב"ח אפיה
 המגדל וכו' בין קדושת שבת לקדושת י"ט הגדלת
 עד בקדושתך ומתמים המגדל בין קדש לקדש ואז
 תלוש ותאפה מה שהיא רונה: ואכור למודו ב"ט
 לכן בריך למודו בערב שבת ולהאשים במפה עד
 מונחי שבת: נאם ה' המודות קדוש ב"ט דפסח לא
 מציין ביה ירהא כל דאשלו אלו מורים לאכור
 אורזושה: אכן יכול לאפות הכל מערב שבת כי
 מאל בריך לומר בהפרשת תורה ובנידו דה ובקני כלי
 המגלגלן ומדקרין ובכבוי: ולאכול אפיקומין קודם
 קצות ולכן כעון ספי לאפות מע"ש למי שאינה זרחה
 וכן כתב רב האי ואש"ר ור"ח אף כי אביה כתב
 דאפי על ידי הדחק לא היתיר ג' מנות אף הושר ודאי אופה במונחי שבת וזהו להכניס לגוי שדיוק העריבה אל תפוך
 לתוכה מים זוככים כי שאם תפכו ובכירה תמור יכבד על ידי שני ועוד גם כן על ידי גוי מהר"ש: האוכל מנה שלא בזמנה
 כאלו בעל ארובתו ומפי שנים היא בריכה שבע ברכות ואלו הן ברכות היין וקידוש ושהאיינו ובכרות ורק שלפני האנגדה ובכרות
 כום שני גאל ישראל ובכרות המונחי ואכלת מנה הדין שבעה ברכות לפי חכמי ז' מנה: ולקטן שעדיין אינו מבין מה
 שמופסדים לו מנפחים וכפלאות שרי להאכילו ת"ה: (פד) באש"ר פרק במה מדליקין ר"ח שאל בשבת כהני' שלא להוכיח
 שבת בשלה ולא ב"ט שבת סייס וכו': * (פה) במקום שאין יין מנוי כתב מהר"ל דלמולק ל' כוכות מ' דבש שקורין מע"ש
 ויש אומרים ומסתבר להתיר לג' כוכות מלבד כום של קדוש כן בראה ל': מי שטעשה קדוש לאקרים והוא אינו רונה לגלות
 יד' איתו קדוש אין מברך שהאיינו מהר"ו ועל הגלגש סרבי"ש שרבי"ל' ללבוש ביום שוב לגי' שיש שטעשה יתירה שלא
 תזוה דעתו עליו לכן לזכוש על בדיא שיוכר יום המיתה תשכ"ק ר"ח והגה"ה יי מוכי בהלכות שבת פרק ל': קמיון הנקרא
 קומ"ל מותר לכו' עלמא לאכלו בפסח אפילו לזמן דאשר בכל מיני קטנית בפסח מועטם וזהו הדיוק וקטנית מועטם
 קדוה הוא ודגן מועט קדוה אפילו לזמן דאשר בכל מיני קטנית בפסח מועטם זה אכור אפילו מרדל אף על גב
 דתלמודא שרי אפילו בגורו אומר הוא דזהו דוקא בימיהם שהיו בקיאים בו' מכל מקום קומ"ל מותר דיש בו ריח ולא אית
 לתלפולין וכן בראה ל' להקל דהא ר"ח דהוה בתראה טעי מבעל הסמ"ק כתב דלא כתב כשומר' זו אונס הר"ש מעל י"א
 כתב ש"ב יורה בעצמו היה אוכל כל מיני קטנית בפסח כולו מרז' ברוך המדרכי ותשבה מהר"ש מ"ן כתבו דתאנים
 דרז"ו י"ן אכורים בפסח שנופדים עליהם קמין ומנא' דוויכסר' ול מותר':
 זוקר אכור בפסח אפילו מן קדדי' אכן
 להשתינו

המנות הזה והשיאנוותיהם מקדש השבת ישראל והזמנים:
 פירוש ע"י ישראל קידש המועדים שב"ר קובעים אותם קדיש
 שלם עלינו קדיש יתום ואין מקדשין בבל' לילי' פסח בב' ה' לפי
 שאין שום עניי ישראל שאין לו ר' כופות: פג ואם שבת אין
 אומרים מעריב שמא את הנר וכן בכל י"ט שהל בשבת
 ואומר בתפלה בקדוש את יום השב' הזה באהבה ואת יום חג
 המצות הזה: פר' וגם בעילה יובא ביום השבת הזה וביום
 חג המצות הזה והותם מקדש השבת ישראל והזמנים: ויכלו
 ג'ל שאין אומרים מגן אבות לפי שר"ל שמורים בין המזיקין
 הוא ומגן אבות נתקנה משום המזיקין א"ח ואין אומרים בפה
 מדליקין בדפירש לעיל: כשבאין מב' ממנהיין מיד לאכול
 כרי שלא ישנו התניקו' וישאלו ואין אוכלין עד שתהא ודאי
 לילה וכן ליל ראשון דסוכות: פה ושופין הכוסות ומוזגין
 הכוסות

להשתחו מותר ורגילין לזהר מלאכול זוקר בפסח אם אין זוקר גדול לרפואה כי הדוכלין מערבין בו כמה מיני תשבות
מיהר'ל וחותן העשויות כמין סדרות קטנות ומגילות זוקר' אכור להשמות בשם מהר'ל ומהר"ם וכת'ה כתוב דיש לזהר
מכל מיני מרקקות העשויות ובלילת זוקר' כגון מיני קטניות ונרשיין שממזין כ"ו: כרכוס אכור וכן אכור לאכול בכסות
כדעשים בכרכוס וכי רי"כום מוהר"ם היגר בכרכוס ומהר"ק אכור משום שזיין עליו להאדימו ולהכנידו ושמשתי שטרין
אותו וכתי שאור להזיק אדמות'ה: (טו) ואי

נקיות הן אין צריך ועכשיו יש לשול קודם קידוש
לפי שטעם כל כל השנה אשירי ומהר"ל כתב דדוקא
בפסח אינו נוטל דיו לפני קדוש משום דמפסיק
בין קדוש לסעודה ואם היה נוטל או היה כראיה
דעשה ככית שאפי' דמזריך כט"ו ידים לקדוש אבל
בכל השנה כראיה כנוטל לסעודה בל"א מיין רע"ט
מילקטס כן בין קידוש ליל שנת לקדוש של שקיית
דשנת מהאי טעמא דאינו אלא פורא פרי הנפס
לבן כולי עליון מודו דלא תשיב הפסקה מעליא כמי
שמעיקן לאידך גיסא דהיבא לחיבא הפסק' מרובה
כולי עליון מודולין נוטל קודם קדוש וכמדכי
כתב ואין נוטל דיו לקדוש: (טז) יין קודם לקדוש
שאין עדי' קדוש קודם להבדלה דאי היה עבדיל
כרשעה היה כראיה עליו שנת כמשאוי וזון אחרון
דאומר אותו אפילו בשוק: (פט) וכ"כ במה"ק
בהלכות יום טוב בסוף דמותר לקטום ביום טוב
מיני בשמים אלא משום דתענוג'ה יום טוב משיב
הנוק' לך אין צריך לברך עליה ונמנאי יום טוב
אין צריך כיון שכבר פתחה במוצאי שבת: (ס) הכי
נהוג משום דמייורא בכתיבא מהר'ל' ז"ל: (ע) הכי
והוא הדין לכל ימות השנה: (נא) שהוא כרפס
ובו ימנה מן המוכרס כי אותיות סר'ס' (כג)
מירשולא עשה מי מלמ קודם השבת ויברך קודם
שיטבול כדי שיהיה עובר לעשייה וצריך שכל כולו
תוך המזון מרדכי: טיבול ראשון עושין בשבת
ששאלו התינות ואי כמי כדו שאמר כך על המרור
לא יצטרך לברך בורא פרי האדמה דזה היה מנות
תבילו' אם היה מברך בורא פרי האדמה ועל אכילת
מורר ואין לשול מרור בשביל דברכה ראשונה דאין
למלאות כריכו קודם זמן המנוה במיזמון פ"ח

דהלכות מיין ונוטה כתב גם בטובל ראשון במרובות וכתב בהנ"ה וכן היה רגיל מהר"ם וכן כתב רש"י בספר הפרדס וכן
יחד רבי יוסף טוב עלם בדבור שלכו' אבל ספר המנוה כתב בו ומוסיים ואנוחין לנואלא דכדי הר"ם דהוא בתראה
ודיש דברי' כלם ועוד דביתונו נאזני עלם כרבי יוסף טוב עלם ורש"י ותשבות הגאונים ורבינו המוקד כתבו כדבריו
עב"ל אך רבינו אשר לא כתב במרובות וכן הא"ח בסדריו ואיכהונו בתראי דבתראין ומהר"ם ובעל אגודה כתב
לית' ומטו מרובות בטובל ראשון אבל ראיתי נוהגין קמני' אשכנזי בלא מרובות אגודה: (ל"ג) משום דאיבא פלונתא אי
קיי' לברך בורא כשפות רבות וכן אית' בתשבות מהר"ל: (לד) כדי שיקרא לתם עוני: (ל"ד) ויזרו קייס' במכה ואם
כתבסוף אין מעכב וכן אם נשברה הראשונה או השלישית יקטנה לאמנע'ה' דממכין כדי שלא להעביר על המנוה תשבות
מהר"ל: (נז) עקירה זו אין צריך אלא אחר שאמר בני קורין ומהר"ל בהג' שהגב'ה הקערה בשעת הא' כלמא לזנות
שיכיר' ד' בתשלין וכן משמע מלשון מהר"ם דמי' שאנב'ה מייב להסיר התשלין וכן מנהגין מנהגין הקערה ואח"כ עוקרין
מתשבות מהר"ל ועיין מזה בה"מ הלכות מיין ונוטה פ"ו ובשעה שמוצ'ה'ין צריך שתהיה המנוה קטת ומנהל' מהר"ל ומהר"ם

מדרג של פסח

לא הגדיה אלא דמפה בשעה שאמר הא כלמאם כמו
 שפירש המיימוני ומכל מקום כ"ל דלרד"ק הגדיה
 בשעה שאמר הא כלמאם או הקטרס או המנה כדי
 לענות עליה דברים כדאיתא בפסחים: (טו) תיקן
 מרוסת בתקלה ישעונו עב זכר לט"ס ותבלין יערב
 לתוכו כמו תבן לט"ס ובשעתו נקלסנו דין שיהי'
 רך וזכר לט"ס סמ"ח: קהה וקמנון ונבנול לפי שאי
 אפשר לזכור היטב שלא יהא דהן מטוין וקטין וזכר
 זכר לט"ס ומרדכי בשם רוקח ור"ך לקהוי בתפוחי'
 זכר לתחת התפוח שוררת'ך ובאגונוס כגד נגת
 אגנו ואגונוס נהים דוקא השטוין מודר מודר
 ובשד' כגד שש' יתברך וקב על הקן ובדמימוס
 כגד כלמאם הרמון רקתך נבדן כגד ככסת שדאל
 שימשלה לנפן ובתלמיס כגד התלמס חמסה פניה
 גם התו' פרק ערבי פסקים משם הבאנוס כתבו
 לתת במקומות תלמי' וכן המיימוני פרק ו' וכתב שם
 דהנה"ה דהרבה מקרו והאמת כן דלח' איסור
 בתלמיס וסוף הגה"ה מ"ה לח' אונה לחלס והקדיל
 לא הפסיד כלום עכ"ל: בני ספרד ופרי"כנן בשם
 גדולים אומרים כי התלמיס השמיס לח' רכיבן
 יתקן ואלה הרקות מתקיי' ככלת מהר"ם ע"י וזכר
 בירושלמי דע"פ למה נקרא שמו מרוסת וזכר ללכה
 שיהי' מועט מרסן מרדכי: (נח) אכל שלחן או
 אומר מודע גדס היינו וכן כתב מהר"ל: וכח"י
 גיובל אית' כערבי פסקים סמוך למשנת רבן גנולין
 אומר כ' כרד קמון לדרו עבדיה וע"ש: פסח שנה
 בשנת א' לן לקרות האגדה בדיבור ואינו מועיל שיקר'
 אחר אלנו מתוך ספר אחר ואם ישנו שאינן מורא
 ומעתי' עליו שפיר דמי כן דעת א' רמ ח"י אכל סמ"ג
 ומרדכי ואגדה כתבו שאין מועיל ובאור רובע מתיר
 בב' ספרים ובינו זה על זה וכל שיש להקל ולליך
 אחריו ובפרט בדר שעה: כשמונה ימות או יכיס
 איננו לכוס וזרוק סך על כל מכה וימכה אביה'
 ומזאתי שורקין באכצט קטן שנקרא וית: (נט)
 ונאמר בידו עד ששנת' וזו כלה לעשות ככוי לגמרי
 שלא יראה הפת בושטו ובתקלה נהלו דמוקרי לטס
 פוכי שמונן עליו דברים: (ק) ק' כ"ש סמון ק"ל ארס
 נחלל על השבוע: (ק"א) כ"ש סמון ק"ל ארס
 כשר ליתן על הידיס אפילו משגויו כדע' מרדכי
 ימחרי' אסור לאשה כדע' לזכור מ"ס על יד כעלה וכן
 גוי וכן אשת איש ע"כ: וכן כתב מהר"ך וירבו' רך דאסור על גוי די ובמרדכי דלח' מקבלין מיס ומקטן קטן מוס פמות וכן
 ודע' טעין פסגברא שומעתי שדיכינו משגון משג'ך כהג' בעצמו לגב' ידיו בין שטיפס ראשונה לשניה מרדכי ריטע משכר ודע' ש
 כוונתו ידים בשעת הדחק ולא מיין: (קב) ויתפוס במנות כולו משוס לחס' משנה אגוד: (קג) משוס על אכילת
 ימח' יש ליקח כית גם בדרכת המוגיא ארס' דברכת הנהיין הוא: (קד) ומוזה כלשו' ג'א' סהוא סהוא משוס דסס חממא
 עתן ופסקין גמורא פרק כל שעה: מהא' ש' ליקנות בדמיס יקריס סמ"ג ולא יקטן טען שגוי כגוילה: (קה) לח' מברך

על המדומת שהוא טפל למורו א"ת: (קו) ברוך
 יחד בלא אור בין העלין מהר"ל: (קו) ז"ע על
 הקרי' ושמעתי שקרוי קלם עד למת' מוכנז ומיכלין
 קטנים יוצאין מהם: (קז) ז"ע א"ל על צנת
 ז"י אך קצת המדומת דכפרת תולין במדרי' אמור
 לערב יתקו צנת וכו' ונחמני אחר כך בדבשת
 מהר"ל דרז"ק לפרט מבעוד יום ועט ואז מותר
 להסוּף משפחה: (א) כי מה שדרין טבול היינו
 מושט הכנתא דקפא חבל עכשו שישנה עמו אין
 צריך: ואף על פי שהלל היה טבול במדומת מושט
 שהיה ל"ה ה' אבול מרור קודם לכן: (ב) ואשכנז
 מקום דלא כהנהו א"ת ע"ש ואומר: (ג) דנראה
 בשתי מדומות וכן יש לזהר השוט כשהולך אה
 וזהו דבית שאל יאמנו עד שיש וכן אם ישנו כולס
 אחר שהתמולו לאכול: (ד) ולא דמי לרז של צנת
 דבנה ומברכן עליו דהתם לאו מושט רפואה:
 (ה) וכוס של ברכת המזון מדיח בפנים ומשטמו
 עבוקן וישב בלי הסתה ואקונו במין ולא תהא
 השמאל לומיטי: (ו) בין שלשה לארבע לא ישתה
 שאם ישתבר ולא יני' למור הלל אכזבין ראשון לשני
 יכול שתי' דין אפילו קודם מעודה אינו משתכר
 וכ"ש שנתון הכעודה רש"ם והתבא כתב העטם
 בין שדעתו לאכול אינו יכול לשתות כ"ש משתכר:
 (ז) עיקר תוסס הכרבה מענין נ"ב ש"ס הרו"ק
 וזה נוכחה ברין אה"ה יי אלהינו לך העולם על
 הנפס ועל פרי הנפס ועל ארץ חמדה טובה ורמזה
 צרנית והנמלת לאבותינו לאכול מפריה ולשנוע
 מטובה רמס ה' אלהינו
 על ישראל עמך ועל
 ירושלים עירך ועל ב"ן
 משכן כבודך ועל מושב'
 ועל היקבך ובני ירושלי'
 עירך יקבך ביהו"ב מינו
 והעלנו לתוכה ושחמנו
 בבכינה כי אה"ה טוב
 ומטיב לכל ברוך אה"ה
 ה"ע הארץ ועל הפרו'
 ב"ה על הכסף ועל כרי הנפס על שבעה המיין
 אומר העין צמקום הנפס על חמשה מיני דגן אומר
 על המזיה ועל הלכה ועל תבונה הסדה ועל ארץ חמדה וכו' נחותם על הארץ ועל המזיה כן עוקר: ארבע כוסות יללו
 אין בכס משום זנות דבתי' לל שמורים כילו ועוד כוס של ברכה מעטרף לטובה ואין מעטרך לרעה ועוד כל כוס וכוס
 מלוה בפי עגונה הוא ואין טאבוים זנות תכיא: (ח) וזהו גדולי איי"ה שממירין ופוק מוי מתי עמא דבר רוב עולם
 מהגים היקר צמס תבומת פרק ע"פ ובחמשי מהר"ל אמר באפ"ל טרכן עיין בה"ה עיינויות פרק מ דלכות חזון
 ויונה: (ט) בכוס אחרון כתב בא"מ דאס שתי' בלא הסתה לרין לשתות פעם אחרת בהסתה ומברך לפניו ברוך פרי
 הצפן לפי שהסתי' מלשנות ע"ה קודם סיימן תך ובמרדכי ימנפס ככלוה כתב רא"ה ש"ן לרין הסתה עכשו דלא ש"ך

צריך כזית ולא הסיבה ויוצאין בקלחין אפילו יבשין ובעלין
 דוקא לחין ולא יבשין קו ולא בשרשים כלל קח והחרופ
 יקלשנו בין בשעת טבול ובר לרם ויחם מצח שלישיה קט
 וכורכה עם לטי"ך ואין קרין ויאכל כזית בהסתי' אלא טבול
 ובלא ברכה ובר למקדש כהלל ואוכלין סעודתן: נוהגין ב
 לאכול צלי במרינתניו ומחרו לאכול אפיקומן קודם הצית
 כל א' כזית בהסתי' אם שחב לאכול אפיקומן עיין בספ"ק
 ולא יתנמנם בין אכילת אפיקומן ולא יאכלנו בב' מקומות
 ונטל מים אחרונים ואין מברך על נטילת ידים משום שהם
 חובה ד משום סכנת מלח סדומית ויא' דוקא המברך נוטל
 מים אחרונים ה' ומזוגין כוס שלישי לברכת המזון ו יחזור
 אחר שלשה לזימן ויטוב גם להודו שא קורא וב' עונין: ומברך
 בפ"ג ושותה רוב רביעית בהסתי' שמאל: ומזוג כוס רביעי
 ואומר עליו שפוך וחלל: ואין חותמין ביחלוד רק אחר
 ישתכח: והותמין בחי עולמים כילמה לחתום תרי וימני
 ומברך בפ"ג: ושותה רוב רביעי' בהסתי' ומברך אחרית
 ו ברכה מעין שלש ואומ' לשנה הנאה בירושלי' החל סרור
 פסח בו ואין שותין רק מים ח' ויש אומר שאפילו מים ואם
 שחב ושתה או אכל בלא הסי' כל מה דמפורש דצרי' הסי' כ'
 יחזור ושתה או יאכל בהסי' ט' ולינראה דאין צריך לחוו'
 ולברך: בין הכוסות יכול לשתות רק בין שלישי רביעי לא
 ישתה ועל שינוי יין יכול לברך הטוב והמטיב כליל פסח ולא
 נראה כמוסף על ארבע כוסות והכותב מסופק אם הל פסח
 בזימי המשחה שצריך לברך שבע ברכו דחתן אשני כוסות
 כמו שכתב"ה א"כ בשני ליל י"ט של פסח כיון דצרי' שתי
 כוסות לברכת המזון ולשבעה ברכות כיצד יעשה שלא יהא
 כמוסף על הכוסות ונראה לי טוב לברך ברכת המזון על
 כוס שלישי שלו יוצ' בכוס ועל כוס שלישי דחתן יברך שבע
 ברכות: ובבורא פרי הגפן חוזר ויברך על כוס שלו והחתן
 ישתה בכוס שלישי יוצא: ואין קרוין קריאת שמע על מטתו
 בי אם פרשה ראשונה שמע ישראל כיל ליל שמורים הוא מן
 המזיקין לכן אין לבעול דלת' הבית אור ורוע: למחר

על המדומת שהוא טפל למורו א"ת: (קו) ברוך
 יחד בלא אור בין העלין מהר"ל: (קו) ז"ע על
 הקרי' ושמעתי שקרוי קלם עד למת' מוכנז ומיכלין
 קטנים יוצאין מהם: (קז) ז"ע א"ל על צנת
 ז"י אך קצת המדומת דכפרת תולין במדרי' אמור
 לערב יתקו צנת וכו' ונחמני אחר כך בדבשת
 מהר"ל דרז"ק לפרט מבעוד יום ועט ואז מותר
 להסוּף משפחה: (א) כי מה שדרין טבול היינו
 מושט הכנתא דקפא חבל עכשו שישנה עמו אין
 צריך: ואף על פי שהלל היה טבול במדומת מושט
 שהיה ל"ה ה' אבול מרור קודם לכן: (ב) ואשכנז
 מקום דלא כהנהו א"ת ע"ש ואומר: (ג) דנראה
 בשתי מדומות וכן יש לזהר השוט כשהולך אה
 וזהו דבית שאל יאמנו עד שיש וכן אם ישנו כולס
 אחר שהתמולו לאכול: (ד) ולא דמי לרז של צנת
 דבנה ומברכן עליו דהתם לאו מושט רפואה:
 (ה) וכוס של ברכת המזון מדיח בפנים ומשטמו
 עבוקן וישב בלי הסתה ואקונו במין ולא תהא
 השמאל לומיטי: (ו) בין שלשה לארבע לא ישתה
 שאם ישתבר ולא יני' למור הלל אכזבין ראשון לשני
 יכול שתי' דין אפילו קודם מעודה אינו משתכר
 וכ"ש שנתון הכעודה רש"ם והתבא כתב העטם
 בין שדעתו לאכול אינו יכול לשתות כ"ש משתכר:
 (ז) עיקר תוסס הכרבה מענין נ"ב ש"ס הרו"ק
 וזה נוכחה ברין אה"ה יי אלהינו לך העולם על
 הנפס ועל פרי הנפס ועל ארץ חמדה טובה ורמזה
 צרנית והנמלת לאבותינו לאכול מפריה ולשנוע
 מטובה רמס ה' אלהינו
 על ישראל עמך ועל
 ירושלים עירך ועל ב"ן
 משכן כבודך ועל מושב'
 ועל היקבך ובני ירושלי'
 עירך יקבך ביהו"ב מינו
 והעלנו לתוכה ושחמנו
 בבכינה כי אה"ה טוב
 ומטיב לכל ברוך אה"ה
 ה"ע הארץ ועל הפרו'
 ב"ה על הכסף ועל כרי הנפס על שבעה המיין
 אומר העין צמקום הנפס על חמשה מיני דגן אומר
 על המזיה ועל הלכה ועל תבונה הסדה ועל ארץ חמדה וכו' נחותם על הארץ ועל המזיה כן עוקר: ארבע כוסות יללו
 אין בכס משום זנות דבתי' לל שמורים כילו ועוד כוס של ברכה מעטרף לטובה ואין מעטרך לרעה ועוד כל כוס וכוס
 מלוה בפי עגונה הוא ואין טאבוים זנות תכיא: (ח) וזהו גדולי איי"ה שממירין ופוק מוי מתי עמא דבר רוב עולם
 מהגים היקר צמס תבומת פרק ע"פ ובחמשי מהר"ל אמר באפ"ל טרכן עיין בה"ה עיינויות פרק מ דלכות חזון
 ויונה: (ט) בכוס אחרון כתב בא"מ דאס שתי' בלא הסתה לרין לשתות פעם אחרת בהסתי' ומברך לפניו ברוך פרי
 הצפן לפי שהסתי' מלשנות ע"ה קודם סיימן תך ובמרדכי ימנפס ככלוה כתב רא"ה ש"ן לרין הסתה עכשו דלא ש"ך

מנהג של פסח

לכחור

אומר פסוקי זמורה כמו בשבת וכן כל יום טוב
 וש'צ' כתח'ל האל בתעצמות בשלש רגלי' יוצר
 אור ישע מאשרים אופן ראשו וזולת אהכוך נפש: גאולה נרת
 דודי ומתפללין כמו בערבית כדפירש לעיל רק ברכת כהני'
 במקום שלום רב ומכרך לגמור את הלל ואומר הלל שלם
 קדיש שלם: וכן ב'ט' שני אין כמוך הכל כמו בשבת: מפסקין
 ב'פפרי תורות שמע ישראל כמו בשבת וכן בכל י'ט' וקורין
 בפרשת נא משכו וקחו עד צבאות יבם ה' גברי כחן עד עולם
 לוי כן עשו ישראל מצרים ד' לדרותם ה' על צבאות יבם ואם
 שבת קורין ג' גברי שמוסיף ב' גברי כברכם יעשו אותו וס'ת'
 שנייה מניחין אצלה ואומר חצי קדי' על שתיחן וקורין למפשי'
 בפרשת פנחס ובחרש הראשון עד לא תעשו ומפמיר ויאמר
 יהושע אשרי הללו ואם שבת אומ' יוצר רשב לא אשר שבת
 ומזכירין שבת בכל התפלות ובברכת הפטרה ואומר יקים
 פורקן מוסף כתפללין בלחש ומפני חטאינו את מוסף וכולי
 ובחרש הראשון ב'ואם שבת מוכי' של שבת את מוספי כולי
 כדפירשתי לעיל ב'ר' חושבת: בשבת ישמחו אלהינו ואלהי
 אבותינו רצרה במנוחתינו מלך רחמן והואם סקדש השגרת
 ישראל והזמנים: וש'צ' אומר עד מולך עוזר ומושיע: ברעתו
 אביעה חרות כו' אתה גבור עד להושיע תהומנו וכל השל עד
 משיב הרוח ומוריד השל כברכה ולא לקללה: להיים ולא
 לבנות: לשבע ולא לרוין: מכלכל חיים בחסד והקהל אומר
 בטוסף משיב הרוח ומוריד הגשם: רק במנחה כפסקין ואין
 אומרים עד שוסף דשמיני עצרת כן מוסף במנהגים: ולא
 נהיג' בא' ח' שכתב להפסקי הקהל גם בטוסף געריצן: ומוסף
 אדיר אדירנו וכן בכל י'ט' אתה בחרתנו מפני חטאינו כדפיר'
 לעיל קורם רצה יא' עולין לדוכן וש'צ' אומר ברצח ותערב
 לפניך ואומר בלחש נרכנו בכרכה עד כהנים בזמן שהקהל
 עונין אמן: יב' וקורין כהנים ואם אין שם אלא כהן אחר אין
 צריך לקרותו שנאמר להם ואם הש'צ' בהן אין עולה: יג'
 אא'כ' שהוא מובטח שיחזור לתפלתו בלא טרוף: כשהכהן
 מנגן הך דוי שמרך ד' דויהנך ושליו אומ' הקהל רבון העולמים
 וב'כ'די שיאמרו הקהל אמן עליו: ואין אומרי הפסקי' משום
 ה'סח הדעת קדיש שלם אין כאלהינו עלינו קדיש יתום:
 למנחה

חרות ולא כהנין כותיה דימד הוא ה'ט' האידכא
 כל נשי דין קשובות הן ונריכות הכיפה מירכי
 תלמי ד' של תורה אין צריך הכיפה אפילו רבנשאינו
 מובנה אלא אם כן יתן לו רשות וכן לכני רב מוסב
 אפי' אימרו ונריך עין אם שלמן אחר קושט כפניו
 ת'ה: ראי' כיתוב כהני' דהורע והבינה אפוד
 לעלמן עד מנא' יום טוב שני ז'ט': והא דנחמיס
 דינעל בת'סלךך ברכת המזון נענימן בב'ל'י פסק
 כדי שברך הוא על כל ה'רכות אכל אין קדיש
 אם ירך אחר אגודה וכש מוה'ט' מוכי שראה
 גדול הבית יומה טעשה הסדר עכ'ל ואין גראה לי
 טעם זה אך כל'מסוס דברסין פרק אלנו כ'אמרים
 אומר ריב'ל' אין מותגין כוס של ברכה לא לנעו עין
 ש'אמר טוב עין הוא יברך אל תקרי יברך לא יברך
 ונכשו בראה בעל הבית טוב עין כמ' שמוקל לכל
 דני הבית ובהו עניו דרך חרות וכן אחר בתל'ת
 האגדה כל דכסין יתיווכל שזוה נראה טוב עין
 גם נראה ד'אומר כל דכסין כ'כדי להראות עניו
 בחירות כ'זה חרות ושמה ואם כן לו כאה לברך
 ולהודות כי גלות ומרים היה על די' רע עין ר'ט'
 עין דנ'מוריד ארבע מאות שנה כמבואר בבתי
 פרשת לך לך: (י') מה שנהגו להטלל טל ביום
 טוב ראשון של פסח כי אין אגרות טללים כפתים
 וכן אומך כפרקי רבי אליעזר פרק ל'צ' ד'מור התם
 הגיע לוי יום טוב הראשון של פסח קרא יקח לבנו
 עשו הדול ואמר לו בני הליה הוא אגרות טללים
 כפתים כולי טעשה לי מטעמים כדי ש'אברך כולי:
 (יא) כתוך י'ב' קוש ד'אז ואם כהנים ש'ר'נו עולה
 לדוכן כן אית'א במדרכי ריי'כ'ם פרק שלשי ד'מילה
 ואם כן צריך שיט'א לחוך חודס שיתקל שליט נבד
 בשגודה: כהן געדין לא התפלל יכול לישא כפיו
 קלוי'וצר: תביא כהן שלא כהל' דולא יעלה יש
 ג'אומים המזכירין לברך על נטילת ידים ולא ראי'ת'
 כהנין כן אגודה וכן מוסף מוה'ט' מרוב צורך ולא
 כא'ס: כדמדרשות כהן העולה לדוכן מנינוטל'ת'
 היו אומר מוה'ט' על רק'ט' פרשת דען ע'ט': (יב)
 אם קהן כהן צריך שיקרא אחר לכהנים ויחין
 ישתוק עד ש'ס' שלום ה'ט' עין צ'א'ס' כיון ק'ט'ס':
 בין מילה למילה או בשעה שהקהל אומר אמן אין
 קס ד'א' אם כונע בין אגודה משום עיטות מוה'ט'':
 אומר לראות על די' הכהנים בשעת דוכס אל'כ'
 ב'טעם הוא שלא ית'לו היסח הדעת והא ד'א' ת'א

בגמרא משום שעיני כהתי היינו כגון ש'היה בית המוקד קיים והא אומרים ש'ס' המוקד מורדכי פרק' דמילה וכשנעלין
 מנעליהם אחר הדוכן טוב געני' לטול ידיהם טרם יתפללו וכן הורגתי לעשות או יך וק'עד לאחר כל הפסח: נראה
 לי ד'אומר לייך לדוכן בבתי שוקי'אל זה בגמרה דמילה ומה'היא דמנחה לא אורח ארע'א נגלו כרעה קמיה רבי' משמע
 ש'אן

למנחה אשרי וכו' לציון חצי קדי' ומתפללין כמו בשחר' רק שמדלגין משיב הרוח ומוריד הגשם ושלום רב במקו' ברכנו : ואם שכח ואמר משיב הרוח בימות החמה אין מחזירין אותו ואמר מוריד הגשם חזור לאתח גבור ומרליג משיב הרוח כולי' : ואם סיים הכרחה חזור מראש התפלה ואש'רי : קדיש שלם ואין אומרים לא פרקים ולא שום דבר ולא קדיש יתום וכן בכל י'ם אפילו בשבת ושוהין : יר בין מנחה למערב עד הלילה : זו כרדי שלא יעשו מלאכה מי'ם זה ליש' זה מבעוד יום עד הלילה דשם השני חול ואס'להכין מי'ם לחול ואפילו להביא יוכנה'ג ראי'ת' אומרי'ן עד הלילה אחר נרכו וכן בכל י'ם ראשון גם כר'ה

ערבי'ת ליל שמורים אור ישראל אור יום הנפ' ומתפללין כליל ראשון רק שמדלגים משיב הרוח ומברכין מז מעומד בא' אמ"ה אשר קדשנו במצותיו וצונו על ספירת עומר שהיום יום : יז אחד בעומר : יח יח'רצון וכן ספרים עד ז' שבועות כשמופרין ז' ימים אומר היום שבעה ימים שהם שבוע אחד ושמונה ימים אומר שהם שבוע אחד ויום אחד וכן לעולם כי צריך למנות ימים ושבועות ואין מברכין זמן על הספירה : יש לפ' שהוא צורך י'ם וסמכין זמן דרגל ואם שכח לספור בלילה יספור ביום בלא ברכה ואם שכח לספור יום וליה שלם כתב בהלכות גדולות : כ דלא היו תמימות אבל אש'רי כתב שיספור אחר כן בשאר הלילות גם י'רך כן מסיק : ועתה ספירה : כא סמכין כיון שאין קצירת העומר לכן אין צריך להמתין עד שתהא וראי' לילה עלינו קדיש יתום וקידש וסדר כליל ראשון וקורין קריאת שמע בלא ברכה :

ביום ב' יוצר אפיק רגן אופן גן ועול הקהל מתחילין ויש' מתחיל דודי'כו' וזלת אוך גאולה ברח דודיקדושתא אמרים אל נא לעול'כו' ומוציאין ב' ס'ם וקוריע באחת נפרשת אמור שור או כשב או עז עד וידבר משה את מועדי ה' חמשה גברי כהן אני ה'לוי לא תעשו'ג אלהיכם ד' שבת' חמישי ישראל' לפטיר קורין כדאתמו ופטיר וישלח החמלך אשרי יהללו מוסף בלח'כדאתמול רק שמדלגין משיב הרוח וכו' אין כאלהינו עלינו קדיש יתום ואם חל י'ם במ'ש אומרים אתה בהרתנו עד עלינו קרא ותודיענוכו' ותתן לנו כו אפילו ברה' ועין לקמן במקומו כמוצאי י'ם מתפללין אתה חגגתנו כמו במ'ש יעלה ויבא ברצה ואם שכח מחזירין אותו וכן בכל יום שיש בו מוסף ומבדילין על הכוס בכה' ובכי'תו כפ'הג והמבדיל בין קדש לחול ולא י'רך על הבשמים שמע

שחין הולכים ימס'ם ככה' וצנע'ו וסוף כהנ'ויי פי' וכן כה'ם סיון לא' אומר בשם מיימוני הירא דאין כרך אש'י מקום לעמוד ית' לכי גדול'ם : (ג) וכן מהנין ונרדך שהמקרא יכון בלבו אל התפלה משנה שהתחיל הש"ץ י'ם והש"ץ יתקור מעט בעבודה כו' א"ח ותש"ץ אס' כיון מתק' ועד סוף או עדיף טפי שהמקרא נכ' יס'י' ש'ם שלום ובה' כראה ליוורה רש' למהר"ם מתעבת מהר"ם : (ד) ואין מנהג לאכול אחר סעודת שקרית בשום ט' אך גשיות רשאי' : (טו) ומה שכתבו השולח להלויק דאע"פ שאין לילה מכל מקו' כמון לשלח הוא וחקף בלוח'ת יום כרך ללוח'ת הדלקה תופפות הג'סה סייק שני דב'ס'ת תעמוד עג'ת' כוטריוקן עומר לוח'ת לשולס יום שני דפסק ודראש השנה ודסוכו' ודר"ח ככל'עצת תעמוד ללול ושמות תורה וי' א' דשעויות ופורה ור"ס איר סיון וזרקשן אדר ואדר : (טז) דבתיב מהלך מריש בקי'ה א"ת בקי'ה א"ל בקי'ה ענת ה' לעולם תעמוד עג'ת' כוטריוקן עומר לוח'ת תפילין וכפרשת שופטים כתב רבינו גמ' ד' דברס הס' שנותן מעמוד וכיון עגמו' עומר יצית מילה ללול : (יז) יש לומר שבוע אחד כי שבוע לשון זכר עוב טרש'י' כהדי' בני מל' שבועות פדת ואל' : (יח) לכן אומר יהי רצון אלהי' הספירה ששם שעבשו ספירה מדרבנן הו'ל' ואין בית המקדש קיים עלבן אנו אומרים יהי רצון שיהיה בית המקדש ואז יהיה מין התורה ונקיים מצותיו : (יט) ובתעבת מהר"ם מין פירש כמה טעמים ולא פירש טעם הכתוב אחר וכמו'ג דרכה לנטלה : (כ) וכן כתב מהר"ם אבל אס' מוס'ת אס' בירך בליל' שלפניו או ישלמון אדברי ר' דהיינו כמו שפסק האש'רי דאכלו פסק יום שלם וקריע תעמויות : (כא) בערב קדש יוצרכין ספירה לאחר קדוש ובנו'אל' שנת קדש הבלה' אבל אס' תל' יום אחרון של פסח ביום ראשון מוקדין וינולין בפעם אחת יש לספור קודש קדוש תרומות הש'ן : וכעס אחת השתיינות לבי'ת הכנסת דאחר תפלת ערבית דברכו על הספירה ולא בירך כבי'הודה עמה' וכן בלאחר כיון אלק' שעה' כתב והבי' מתעבת מהר"ם וז'ל'ן דאש'ר' לילה ללול ללול ללכנס אחר תפלת ערבית כשעדין הוא יום וראיה מפסירה שנת דא'עג' דתוספות שנת דלוריי'ת' מכל מקום לא שכיבין לילה אחר תפלת ערבית כו' ע"ש : אבל בתרומות הש'ן המוריד להפסק בטהרה נוקא קודש תפלת ערבית הראש'ן היה כופר בערב

כנהג של פסח

ישתמו ביום לצורך הברכה : כב ולא על חנר שלא נברא
 כב אלא נמש' : ביום ג' שהוא ח' : כד אין אומרי מזמור
 לתורה כדפירשתי לעיל וכן בח' : כה ומניחין תפלין
 וסוכך עליהם כן מסיק א' ח ואין גומרים נוהל לפי שביום
 שביעי ובשמיני שהוא י' מ אין גומרי בהם לפי שאמר חק' כה
 מעשה ידי שזכעים ביס ואתם אומרים שירתואם גומרין בח'ת
 אז יהא ח' ח המור מי' מ עצמו קדיש שלו' וכן בכל יום שיש בו
 מוסף אומרים קדיש שלם קודם הוצאת ס' ומצוי אין ב' ס'ת
 וקורין בראשונה בפרשת ב' מן קדש לי כל כבוד עד סוף
 הסדר ג' גברי כהן האביב לוי ימימה ישראל ימי' וס'ת שנייה
 קורין בפנחס והקרב'ת עד לא תעשו חצי קדיש יהללו אשרי
 ובה לציון חצי קדיש מוסף אתה בחרתנו ומפניה חטאינו את
 מוסף יום חג המצות הזה וכו' והקרבתם כו' אהינו מלך רחמן
 כו' עד נתן לך וחשיאנו וכן בכל ימי ח' במוסף אומר בן : כיו'
 ב' דח' קורין בס'ת ראשון בפרש' משפסם אם כסף ג' גברי
 כהן כי חנון אני לוי תעזוב עמו ישראל בחלב אמו : ובס'ת שני'
 קורין והקרב'ת כדאתמול וכן כל ח' ח בשנייה והקרבתם ביו'
 ג' דח' קורין כי תשא פסל לך : כהן ונהלתנו לוי אלהי מסכת
 לא תעשה לך ישראל בחלב אמו ובס'ת שנייה והקרבתם :
 ביום רביעי דח' קורין בפרש' כהעלותך במדבר סיני כהן בני
 ישראל ויא' לעשות הפסח לוי יצוה ה' לכם ישראל ולוארת
 הארץ ובס'ת שנייה והקרב'ת אם חל שבת בח' ח אין אומרים
 במה מדליקין ואומר יעלה ויבא ברצרה בכל התפלות לבד
 במוסף ואין מוכרין בה של שב' כדפירשתי לעיל בר' ח' יוצר
 אהבוך אופן רודי וולת אלה וכו' אלה גאולתך ברח דודי הלל
 וקדיש שלם : כושיר חשירים קדיש יתום אין כמון : וקורין
 בפרשת כי תשא מן ראה אתה אומר ג' גברי עד בחלב אמו
 כהן על האדמה לוי אשר ארחם ישראל לא יראו ד' ונהלתנו
 ח' לא תעשה לך ו' אלהי ישראל ו בחלב אמו ובטל סדר

ביום הפרשיות מש' תורא קר'ש בכס'פא פס'ל במדבר'רא של ח' בוכ'רא כי פסל לך אין קורין עתה כ'יה בכלל
 ראה אתה אומר ובס'ת שנייה קורין והקרב'ת ומפטרין היתה עלי יד ה' כעצמות חיבשות לפי שתחיתת המתים
 תהיה לעתיד בניסן א' ח ובברכת הפטרה חותמין רק בשבת ולא בהזמנים כי אם אין שבת אין הפטרה בח' ח :
 כז ותימא רבול המועד רסכות חותמין גם בהזמנים : במוסף אומר באהבה וברצון בשמחה ובששון ומועד
 קדישך וזותם מקדיש השבת ישראל והזמנים :

שביעי של פסח הוא י' ט' ומתפללין כמו ב' ט' ראשון ומן חירותנו ומקדישין כב' ח ובביתו ואין מברכין
 שהחיינו ביום ז' ות' לפי שאין רגל מפני עצמו מעריב ויושע ה' אום למושעות ליל ב' ויושע אופן
 ויא' אזכיר צדקתך : שהרית אין גומרין הלל בב' הימים כדפירשתי לעיל וכן אין אומרים אל נא לעולם מזה
 המעם יוצר ויושע שושני פרח אופן ירוע שם ובכרו גא : כשושע אל אמונה וולת א' פתרום גאולה ים ליבשת

קדישתא

שבת כשמשכימין לבי'ת הכנסת בעוד יום אכל לא
 בשאר הימים והר'ס : (כב) ות'ת למה לא יברך
 על האש בכל ענה שחכה מונו ויל' דרוק בדבר
 שהנוף הככה מונו אכל לאור השמים ומברכין בכל
 יום י' הוא מתקדש בכל יום מרדכי ברכות : (כג)
 י'ט ב'מ'ס או אומר אלהים יצאנו ומברך על הכשמים
 ועל הכר וכן כל י'ט ב'מ'ס וכן כל י'ט בחל המועד :
 (כד) כרא'ה לך דרוק קול המועד דפסח אין אומר
 בו מונו לתודה ממש תלת מוז' עכה אכל כמול
 המועד רסכות אומר אותו וכן כתב לקמן : (כה)
 מנאטי קמך להכי'ת תפלין כמול המועד כי שם ה'
 כקרא על ד' ר'ת ש'ין הרומ' על ש'ין שתפלין אותו
 ש' הוא מוכן ימות השנה שמימיך כהן תפלין שהרי
 כשתסדר כ'ב שנתות וי'ג ימים טובים הרי מסאר ש'
 כי שם' ימים הם ימי שנה : (כו) ומברכין על
 מקרא מילה ע'ין לקמן גבי קבלת : (כז) קנת
 כרא'ה לי טעמא דשחי'ת קול המועד רסכות דכל
 יומא היו יום טוב ב'כס'ה כפשיה ומוטעם זה כמי
 הא דגומרין בו הלל בכל יום היינו מוטעם שכל יום
 הפר'ס משתנים ודברים אלו לא שייך גביה'
 דפסח : (כח) ובכסה אומר ואני תפלתי וקורין
 שלשה אתה אחד יעלה ויבא ואין אומר צדקתך על
 משכיל ואומר אלהים יצאנו ערצית אתה חכמתך על
 ואין אומרים ויהי כועס ואומרים ויתן לך : (כט) כן
 כהו : (ל) כן הוא בזמנה וי'כ'א אכל כרא'ה לי
 לומר אותות ד' שבעי י' ביום ראשון סיסד ר' שמעון
 הגדול כמו שבעי יה מיהו גם ביום ראשון לשבעות
 אומרים ארון אמוני ש'ס רבינו שמשון ואפי' הכי
 אומרים קרובה ארץ מטה סיסד הקליר ולא א'ח
 סיסד גם כן רבינו שמשון ושמו מפכי כבוד הקליר
 שהיה תבא וכן אית' בתוספות פרק שאן דרשין
 גדר פשוט מתי שקל יום שמיני בשבת שאן אומרים
 שבעי'ה בשבת שגם האופן והולת יסד רבי שמעון
 הגדול

אנדול'ז: (ל) מנן אבות אומרים אט'לובקס
 טוב של בשרב שבת וזמורים אותה אחרתפלת
 ערבית דשבת ואף עלגב דעקר תקנה משום עם
 שגשדות והשתא לרא' גי'מ' לא פלוג: (לג) ואם יש
 מילה בכל יום טוב בשבת אומרים י' לבי'ע' אכל
 מילה ביום טוב בקול אין אומרים וק'בש'י מים
 טובים אחרונים דפסח שאומרים אותו לפי שהיה
 בהן ק'ר'ת י' סוף: (לד) לפי מהגני ווי'א' אכל
 לדעת יוהרא'ק איתות כנראותיך אם לא שאל יום
 שמי' בשבת כדכתב לעיל ע"כ והג'ה זו לא כתב
 אהר"ט: (לד) ואז'ין אומרים י' לי'כו' בשנוכרין
 כשמות יתן בעד כל הכוכבים כרופה ופרטה אכל
 מוכ' בווי'ר מהר"ט: לעולם בכל יום שבתות כל
 הכבוד וזוכרין כשמות ופוסק ג' דקה שכתוב בו
 איש כמותת ידו וגומר ועושן לומי שברך בספר
 גורה כי דקה הוא מיינוע שגא' דק מלאה יי'יך
 ונס התורה מיינוע שכתב מיינוע איש דת' למן:
 (לז) במוצי' פסח לא היה קש מהר"ט אם לא אכל
 קמח אלא אכל מנה: (לו) ובקל ר'ח איר' בשבת
 או כשאיש בו מהגני דורא: (לז) ל'ג' בעומר
 שאל ביום א' ומספרין ביום ו' שלפניו וז' ואינו
 אלא משום מנהג וכן הורה הר"ר חוקי' מו'ט'ל'רד'
 וכן פסקתי גם איני לשון מהר"י וי'ל: ומהר"ל אומר
 ערב שבת ובראש חדש איר' שאל בשבת אין אומרים
 אכ' הרקמים פה פלגן וברב'ט': (לח) אכל אז
 אין מוכרין וכן בשבת שלפני שנועת אין מוכרין
 בבר'ט' ויבר'ט' י'ת'ר' לששף פה בתישני בשאר'
 אכל לא היה עין בת'ה: כתב מהר"ט שג'ך בשאר'
 לרקון פה מפני היריד ואין ראוי להזכיר פה
 יתברך כן מוארחת חיים: (לט) יחד הנותנה
 יאמר עכ'נו ביום נוס תענית ואין ריך לשתים
 בשתיהם אלא אומר עד ואני אשוע ואש'כ מתחיל
 כי אתה שנוע כו': וס' אין אומר עכ'נו בשנוע
 עפלה אלא כלאש בקול רס בין גואל לרופא א'ק:
 (מ) ואז' ורוע כתוב להקטנות בשבת כאשר נהגו
 ואין

אהימי שנותי כלו זולת אין כמון: גאלה שביה ענייה ומכרכין החדש ואומרים אב הרחמי' אחר ברכת החדש
 ובמנחה מתחילין לומר פרקים ובכרו גם כן משכיל לאסף:

אייר בשבת שאחר ד'ה סבכרין התענית בה'ב אחר אשרי קודם יהללו ומי שעונה אמן א'צ לקבל ויתר
 ואומר בה ב' סליחות בברו נא ביום ב' ישראל עמך אלהים כישראל: בזמן מלאכי רחמים ליום ה'
 תענית צבור אנשי אמנה פזמן ישראל נושע וליים כ' אפפוני מים אזן תתן פזמון ה' אל רחום ותנוי' א' סדר
 אחר ובכל תענית צבור אומר הש' ענינו בין גואל לרופא: לש' והצבור רוקא במנחה קודם כי אתה כברכת
 שומע תפלה ולא בשחרית משום שמה יאחזנו בולמוס ונמצא שקרן כפתל תווש' צ' אומרים גם בשחרית שאי

כנרן של שני וחמישי ושני

אפשר שלא יתענה א' בקהל ואם שכח אין מחזירין אותו ואם לא עקר רגליו יאמר ענינו בלא חתימה באלהי: מ וכן המתענה בשבת כחמת הלום ועכשיו אין להתענות בשבת כחמת הלום שאין ואנו בקיאין בפתרון הלומות א"ה: מא וקורין ויהל שחרית ומנחה וביקרא יהללו אשד אבל במנחה הוצא ס'ת וכן על ס'ת אחר קריאה יהללו אשד אבל במנחה אין אומרים קריש על ס'ת לא קור' הוצא ס'ת ואחר הכנסתה אומ' ג'כ חצי קריש: מב ומפטרין דרשו ומברכין עד מגן דוד וצבו' אומר ענינו בשומע תפלה אחר אל תשיבנו קורם כי אתה ומסיים כי אתה שומע וכו' בא' שומע תפלה ברכת כהנים ונראה לי יחיד חמת ענה אומר שלום רב משו לא פלוג שכה ואכל בית לא איכד תעניתו לא מתנינה ומשלים ככל תענית צבור ותענית הלום ויום שמת בו אכזו אבל נדר מג יום סתם ושכה ואכל איכד תעניתו ואוכל ומתענה יום אחר: וכן מותר ללות ולפרעו אי מצטרף: בליל שלפני התענית אם גמר מל אכול וישן שינת קבע לא יאכל עוד אא' כ' חתנה אבל שתי' א'צ תנאי מד א'חורי בקבלת מה תענית בלילה אפילו מו במחשבה לסמ'ק' ויאמר במנחה לאחר תעניתו באלהי נצור רבון העולמים גלוי וידוע כולי במרחשון מתענה בה' ב' דשמו מתוך שמחה י'ט חטאו כמו שאמר איוב אולי חטאו בני אבל עצרת שאינו אלא מו שני ימים א'צ להתענות: בשבת שניה שאחר פסח מאורה שמוז ועליו זולת א' לא חי ארנן: גאולה שנותנו ספסו בשבת שלישי אהבה מלוכה ג' אורתך זולת אריות הריחו גאולה שרורים גרוד' בשנת רביעי' אהבה איומה נשאת זולת א'הי בך אחכך גאולה שבולה אבולה בשבת המישית אהבה מבלתי מסכתין חסד זולת א'הום לא אדע גאולה יקוש בעינו: גכל עבוד בהר ובהקותי הלוקים לכן אומר יקוש בעינו בשבת ד' משום אחרי נמכר גאולה תחיה לו דשיין לפרשה זו ולשבת ה' ג' אומרים שכולה: ב'י'ח באייר שהיא מח ל'ג בעומר אין נופלין: בל היום וערב שלפניו וגם א' א' צ'ץ בשבת שלפניו י'ז באייר: בשבת שלפני שבעות וצד' אהלל בצלצלי שמע אופן אורחות אראים אהבה יונה יעלת חן זולת א'הי אקראך גאול' יונה בשעה: ס'י'ז מר'ה אין נופלין בתחנות ער' ה' בו שהוא אפרוהג ועד בכלל לפי שהוא מצות הגבלה:

אין לומר ענינו אך רבון העולמים כן קבלה כולי הנה' דפרק קמח דתענית: (מח) הא דקורין וי'ט מויקס על כסרים מיונים תוספות דכסרים וכו' מ' מהכת כסרי ואף על פיסיה' לכוף ב' פמוקס מהפרשה ולא מתיבין על השנה דקתני שבת עניות קורין ברכות וקבלת תענית שיתעבין דעת גרה קדי שיעלו השם יתברך אפילו איכס מתעבין רקנ' יכלין להתפלל ענינו ולקרות ויגל ויזכר כ'ו ה' קורין שחרית פרשת השבוע ולערב ויגל ומכר האגודה וכן בתפלה מהר' יול'ין אכל ד'א'כ סיון תקס"ב כתב דאין קורין ויגל וענינו אפילו בתענית שאשתעבין דעת נרה א'כ' ש' ב' ד'ה' שמתעבין: (מג) והא דמפטרין על למוני' ב' תענית ובשבת אינו עולה ושום שאין טורח צדור שבטלים מיומלתבין ובא"ח סיון רפ"ב מפרש הטעם ופה באורך ע"ש: במוקח בתענית ו. וי'ט קמיתפלל עם ש' ואומר עמו קדושה ולדוד יהוד כולי כראה ל' דמ'ו לא יאמר עמו ענינו שבת מהר' י'ט: ומכב ל' י'ט דקה במחנה דתענית משו ד'אגרא דתענית א' דקתא וכתב לעבדו בכל לבך נגומה ויש אדם ששב כ' עליו מיומו כעובד ורך להתעורר עד שרא' ב' כוכבים או עד שתורח הלככה בכך: (מז) ר"ל אפילו אחר למקד אהא בתענית מ'ו מיקרי סתם כואל והיו' אינו גורם כן משום ב'א' ס' תק' מו: (מח) זמן בתענית סיון ק'ל ובתוספת פרק כל כתב: (מח) דשומע תפלה יאמר רבון העולמים הריני לפניך בתענית יתיר למקד ויהי רצון שתקבל את תפלתי ביום תעניתי כולי מרדכי בן עשה ר"י וכשהיה יתענה בא' בשבת היה רגיל לקבלו בשבת באלהי נמר ור"ה כתב דסני במקשב בלילה תוסמו' ע' ד'ק כ' ד' רכיו ש' ר'לחון ה' או יוד בן עניני' ה' ענינו ביום זום תעניתי כילתך אשכ בתענית א'ז ונ'ל תענית ד'ה' ר'קו' שאר תענית צבור אין גריך לקבלו: ה'ג' (מז) אש' ר'י כתב דוקא בשעת תפלה ואל' קבלה קודם שפיר דמי א'ז כל ענין קבלה לענין תפלת ענינו: ואל' לכסוקיאם קבל עמו בשעת מנחה תענית ד'ה' א' סני בקבלה אחת כיון שאין הוסיף א'י'י פרח קניא דתענית: (מז) כי דוקא ה'ב' ד'ב'א' שבעת ימי השנה א'כ' למ' קש וקובה אין גריך כי אין א'ז כבי אדם פכוין מלאכתך ליכא שניקה יתירה גם כ'לא למשפה ושמה א'ה' להודות ואל' ו'י' דוקא אחר כיון ונשדו מתעבין ששאר משתכה באריותו: (מח) טעם ל' בענינו שחורם דכל יום של אומרנו תמכה לא יתנו וס' ז' ימי פסח ונ' ימים ד'ר'ק'ב' דאיר ואל' דסיון מ' שבתות עדיין כשארנו ל' ימים בגאול' ב' ימים שמתו על כן משמחין ביום הל' ו'אין אומרים בו תקנה מהר' י'ט: כ' לעומר ה'ה' מ'לה ומר' ד' דוד לכהו' א'ה' ד'ה'

ערב

שבתות עדיין כשארנו ל' ימים

ערב שבועות

סיה בעל ברית היה מנלל וקמו ביום שקודם המילה
 סיווך לערב קודם כתיבת לב'ה ומה לאז להכתת
 גם כן: ולמה מוכין ספרה מפסח ועד עצרת יותר
 מנשאר מועדים משל למה הדבר דומה למלך שרכב
 בדרכו ונאלץ אלם אחר מושלך בבור וסאסו פס אחר
 ליה היולך אי אחר אותך ואזיף אותך מבור הזה
 ולזמן פלוני אתך לך את בתי ושמו אותו אלם שממה
 גדולה אחר לא די מנוצח'י מבור הזה אלם עדין
 רוצה ליתן לי בתו וכן עשה היולך הויאזו מהבור
 והלבישו בגד' כלים כסף וזהב נתן לו כשראה אותו
 איש כך שהולך קיים כבר מוקפת דבריו התמיל לננו'
 מיד כמה זמן יא למה שקבעלו המלך לתת לו בתו
 וגם המלך אחר לו למנות כדי שלא יסול דבר כך היו
 ישראל בנזירים כמו בבור וכו' ומועתי משום מהר"ר
 שמואל שלך מה הקצה למנות בן פסס לעצרת
 יותר מנשאר מועד' לפי שארץ ישראל הוא ת'פרסה
 על ת' פרסה וזה' באזנע הרי ב' מאות לכל כד
 ובשארם יום לך לביתו כי מהלך אלם בינוני ביום
 עשרה פרסאות ובשארם ימים ימור לרגל שבועות
 הרינו יום ו' שבתות שאינו הולך הרינו כשאר
 עוד שני ימים לכך מה הקצה למנות שלא ישבות
 לעבד בביתו יותר מב' ימים: (מט) בערב שבועות
 כפק וקא שמו טבוח לא קבילו שראו את
 התורה היא עובד לכו לבשריה ולדמיה ונזרו בכל
 ערב יט שלא להקין דם בשביל ערב שבועות בפרק
 ממכין: ושומרים עשדים בצה' לשמחה בשבועות
 אכולין קלב זכר רוח לעשו תורה שאלמר מנחה
 קדשה לה' בשבועות יום ר'ת מלך ונרין לחלו בגם
 בשב' כי אין שמחה בלא בשב': (כ) יא שאין אומר
 אל כאלעולם תשרון ביום א' אלם ביום ב' מהרא"ק
 ז' ואין כראה לי דהטעם דהא יום ראשון עיקר וכו'
 דוקא ביוקום שאומר ארץ מטה ביום ב' דנתקן אל
 לא תשרון לומר ביום שני חבל כראה לי לומר ר'ת
 מטה דוקא ביום ראשון לפי שהקל"ר שהוא תנא
 יסוקו משום כבודו אומר ס אותה בזה ראשון: (כא)
 מה שאין קורין שבועות שור או כשב לפי שכבר
 אחרוהו כפסוק עם פרשת עומר תוספות פרק כבי
 העיר: (כב) לפי שבועו מתקן לרוב בקרית
 תבואתו ופרשת אומר בשבועים בענין שבועות
 כתב ובקצרב' ונומר וגם נולת רות מוכרס בסמך
 ובשבועו הוא יום יתן תורתכו שהיא חסד בתמלת'
 ובאזניעיהו ובסופה כדאיתא בתנחומי: (כג)
 ה"ו וה"ה מנוכרת מתעוררן לפרשת פסחם ויד ה'
 מפני שנקרא קוד' י' בתנחו וזו יבא שמו לפרשת
 נסעו וזכרי רמיהו לעומת כי באותן שנים הם
 מקולות

מט אין מקיזין דם וכן בכל ערב יט ערבית מעריב וידר
 אכיר יעקב ומתפללין בכל התפלו' לבר ממוס'
 אתה בחרתנו את יום הג שבועות הזה זמן מתן תורתנו ולא
 יאמר באהב' תשב'ץ יעלה ויבא והשיאנו ומקדשין על הכוס
 ב'כה ובכיתו בם' הג ואשר בחר בנו ותתן לנו כולי' ומזכירנו
 כמו בתפלה כדפיל'עיל ומועדי קדשך ושהחיינו וכן כליל ב':
שחרית יוצר ארון אמני אופן מתחיל ש'צ ועתה בניס
 שמעו והקהל גומרין זול' אנכי שמעתי קדושתא
 ארץ' מטה: נ אל נא לעולם תוערץ ה' קנני אחו מצורח
 וחקים אלה הערות וגומרין הלל בג' הימים קדיש שלם אין
 כמון ומפקין ב' ס'ת נ'א וקורין בפרשת וישמעו' וחרו בחדש
 השלישי עד סוף סדר' ה' גברי כהן אשר תדבר אל בני ישראל
 לוי יעלו בהר ישראל יעננו בקול רביעי לרעך ה' יסיים ואומר
 אקדמות מילין אחר פסוק ראשון ואוס' ארכין אחר וידר משה
 קודם וידבר אלהים ואומר אמר יצחק קודם כבר את אביך
 בברו' נא ש'צ קורא עשר' הדברות בס'ת שנייה קורין למפסיר
 בפרשת פנחס וביום הביכורים עד ונסביהם מפטיר ויהי
 בשלשים שנה אשר יהללו במוסף וביום הביכורי: וכשמגיע
 ש'צ לשני תמירין כהלבחן אומר' אתה הנחלת או שש מאות
 וגם ש'צ אומר או שש מאות ליל שני מעריב וידר אלהים על
 הר סיני ביום ב' שחר' יוצר אילת אהבי אופן וזולת כדאמתול
 בברו' נא וי'א אור ישראל וקדושו: קדושתא א' חוא' אל נא
 הלל קדיש שלם רות: גב קדיש יתום אין כמון: וקורין
 בפרש' ראה כל הבכור' הגרי ובשבת מתחילין עשר תעשר
 וקורין ז' גברי כדפירשתי לעיל בח' דפסח: וקורין למפסיר
 כדאמתול מפטיר תפלה לחבקוק ואחר פסוק ראשון אומר
 י' ציב פתגם או אתא ודוגמא ומזכירין נשמות ואומרים אב
 הרחמים מוסף כדאמתול ובמקום אתה הנחלת אומר' אהרת
 ראשית ואם חל בשבת א'א מעריב ובמה מדליקין ומזכירין
 שבת בכל מקום וא'א פרקים במנחה מהר' ק'זל ואם חל'
 כמ' ש' אומר הפרק בשבת שלפניו וא'א אלהים יחנו ואומר'
 ותודיענו ויק'ת'ז אסרוהג אין נופלין ואחר כך נופלין בשבת
 שאחר שבועות יוצר אדיר ונאה אופן כבודו אות זולת אין
 זולתן ובברו' נא אור ישראל וקדושו לפרשת נשא אהב' אשר
 יחרו לפרש'ת בחעלותך מאורה אשר יצר לפרשת שלח
 ראש

אהבה שש מאות:

מנהג של תשעה באב

הלוקות מוטות ומכבי ועיין במהרי"ל בהלכות שבעה עשר בתמוז: (כד) ויש שמתעבין בשבעה עשר בתמוז ואיך וזאת
 זריבין להשלים מהר"ש: (כה) בין המזרחי ומכבי מלכרך שהקימו על שם פרי וכן איתא בספר חסידים והביאו מהר"י
 מולין בשתשבותו וכראיה לשי' כגון מילתא דאפשר לקמוי כגון פרי או מלכוד אכל אי מיקרי פרוין הכן אין מקמילין את
 העונות או את הכרעה וצריך עיון מתשובת מהר"ל: זכירה רבתי איתא שצריך ליהרהר בשבעה עשר בתמוז עד תשעה באב
 שלא ללך חידו משבעה שעות עד תשעה שעות ואין להכות אפילו רב לתלמיד אפילו ברצועה לשי שבת קטב מרדכי שולמס וכמה
 יש בדבר באומר כל רופייה השבעה בין המזרחי: ובר ישראל דאית ליה דינא כדדינא לשתמיטתו ניה דרעי מילה
 אורחמיים: בענין רמיה כתב הנומוני הכל כהנו שלא ליכנס למקדש בשבת שאל תשעה באב בתוכה אור זרוע ואורה
 סיים ומרדכי כתבו וכהנו שלא לקדש מראש קדש ועד תשעה באב כהא ומאי פליגי אהרמ"ט דאמרי מראש קדש וגם

ראש חודש תמוז: נג לפרשת חקת אהבה אל מחוללי:

גר' בי'זו מתענין והוא תענינה צבור ואומר
 סליחות אתאנו לך אמרר בבכי פזמון שעה נאמר ענינו והיה
 דרשו כדפרשת ליעל כהרש אייר: ואין מסתפרין: נח מ'ז
 בתמוז ועד אחרת באב ואין נושאין נשים: נו ויש שאין
 אוכלין בשר ואין שותין יין מ'ז בתמוז עד שבת נחמו:

ראש חודש אב משכנס אב ממזמין בשמחה לכן מר"ח

אב עדי' ב'ז אסור לרהוין: נו ולספר: נח ולאכנס
 נח ולאכול בשר: נו ולשתות יין עדי' באב וא"ח אכנס גם
 בעשירי כיון אין שמחה לא בבשר ויין שנ' ושמחת אבי שלמי'
 וכתב ויין ושמח לבב אנוש אבל אם יארת סנידו מצות כגון
 אירוסין ומילה או פרוין הבן או סיים מסכתא מר"ח אב ועדי'
 בו מותר לקבץ שם: סא מנין מצומצום עם בני המצות
 ואוכלין בשר ושותין יין חג' מהרא"ק ז"ל עוד משמו שהיה
 ר"ח אב ביום ז'וגרת מילה היה ביום ג' אח' כוהל בישו המהול
 ובעל ברית בגדי שבת: ר'ח אב שחל בשבת מפטירין שמעו
 כד'

משמע דפליגי בזה דאזכרו אסרי כל רמיה פירוש
 אפילו בנזון כל גופו או כפי ידו ורגליו כחמין
 ועממיו ידו דקפרי דכהנו כן משום אכל דלכל הוי
 כך ובתרומות הדשן כתב דלכאורה כראיה לו לאסור
 אכן כדמומה לו שראש ביינו קורפו רותין ככהרות
 ואין מותרין והקמיר עתא עליו ברכה ומהר"י כתב
 דמכרש שלא לקדש גם כן דנזון: (כו) כששנים
 אוכלין אחד בשר ואחד קלב האוכל קלב מברך ומזיל
 את ה' לפי ש' כל לאכול עם תנירו ולא להפך בשם
 מהר"ס ס"ל: הנה' במרדכי קטן ובס"א בשבת
 שלכתי תשעה באב אחד אוכל בשר ואחד מלך אין
 מומוס יתד כי אינם יכולים לאכול זה עם זה ולי
 הכותב קשה והא יכולין אחד לקבץ עם ג' ג' ג' ג'
 (כז) בשתבות מהר"י מולין כתב וול לקדש בנזון
 בערב שבת של חזון ישעיהו כן ראה והפרכם כתב
 ורומזין הראש סוף להכנת בלה כולי עין שם:
 סא חרע ר"ח בערב שבת רומזין לכבוד השבת כן
 כהנו במנהגי דור"ל דרבותינו שזמננו ג' ג' ג' ג'
 ומקדמין לקדש ולא לעבילתה רומפת ועובלת
 בדרכה אס ארע' כלל תשעה באב או עשרה באב
 רומפת ועובלת ליל עשרה באב ואס ארע' ארמון
 ויתקוף ערב תשעה באב ותכול ליל מולא תשעה

באב חגודה: ואסור לנכול בשבעה באב אפילו עבילת מזה מירדכי: (כח) בענין כנסו אורח סיים ואשרי' ומרדכי
 וסמ"ך אין אומרין דק איתא שבעה שאל תשעה באב בתוכה וכן משמע כדאית בתרומות הדשן ואפילו קל תשעה באב בשבת
 ויתרין המרדכי והאשרי' כפני השבעות וכן באורח סיים וסמ"ך ביום ה' משום כבוד שבת וכראיה דודאי א"ח אכל להקל דא
 וסמ"ךין כלי פשתין אין בהם משום גיהוק והוא ככנסו שלנו ומוותר כדי להקטין אחר תשעה באב אפילו לכנס בשבעה שאל
 תשעה באב להיות בתוכה כל שכן לפני שנת דלינו אסור שום כנסו וכן במנהגים יאנים ויתר בשבי שבעות כשאל תשעה
 באב בשבת אכן דר"מ כתב נושא סמ"ג דכהנו לאסור אף על פי שגדה מכל מקום הא גם האורח סיים הביא סמ"ג שכתב
 שכהנו כן ויית' על ה' גם כן בדברי סמ"ך שכתב פירו' לפרוש דכל השבעות מיום ה' קאמר וקטן או אשה בימילי דנסה מותר
 ללכן אפילו בשבעה שאל תשעה באב להיות בתוכה רוק' מ: רומזין לקטנים הראש ומוסבין את הסדין שקורין וינדלן
 כל אחד ואחד לדבולא הדרה ביחד פרכס וכן בתוספות פרק בתרא דתענית משמע דמוותר לכנס בגדי תמוקות אפילו בליל
 שיורי: בשבת שבו תשעה באב כמנעין בבבין שמתה וברנו משי' ומתין ולא אסור זכרי מ'ס פסקי תוספות פרק הקולן:
 ובתיקון בגדים ראוי להקמיר מראש קדש אורח סיים: בגדים חדשים בתמלתן לראדון דוקא מקמירין אכל טוה לגורך תפירה
 וכהא' גופא מותר תרומת חיים: ואסור ליקח אפילו ומכעלים קדשם חנוסה: אפילו שלילת קמיות הצעירים אסורה
 הישראלית בשלה דוקא ומומרא יתירה היא תרומת הדשן: ואפילו לזכר גוי אסורה הישראלית ת"ה: כ"ט אמר מהר"ס
 בשם מהר"ק שהיית כתיב כהן אחר קטנים לאכול בשר אחר קמיות בערב תשעה באב שאל בשבת: (ס) ולשתות יין כדלה
 שבעה אכל ראי' רבתי מוסרין ועדלה מו' אור ליה מהר"ק שמואל שן לפני מהר"ס שמתיר לברך ברכת המזון על כוס

כדי שלא לרחות חסימן: סג דש"ה פירוש דברי ירמיהו
 שמעו חזן וישעיהו נוע נתמו ותאמר ציון עניה סוערה אר"ק
 אנכי רני עקרה קומי אורי שד"ש שוש אישי דרשו בצו גדלי
 שובה ישראל בשבת שובה ואם ממות ומסני חלוקים מפטירין
 ויר"ה לפנחס: הפטרה של חתן או של ר"ח אין דוחין אלו
 הפטרות מיהו מסיק מהרא"ק ז"ל שאם הל ר"ח אב בשבת
 סג מפטירן השמים כסאי כמו ר"ח אלול בשבת לפי ש
 בה גם כן נחמת של ירושלים:

בערב ט' באב מתפללין פנחה אחר אנילה ואין נופלין
 בוקדיש שלם ואז אוכלין סעודה המפסקת על
 הארץ ומהרא"ק כתב סד לחלוץ גם הסנעלים באותח
 סעודה: סה ואין מוסנין אפילו סג ג' אכל אחר מברך
 לעצמו ואין אוכלין: סו ב' תכשילין ושוב לאכול רק: סז
 בצים או עדישים ויש אוסרין אפילו פירות מבושלין שנימינין
 וירא שמים ישב בין תנור לכירס ביחיד ואוכל פת ושתי מים
 ומותר לאכול ולשתות אחר סעודה המפסקת אפילו אי בירך
 כבר א"ח ומדרכין ונ"ל שמירי: סט שיעדין לא קיבל עליו
 התענית וגם לא שקעה זהחמה כי בין השמשו' שלו אסור וכן
 אחר התענית: ונהגין שלא ללמוד אחר הצות לפי שהתורה
 משפחה לבוכן ואי יט"ל בערב ט' באב מהרא"ק ז"ל ושוררת
 מפה במים ומנגבם ולחחר מעיניה על עיניו דאסור להושיט
 אצבעו במים ינראה דרוקא לתענוג אסור אבל בשחרית או
 מתי שיש צרכיו ודיו מטנפות מותר לישול ידיו: ע' כדרכו
 ט' באב אסור: עא באכילה ושתיה ורחיצה וסכה ונעילת
 הפנרל: עב ותשיש המטה ולקרות בתורה בנכאים
 וכתובים רק באבה ואיוב וקניזת: עג ויברס הרעים
 שירמיה מותר א"ח ויש לרלג פסיקי דנהמתא וכן פרש' קרבו
 גים וכל חובת היום מותר כגון ק שמוזכרים וכה ג' כן לחזור
 הפרשה בט' באב מותר וחולצין המנעלים קודם תפלת ערבית
 רק כמ' ש חולצין אחר ברכו לבר הש"ך חולץ קוד' ברכו מפני
 חטרוף וגם אומר המבריל קודם שיהליץ מהרא"ק ז"ל ולג'
 י"א בכ"ה: עד רק נר אחר לחון שנ במחשכים הושיבני
 וא' צ' לשנות מקימו בט' באב: עה ומתפללין ערבית על
 הקרקע במקומו קדיש ותתקבל קורין איכה ומברכין לפנידה
 בנחת בא"י אס"ה אקב' ז' על מקרא סגילה ואחר איכה אומר
 ש' צ' זכור ה' סה היה לנו אויבו' בחרו ער עתה ה' לעולם
 תשב וקרא עד כוף וכפל השיבנה' ואומר ליל זה יבכין
 בו' שומרון ער אנה בכיה בציון מספד בירושלם תרחם ציון

של יין יהודה לו מהר"ם ולכי מנמנס בזה כו' תפוסת
 מהר"ל מהר"ם היה שותה יין עד ז' באל דלוי וככמו
 כהכל הר"ם: (סא) כדמורה סוהבין לוקח מינין
 מלכד כל הקרובים ה"יבי לבעל הפטורה: (סב)
 וקטעים לחלו: הפטרות דנחמתא על דרך שמיס
 לומר שגשבה עם כזו ותנור ואח"כ בלוי המגשים
 ומגשר ס תלה ומגשו ואחר כך מתכזו ואח"כ צדון
 למלכה מהקין כו' דוק ותמוא כי קצתה (כז) אכל
 אלו נהרגן להפטיר שיעור ללא דמי לראש חדש אלול
 וכן כתב בסוף המנהגים צענין הפטרות וכן נראה
 למהר"ל וכן בסוף ויהר"ם כתוב דה"כ שאין מוכח
 ידע או יש להפטיר השמים כסאי: (מז) ונת"ה
 ספק דא"ל לקחן המנעלים לאותה סעודה: (סח)
 ונת"ה סעוד לכתפלה שלא ישב שלשה ימים כדי שלא
 יתהייבן בזיומן וכן אית' באורח חיים שכן היה מנהג
 הר"ם להתבודד: (כז) אפילו מנין א"ל של קטנית
 או של ירק א"ל ואין לשנות סכר באותה סעודה לא
 כאלו שכתב בטן רשעים שאוכלים וכו' ואחר כך
 אוכלין שרא' כדי להפסיק אורח חיים: (כז) ציזים
 מבושלים וק"יס ה"י: (סח) י"א שאין אומרים מיוחד
 לתורה גם בערב תעשה באל כיון צעיר יוס כפור
 וכן בתעשה באל: (כט) וכן מצינו מלשן הני מוני
 דד ש פקד' ההלכות תענית וז"ל אם ספק נומר
 שלא לאכול אינו מותר ואכל ח"ק על גב שיש שות' כו'
 ודלא כהרא"ב ד' דאסור: (ע) ביומיו מלוכלכת
 וכו' דיותר ביום כפורים לישול מים ורחק רק
 האצבעות לפי שרגילות לטק: (עא) הולדת יוס
 א' של שבת שאל תעשה באל להיות בתוכה מותרת
 לאכול בתעשה באל אם צריכה מהר"ל: מה כל' יוס
 וכן מלה סהו צריך לאכול אין צריך אומר אלף
 מאכלין אותו מיד בט' באל דמקום מלה לא נגור
 רבין אורח חיים האוכל בתעשה באל אכוס לא נגור
 מנרך נחס בברכת היוזן: (עב) בט' באל אסור
 לשכב עם אשתו במטה אחת אנוה: (עג) אכל
 הקורא דברי נמויות שברמיה ושגשגיה עבודה
 היא בידו ה"י: (עד) והאנוה כתב ועוד נר אחר
 להלליק בוגר המון אס יכב' (עה) ומתפללין
 ערבית כשאר ימים אומס בכתב ונעבדין בדרך
 אנלים: וז"ל יש אכל בעיר הולך לנ"ה תכל ערבית
 ולמחרת עד גיור הקניות: קיי אדם לנער ולמעט
 בכזו וכהאיתו שאם היה רגיל לשכב על שני
 כרים לא שגב כי אס על אדם ועובדות ומינות
 אין מינות תוספות פרק בנרא בתענית: ויש
 אדם שמשמין אכן מראשיתיהם וזכר לדבר ויקח
 מאבני המקום ונגור ומורכן ב"ה ראה מתענות
 בגאונים

מנחם של תשעה באב

הנאונים מ'ק: (טו) ונמדרכי כתב זו מהגן שלא
לאכול בשל ונשנות יין שהרי אין חונה אלא שהרי
ע"כ וכן ב'א"ק הבין כן משום רב שר שלום וירכיו
אביה אף הוא מוכיח דם אסור למנוע וכן כהב
אביו הראש'ל וכן המדרכי כתב בדוק הלכות ט'
ב'אב בשבט ספר הקמ"ו שלא ישר בע"ל א"ל למנוע
בשר ויין בשבת בכתובה הושפכת: (טו) ונזמן
הזה הכהו וה"ו ע"י עמנו אכל על ידי מותר אפי'
בביתו מרדכי: ומשעט לעשות כן בכל יכלתו פרנס
הר"ם התייר לתכור בדב"ע"י גוי בתשע' ב'אב למדך
כשואין מ'ק: (עט) אומר אחר איכה והקנינות קדיש
שלם ב'אב תתקבל כששאר ימי ט'ב'אב בחול ושל'ג
ששאר ימי אפילו תל באומע שבט א"א ויהי נועם
גוי ט' ב'אב שאכי כיון דלזינו א"ל מנהג' מרדכי:
(עט) בקולרס והיה ר"ה והחון מר"ם ארבעה כגד
כר הלוקח לפניו ומדרכ: (פ) אכל ר"ה הכה"ג שלא
לומר ענינו שקרית משום כשאל' פתם תפלתו ואין
כ"ל מרדכי: (פ"א) וכן א"א בנזדק הדין ולערב
ט' ב'אב אחר מנחה ג"כ אין כוסלן ימנהגים ושנים
כן כהנו: (פג) ולפני קנות אפילו מלידת פרה טוב
לעשות על ידי גוי ט"ה בט' ב'אב אם היה י"ד או
שירות נזלו כעשיו או מותר אפילו קודם קנות
לקנות מהם ע"י גוי וכו' ש למכור דהו דבני אבד
ומותר ב'אב כדמושע ב"ד בהלכו' אכל ע"ש הדעת
כונה להתייר כן כ"ל מאלן כהגון בכל מוקס לילך
לבית הקברות בט' ב'אב שהרי ט' ב'אב היו תענית
צבור כיוון שהיו עושין מפני הנשנים תוספות ביום'
תענית דף ט"ו: (פג) דשאני בהלכה דקשית קבוע
כיון ולפי קביעות השנים בא כונה כעניים ב'אב
בשבת ומיישכן דלמא אתי למכרך מה שא"כ במילה
דאיכה קבוע: (פד) וז"ל ה"ה עי' מונ"י בדב"ע שבת
כהנו רבותינו לשנות קנת בשבת זו ואין משלפין
כל בנדלים בשבת זו כששאר שבתות להראות קנת
כיומי אכלות: (פה) וטוב שלא להכין נדכי סעודה
עד לאחר מנחה גדולה ראש'יה ומדרכי בהלכות ט'
ב'אב

של מהר"א קלוז'נר הטעם: יהללו קינות ציוני' ויש' צ אומר שומרין עד אנה בכיה תרחם ציון אשרי ובא לציון
ומדלג ואני זאת בריתי שהיה נראה במקיים ברית על הקינות ועוד לא ימושו מפ"ן אין שייך לומר שאינו יום
למוד חורה קריש בלא תתקבל: וא"א אין כאלהינו ופסוים הקמורת אפילו במקיים שאומר אותו בחול עלינו
לשבת קדיש יתום אויב ופרשת למה תרבו וקרי' יתום ואם יש מילה מלין אחר א"ב כן ספיק ב"א דמכרכין
על הכוס ושותין התנוקות פג אע"ג דאין מבדילין על הכוס ו"א בפנח מלין כדי שימול בשמחה על שם שש
אנכי על אמרתך ואו לובשים המהול ובעל ברית לבנים אך לא לבנים ממש ולא חרשים פד וכן בשבת של
חזון ישעיה אין מחל'פין רק הכתונת בלבד: ואין לשחוט פה ולהכין צרכי סעודה עד אחר חצות וכן אין
נושאין

נושאין ונותנין עם הגוים ואין ישבין על הכסאות עד יאחר
 הציות: אין נותנין שלום לת"ח בתשעה באב ולהדיוט משיבין
 בשפח רפה וחמהלך בדרך ינקול כנעליו עד שיבא לער
 למבוי היחודים או לביתו ואז יתלך: במנחה פו יושבים
 על הכסאות ולובשין מלית ומניחין תפילין אשרי הצי קדיש
 וקורין ויחל ומפטי' ררשו וענינו כמו בשאר תעני' צבור ממש
 וכוספין נחם בבונה ירושלים ואומר ברכת כהנים וגם הקהל
 ובמנחה אין נופלין וטוב שלא לאכול בשר ולשתות יין גם
 בליל עשירי ויומו למי שאפשר דאמר ר' יוחנן אלו הית' פו
 ומסיק רמותר לספר ולכבס קו' לרוחין אחר ט באב מיר :
 ט' באב פה אין נופלין לילה ויום לפי שחואי'ט שבו הותרו
 השבטים לבא זה בזה והותר שבט בנימין לבא בקהל וכל'
 מתי מדבר והרוב' ביתר נתנו לקמורה כדאיתא בסוף מסכת
 תענית ובפרשק נוחלין: בשבת נתמול' אל שרי אחתן אופן
 שאו מנחה אחב' שתי פעמים וזל אית משל היה שבת פרש'
 עקב אחבה ידיר עליון :

ראש חודש אלול

באב ובמהרי"ל אחר קצות אר"פי שלא נמרו קינות
 חיצו מילה בשבת בתשעה באב אמרים יזכר וזוכן
 וזולת דמילה מהרא"ק זל וכראה לי לומר גם נאולה
 ס לבישה: (פו) רעה לומר אפילו למהנה צרפתיס
 ביהס כוהנים שאינם יושבים על כסאות אלא עד
 מנחה ולמהר"ס כראה מנהגא דהא אהל כל ז' און
 לו לישב אלא על גבי קרקעיהו': ימיר שקבל עליו
 להתעבות כל שני' ומימי' ושני' וקל ערב תשעה באב
 בשני ימיו פטע אחר מרס יבא השמש וכן בערב
 יום כשור דקיימא לן מתעבין לשבת ומתפללין תפיל'
 תענית מהרא"ק זל והן כהנ'ה באש ר"מ א"ז (ז')
 לאסוקי מרבי' טוענין בן גמליאל דאמר כל השבוע
 אלא כרבי' מיר' דלומר עד התענית: (פ"ח) ביוקעת
 מנהגים שבערב לפני טאבא כופלין אך אין הימנה
 בן: (ט) וכן הלכה מדרומית ב' שאלו מהר"ו: (ד)
 וא"כ אוליין ב' דר תדיר וגם הואיל ויש לה תשלומין
 בסדרת כ"י תגא כדומרש ואולי לא כהנין כמדרכי
 דכ"ז דשבת ענייה סוערה מתע' לין רבי עקרה
 בשביל שיבא שתוכה בשבת דרבי עקרה ויעטרו
 לומר שש' אשט וכן אס תתוכה בשבת דעני' ס' ערה
 יופטירין שש' אשט' לא כהנו בכ' זה: (בא) בכסה
 בגמטריא לבנה: (ג) איהו קב שהקודם מתכסה
 בו כי כל הדיוט טובים הם באיג' הקודם ורוחם
 פני הככה אהל ר"ה צר' איהו און הככה כדאית':
 (ג) אית'ס נכתי'ס היום' בגמטריא לעמוד
 לכמוקו' מהר"ו ה' מה'ג' לבדך ברכת מהר"ו:
 וברכת התורה בהשכמה וכן כתוב בליקוטי מהר"ל
 וא"כ ה' ה' ודלג בעת שאמרוהו הקהל וכתב מיהו
 אין למקפק על מנהג העולם שאין מברכין בהשכמה
 הואיל וכל מה שאומרים הוא דרך רנו דאס לא בן
 פקשי לך בכל ימות השנה שמהגס עוקצ' לומר
 אשלי' כואל' ודאי הואיל ודרך רנו' ה' און קפידה:
 (ד) השל' ה' ה' עתעטף בגיטית בשתי' כסלמו'
 ונה' להתעטף בגיטית של אחר להוציא נפשיה'
 ויסלונתא פסקין תוספות שיהי' פרק קווא קלושין
 והאשירי' כתב בהלכות נגי'ת שלו דאין נקין וטענת
 הוא ארס' הסלימות שלפני ר"ה ב' דין שיתלמי מי
 שיש לו כניס ורא' טעום א"ז הנה'ה באשירי' ס'ס'
 בתרא דתענית: (סה) משוש דאמריין הק"ב
 כתעטף

שחל

בשבת מפטירין השמים כסאי' פט' כן מסיק בא'
 כדפרש לעיל בר"ח אב לפי שיש בהשמים כסאי'
 ג' צ נחמות ירושלים ובשבת דרבי עקרה אומר גם ענית
 סיערה אבל אם חל ר"ח ביום א' אין מפטירין מחר חדש לפי
 שאין בה שום נחמה: מנהג' כשר לתקוע פ"ח אלול
 עד ערב ר"ה שהוא זכור ברית ואז מפסקין מלתקוע וחוזרין
 ותוקעין בר"ה וזהו ליום ומסך לזה תקיע' במדש שופר משמע
 חדש' שלם שחו' ל'אום וחכל כדיל' ערבב השטן שלא ידע מתי
 יחי' ר"ה וקשרג' לכן אין מברכין חדש תשרי: וגם אין מוכרין
 ר' חלא בקרבנות ולא בתפלה וגם כתיב צא בכסה ליום
 חגיניו פירוש צב מכוסה וגם לכן מתחילין לקרות בראשית
 בשמחת תורה כד' שלא יקשרג' חשטן: טעם אחר על מה
 שתוקעין לפי שמדע'ה עלה בר"ח אלול לקבל לחו' אחרונ'
 זה ענינו שופר שלא יטעו עור' אח' עבור' זה וק' בה נתעלה
 באותה שופר שנאמר עלה אלהים בתרועה וגו' לכן תוקעין
 טר"ח אלול עד תשרי א"ח: מנהג' צ' לעמוד לסליחות כמ' ש שלפני ר"ה קורם עלות השחר אם חל ר"ה
 בה' או בו לפי שאמרינן פ'ק רע'ו שח' קנה שט' ב"ח עולמות כלילה ובג' שעות אחרוני' בבקר הוא שט' בע' הו'
 ואם חל ר"ח ביום ג' או ביום ג' או מקדימין למ'ש שהוא כ"א או כ"ב כאלול צד' וש' צ' מתעטף במליות
 ומברך לתעטף בה ציצית כן מסיק דכסות יום חייב אף בלילה בציצית וק' לדצי' ציצית נגד ולא חובת ארמ'
 כג ב 2 23 ומסיק

מנהג של ראש חודש אלול

ומסיק דאפי' חיר יכול לומר ג' מרות צה בי' מי תשובה
 ורוקא בתפלת י' ברכות אין יחיד ראש איהפסיק ולומר ג'
 מרות: ופותח החזן באשרי וא"ח כתב וענין אחריו ועומר
 ואומר חצי קריש ואומר לך ה' הצרקה ואם אין מניין לא יאמר
 קריש ויאמר לך ה' הצרקה עדי שביא מניין ואומר קריש
 באמצע הפסוקים ביום ראשון אומר פתיחה איך נפתח פתח
 איכבה אפצה פה אין מי יקרא ויא' אין מי יקרא ותבא לפניך
 ואיכבה אומר בערב ר'ה פוכן כמוצאי מנוחה וזכרונות וג' פ'
 וירוי צו אל רחום ענינו ונופלין בתחנון כמק' שיש ס"ח על
 צר ימין אם יש לו תפילין בזרוע ואם לאו יפול על צר שמאל
 כן עיקר כדפרשת' לעיל ואומר תחנון עדי רגעי ולא יחתום
 כדפרשת' לעיל וזוקף ויושב לפני התיבה ואומר מחי ומסי
 מכניסי רחמי' מרן דבשמיא כבר שניה דמתחנן בשבועה מרן
 כענד' דמתחנן למרי שומר ישראל כו' ואנחנו לא נדע קריש
 שלם וסדר זה בכל יום עדי ערב ר'ה רק שאין אומר פתיחה
 כי אם בי' א' כהן או גדול מח' בא' אמה אק'כו על גטלת
 ירים וכל פסוקי דומרה ונופלין גם ביוצר צו ומתענין רוב
 חקהל מ'מ אין קירוי ויחל ולא ענינו רק יחיר במנחה יאמר
 ענינו בשומע תפלת וכל אלו התעניות ואפ' ליום זכור ברית
 אינן תענית צבור לקריאת ויחל וענינו: צה וגם אין צריך
 לחשלים עדי הלילה אלא אחר צאתו מב"ח יכול לאכול א'ו
 והמחמיר תכא עליו ברכה: שבת שלפני ר'ה אומר
 במערהרן ובמרינה פיהם יוצר אל אלהים ה' דבר אופן שאו
 לבבכם זולת אלהים אלי אתה: צט ואין מברכין החדש:
בערב ק ר'ח כ"ט אלול משכמיין לפני חיים ואומר
 פתיחה נורא בעליונים וי'ג סליחות ופותחין הארון
 ויאומר פומון שופט כל הארץ ואין לנעול הארון מיר אחר
 שופט אלא אחר כי אתה ה' טוב ומלח עקרה אם אפס רובע
 חקן ופותחין הארון ואומר זכור ברית ואומר פסוקים שהם ר'ת
 אנה' ב' רומסיים והשב שבות אהלי קורם זכור לנו ברית
 אבות כו' ואח' כ אומר זכרונות כו' עדי עתה תענה' אלהינו
 ואו אומרים וירוי דרב סעדיה אשמנו ג' פעמי' ואח' משיח
 צרקה כו' ואח' מכה דניאל עזרא עדי לאשר אשאר עמן
 ונחלתך כו' אל רחום: קא תחנון מה ומסי כולי תפלת
 תקח אח'כ' מכניסי רחמים וכו' ביוצר אין נופלין הג'ה א"א
 בערב ר'ה תחנה אבל אומרים למנצה משום רשיך למימר
 יענך ה' ביום צרה משום התעני' הג' כמו שאר ערב י'ט ואין
 קורין ויחל ואין אומר ענינו רק יחיר במנחה כדפרשת' לעיל:
 ונראה

כעטק פ'אין צנור והרננו למשה י'ג מדות לכן
 בכל יום כפר מתעטפים בלילה כשחלן לומר י'ג
 מדות: (ט) בספר קודם שאלה חזון אל רחום
 שוך מ' יתל'הס' בנעמינות והוה יחוד אהיה אשר
 אהיה הוא היה הוה ויהיה הוא מניית ומקיה לפניו
 לא כונר אל ואחריו לא יהיה ואח'כ' מתפלל אל רחום
 וכו': (טז) אותם שנתעניו ב' ימים מתפללים בכל
 יום עבדני במפקה ואם מתפלל במ'ח' או יעמוד אל
 מ' שהדרי לנודך עבדני וענה הוא חזן ונא' חף
 כי אסור לטעום ת'ה' מהר' י'ז' וז' אחר שמוע
 ומנהיג' ש'מרה לו ש' מ' ולילות רמפיס בתעני'
 קשנים כמ'ים שאינם רמפיס בשם מהר' ברא' כ'א
 ארס ברא' דוקא ג' ימים ונ' לילות ולא היה הוא
 שלם או די' ב' ימים ונ' לילות וכן בתעני' מהר' י'
 חיים פלטיאל על כסם שמואלין אלהי' ילדים כו' שס
 ששה ג' ימים ונ' לילות למ' יום רמפיס' בתעני' ב'ת
 מהר' רמקס מ'ן מ'ן קמ'ן פ'כ' קמס א'ח' שעבר מרס
 קדמונים להתעבות מ' חס' ימים בכל שבוע שני
 וחמש וכתב על זה ואם ירצה להתעבות שני
 אותן מ' יום ג' ימים רמפיס ושלם לאכול בערב
 בכך לא יסער למשן שיש על לבו עוונות ויכבדנו
 ויתכפר לו בארית זמן התעבות עכל'הרי פירש
 כדרא' שאין למדות ג' ימים רמפיס' למ' יום אש'פ'
 שאין תמוין עשה עבד' בשבוע ש' ימים עליה שמו'
 ית' י' וי' לנודך ויתעבה יום א' מהר'ס': (טג)
 בס'תה מסיק דוקא ב' ימי תשובה כדמשמע שם
 דוקא הרנ' לן להתעבות כולם או לכד מיוס א' כדי
 שלא יהא נדר ומשום דבסלימות שלפ' ר'ה שאינו
 מ' ימי תשובה אפילו אותם שס' רנ' לן להתעבות
 בכלן כמו ב' ימי התעבה אפי' הכי אית' בהו לתלק
 ולומר דבעי לאשלימיכהו וגם לתקלם ומערב אכן
 אין סברא כל כך בניהם כדמשמע במנהגים אכן
 ע"כ מוכח דעת המנהגים אינו כדעת מהר' י'ג
 דהא איתנה כברי דאין צריך להשלים אפי' לא יתעבה
 רובם דהא לא מתלקים בזה מכל מקום נראה לי טוב
 לנאת ירו הבאון שיתנה כפירוש בתפלה שכל אותן
 תענינו לא תשלים ולא יה' דעתו אלא לעשר' בעמ'א
 ונאו יא' י' חובותי גם לסכרת הבאון ואפי' אם לא
 יתעבה אלא מקצתן: (טד) כי הוא מוכרז ועומד
 שבו ארבע כמה דברים נעמד כתיב נכסח כלעל:
 (ק) י' מקומות שאין מתענין בערב ר'ה משום
 חקת הגוים שנתענין בערב יום אידם וגם יום
 שלפני ר'ה הוה נראה דאסור בתענית ג': (קה)
 ואם תאמר מאי טעם ערב ר'ה משאם כל ערב יום
 שוב שאין כוסלן וי'ג ששה' לפני עמוד השער ביום
 סלימות

בלימות לכן כוּפֵלֵן: (קכ) בשביליט שוּמוֹפִין מוּמֵל על הקדוּם: (קנ) כראש השנה יוֹם כפּוּרִים וּמִתְפַּלְלִין בְּקוֹל רֹם כְּדִי
שְׁלִמְדוּ וְזוּ מוֹה וְלֹא מִי שִׁיבֵן שְׁמֵא יִטְעוּ זֶה הוּא ל וּנְזוּרֵי בִידֵם מוּחֹזְרִים וּתְפִלֹת מוֹדֵדִים בְּמִסְכַּת יוּמֵא: בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה יוֹכֵב
כְּגוֹן שֶׁלֵּא לְהַעֲבִיד מוֹן אֵלֶּא הַיּוֹקוֹבֵל לְכָל הַקָּהָל וְהֵם לְכָל שֶׁאֵר תְּעִיבֵי ז' כְּדֹאמֵר בְּמִסְכַּת תְּעִיבֵית בְּתַעֲבִיבֵית לֹא מוֹקוּמִין אֵלֶּא זֶקֶן
דְּרַבֵּל וּמְדוּבָה לְעַם תְּשׁוּבָה מוֹהֵרִים וְכָל הַמִּתְפַּלֵּל שֶׁלֵּא תְּרַשׁוּת אֵלֶּא מִמּוֹת אֲלִימוֹת וּבִאֵין עוֹבֵין אֲמֵן אֲדִירֵי שֶׁבִּאֵין וְזוֹנֵעַ בְּרַךְ
וּגְיֹמֵר שֶׁ אֵין מוֹדֵא אֲדִיר מִן הַקָּהָל אֲשֶׁלֵּוּ הַאֲדִירִים לֹא יֵאָדוּ מוֹהֵרִים הַשִּׁבִי הַרֹאשׁ מִלֵּה לִּמְיֹד לְכָל דְּהוּא לְמִוֹת בְּלִי טַעַם טוֹב
אֲךְ יֵיעֵב דְּבָרֵי לְפָנֵי טוֹבֵי הַעֲרֵר אֵם יֵהוּ דְּבָרֵי כְּרֹאִים שְׂרָאִי לְמִוֹת עֲלֵינָן כִּלְיָ הֵם כְּרִבְכִיר וְכֵן תְּשׁוּבָת הַרֹם אֵין:

וּנְהָנוּ אֲפִין מִתְפַּלֵּל אֵלֶּא מִן שַׁשׁ. אִשֶּׁה מוֹמִיא דְּכֵהֵן
בְּדוֹל דְּאִמְרוּ בְּרִוּתֵינוּ ז' שְׁנָרִיךְ שִׁיחָ לֹא אִשֶּׁה
לְשִׁמּוּרֵי מִן הַקָּהָל מוֹחֹרֵק סִיּוּם וְלֹא קִלְי אֲדִירֵי מִלִּימָה:
בְּסֵפֶר רַבִּינוּ כְּדִי מְרַשֵּׁת נֶשֶׁא כְּתֵב בְּשֵׁר ר"י זֶקֶן
בְּעַל הַתּוֹסֵפֹת שֶׁאֵין כְּהֵן נֶשֶׁא כְּפִי אֵלֶּא אִכְכֵּשׁוּ:
(קד) וְהֵם שֶׁזִּימִוֹת נֶשֶׁא שְׁלֵעֵב רֵשִׁי פְּרָק
לְזוֹב וּבְרַבָּה בְּשִׁמְהָ וְשִׁלְמוֹר שֶׁהִלְטוּן בְּחֵטֵף קִינָן

כִּי בְּמִרְקָן מוֹשֵׁעַ אֲדִם שִׁלְטוֹן וְגַם אֵין לְמוֹר כִּי כָל
הַרְשָׁעָה אֵלֶּא וְכֵל הַרְשָׁעָה וְלֹא כִי וְגַם אֵין לְמוֹר מוֹהֵרֶה
וְגַם אֵין לְמוֹר וְדִבְרֵן מוֹלְכֵנוּ אֵלֶּא וְדִבְרֵן לְמוֹר וְקִיּוּם
שֶׁנֶּלְעוֹמֵם הַ דְּבָרֵךְ כְּכֵן בְּשִׁמֵּי: (קד) אֵין
לְמוֹר טוֹבִים וְכֵן בְּסֵפֶר מִיּוּם כְּתֵב מוֹהֵרֵאֵן בְּשֵׁם
מוֹהֵרֵשׁ וְכֵן כְּרֹאֵה לִי עִיקַר דְּהֵא וְכַתּוּב לֹא הִיָּה זֶו
דְּקֵה' תִּיבֹת רֹקֵמ' רֹקֵמ' רֹקֵמ' כְּכֵלֵה אֲמוֹר טוֹבִים וְכֵן
מִשְׁמָרִים כָּל: וּבְסֵפֶר ר"י תִּיבֹת כְּנֵד עֵין מִיּוּם הֵא
לְמִוֹחִיּוּם בְּהֵא הֵא בְּנִימִימֵרֵאֵה שֶׁשֶׁ עֵשֶׂר אֲבֵל הֵאֵם
כְּתֵב שֶׁ לְמוֹר וְכַתּוּב לְחִיּוּם טוֹבִים הַרְשָׁעָה בְּמִרְקָן
מוֹהֵרֵל כְּעֵשֶׂן בְּכָף: וְאֵין לְמוֹר מוֹהֵרֶה עַל כָּל מַעֲשֵׂיךְ
וְאֵין אֲמוֹרִים אֵת מִם קֵב בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה כִּלְיָ מוֹמִינוּ
בְּתוֹרָה שֶׁנִּקְרָא מִן וְזוּה שֶׁכְּתוּב בְּתוֹרָה הַבְּרָכָה בְּכָל לַיּוֹם
אֲרִינֵוּ לֹא לְפָנֵינוּ מוֹדֵדֵי קְבֵלָה: אֵין אֲמוֹרִים וְהַשְׁאִינוּ
בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה כִּי דוֹק בְּשִׁשֶׁל רַגְלִים שְׁעוֹל וְהִבִּיאוּ

בְּכּוּרִים וּמוֹעֵד כְּדִכְתִּיב שֶׁלֵּא פְעָמִים וְשִׁי לְמוֹר
בְּבִרְכַת ה' אֵלֵהֵיךְ וּגְיֹמֵר וּבְרֹאשׁ הַשָּׁנָה לֵא שִׁיךְ הֵא
מוֹדֵדֵי בְּרָה: (קו) הַמִּשְׁתַּק הַשְׁטֵן וּמִלְמֵד וְכֹתֵב עַל
יִשְׂרָאֵל (קו) וּבִאֵין סִימֵן ק"מ כְּתֵב אִשִּׁי הַר"ר
יִשְׂרָאֵל כִּי מִשִּׁי שֶׁשׁ שֶׁשׁ שֶׁשׁ כְּתֵב לְמוֹר הַמֶּלֶךְ הַמִּשְׁפָּט
אֵינוּ חוֹזֵר כִּי דוֹק לְרֵם שְׁהִי אֲמוֹרִים הֵאֵל הַמִּשְׁפָּט
קִימֵר תְּלִמּוּדֵא דְּסוּרֵר אֲבֵל אֲכֵן שְׂרַבֵּל לְמוֹר כִּי
יִמוֹת הַשָּׁנָה מוֹלֵךְ אֲוֵיב דְּקָה וּמִשְׁפָּט אֵינוּ חוֹזֵר כִּי
מֵה פְּרָשׁ יֵשׁ גִּין הַמֶּלֶךְ הַמִּשְׁפָּט לְזוֹלֵךְ אֲוֵיב דְּקָה

וּמִשְׁפָּט וְהַרְשֵׁי הַכֹּסִים גַּם כֵּן לֹא וְכִי מִשְׁמַע וּמִשְׁטָן
אֲוֵיב דְּקָה וּמִשְׁפָּט דוֹק יֵעֵב בְּסֵפֶרִים זִמְרִים וְכִמְדִּכִי סִפֵּן דְּבִרְכַת וְכֵן כְּסִימָן כְּתֵב עֵטֵה וּמִתֵּם אֲוֵיב דְּקָה וּמִשְׁפָּט חוֹזֵר
וְכֹלֵלֵא הוֹכִיר בְּדִבְרֵי טַעַם וּמִתֵּן מוֹלֵךְ אֲוֵיב דְּקָה מִשְׁפָּט: (ק"ס) צִתֵּה מוֹסִיק דְּבִקוּשׁ דְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה אֲפִילוּ מֵל
בְּמִוֹלֵי לְמוֹר וְכֵרֵן תְּרַעַם מוֹשֵׁעַ דְּבִלְהֵא מוֹקֵשֵׁן גְּלוּלָה לֹא זֵמֵן תְּרַעַם הוּא וְאֵף עַל גַּב דְּלִינֵו טַעַם שֶׁל עִיקַר כְּכָל מִקּוּם כְּדִי
לְפָשֵׁר בֵּין הַדֵּיּוֹת טוֹב לְהַלְקֵךְ: (קט) אֲמוֹרִין בְּאֵגְדָה כְּשֶׁהָקִיבָה בְּרֹא מוֹדֵת רִמְקִים אֲמֵרָה לְפָנֵינוּ רִכְשֵׁעַ לְמוֹה כְּרִאֲתֵי
שְׁהִי אִי אֲפֵשֶׁר שֶׁלֵּא תִדֵּן אֵת הַעוֹלָם בְּמִדַּת הַדֵּין הוֹאִיל וְזוּ הֵא הַיִּשָּׁר אֲמֵר לֵה הַקִּיבָה לֹא אֲדִיר אֵת הַעוֹלָם וְזֶלְתָן לְכֵן אֲמֵר
מִבְּקַשׁ מוֹשֵׁי שִׁקִּיּוּם אֲוֵיב דְּבָר: עוֹר בְּאֵגְדָה כְּשֶׁכָּרַח אֲדִם הַרְאֵשׁוֹן וְאֵל מַעַן הַדַּעַת שׁוֹעַ שְׁהֵי הַמְלֵאכִים אֲמוֹרִים מִאֲמֵר
שֶׁאֵל מִן עֵץ מִת וְהוֹלֵךְ לוֹ וְזוּה שְׁהוּא אֲמוֹר וְיִשְׁעוּו אֵת קוֹל ה' אֵלֵהֵים אֵלֵהֵים אֵלֵו הַמְלֵאכִים מוֹתֵהֵלךְ מִת וְהֵלךְ אֲמֵר לָהֵן
הַקִּיבָה

וּמִי כְּסוּךְ וְכַתּוּב בְּסֵפֶר מִסִּיק בְּא"ח וּבְמִרְכֵי שֶׁאֵין מוֹחִירִין
אוֹתוֹ אֲבֵל: קו הַמֶּלֶךְ הַקְּדוּשָׁה הַמִּשְׁפָּט אֵי שֶׁכַּח מוֹחִירִין
אוֹתוֹ לְפִי שֶׁהֵם כְּתוּבִים בְּתַלְמוּד שֶׁכַּח הַמֶּלֶךְ הַקְּדוּשׁ חוֹזֵר
לְרֹאשׁ

וּמִשְׁפָּט וְהַרְשֵׁי הַכֹּסִים גַּם כֵּן לֹא וְכִי מִשְׁמַע וּמִשְׁטָן
אֲוֵיב דְּקָה וּמִשְׁפָּט דוֹק יֵעֵב בְּסֵפֶרִים זִמְרִים וְכִמְדִּכִי סִפֵּן דְּבִרְכַת וְכֵן כְּסִימָן כְּתֵב עֵטֵה וּמִתֵּם אֲוֵיב דְּקָה וּמִשְׁפָּט חוֹזֵר
וְכֹלֵלֵא הוֹכִיר בְּדִבְרֵי טַעַם וּמִתֵּן מוֹלֵךְ אֲוֵיב דְּקָה מִשְׁפָּט: (ק"ס) צִתֵּה מוֹסִיק דְּבִקוּשׁ דְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה אֲפִילוּ מֵל
בְּמִוֹלֵי לְמוֹר וְכֵרֵן תְּרַעַם מוֹשֵׁעַ דְּבִלְהֵא מוֹקֵשֵׁן גְּלוּלָה לֹא זֵמֵן תְּרַעַם הוּא וְאֵף עַל גַּב דְּלִינֵו טַעַם שֶׁל עִיקַר כְּכָל מִקּוּם כְּדִי
לְפָשֵׁר בֵּין הַדֵּיּוֹת טוֹב לְהַלְקֵךְ: (קט) אֲמוֹרִין בְּאֵגְדָה כְּשֶׁהָקִיבָה בְּרֹא מוֹדֵת רִמְקִים אֲמֵרָה לְפָנֵינוּ רִכְשֵׁעַ לְמוֹה כְּרִאֲתֵי
שְׁהִי אִי אֲפֵשֶׁר שֶׁלֵּא תִדֵּן אֵת הַעוֹלָם בְּמִדַּת הַדֵּין הוֹאִיל וְזוּ הֵא הַיִּשָּׁר אֲמֵר לֵה הַקִּיבָה לֹא אֲדִיר אֵת הַעוֹלָם וְזֶלְתָן לְכֵן אֲמֵר
מִבְּקַשׁ מוֹשֵׁי שִׁקִּיּוּם אֲוֵיב דְּבָר: עוֹר בְּאֵגְדָה כְּשֶׁכָּרַח אֲדִם הַרְאֵשׁוֹן וְאֵל מַעַן הַדַּעַת שׁוֹעַ שְׁהֵי הַמְלֵאכִים אֲמוֹרִים מִאֲמֵר
שֶׁאֵל מִן עֵץ מִת וְהוֹלֵךְ לוֹ וְזוּה שְׁהוּא אֲמוֹר וְיִשְׁעוּו אֵת קוֹל ה' אֵלֵהֵים אֵלֵהֵים אֵלֵו הַמְלֵאכִים מוֹתֵהֵלךְ מִת וְהֵלךְ אֲמֵר לָהֵן
הַקִּיבָה

מנהג של ראש השנה

לראש שבת המלך המשפט חוזר להשיבה ואם עקר רגליו חוזר
 לראש ומקדשין על הכוס ב"ה ובביתו ב"ה: קח אשר
 בחר בנו ותתן לנו כו' כמו בתפילה ואין אומר ומועדי קרשך
 אלא אומר: קח וברוך אמת וקום לעד באי' מלך על כל
 הארץ מקדש ישראל ויום הזכרון שהחיינו וכן לביל שני: קי
 ביום ר"ה מתחיל ש'צ המלך היושב כולי ואומר בני ישראל
 תתרוכם תחברך תתקדש תתהלל ונרמז בהם רבקה ואומר
 קדיש בניגון של שבת ואין אומר וזלת ברה"וי"כ לפי שהן ימי
 הרין ומוזכרין כל מעשה בראשית וזאת הרחמי' ובאמת ויצוי
 תקנו: קיא ו'פנים אמת שנרמזים בבראשית עד ויכלו
 בגון ברא' אהים א"ת ויב'רא אהים א'ת ברא' אהים לעשות
 וכן בששת הימים: קיב לכן אין להפסיק כיניחם בזולת
 ועוד שנים אחר שאין אומרים זולת והלל וחי' וקום: קיג ואל
 נא ברה"וי"כ לפי שספרים מתים וספרים חיים פתוחים וכו' וגם
 מפני אמת הרין אבל אומרים והחיות ישוררו כמו והאפונים
 וקורין ק"ש בזמנה ומתפללין כמו בערבית רק ברכת כהנים
 במקום שלום רבו ש"ץ חוזר התפלה: קיד ומוציא מי שאינו
 בקי ביום ה'דן ופותחין הארון קידים אדירי' איומה עד הסלוק
 ואומרים למוסף יסוכה טלולה גשומה אם שחונה ועולין
 לדוכן ואין אומר ותערב: קטו א"מ כדל' שמרי חובותינו
 בחירק קד' שלם ומוציאין ב' ס"ת וקורין בפרשת וירא מן ה'
 פקד את שרה עד ימים רבים ה' גברי כחן אותו אהים לוי' זרע
 ישראל מצרים ד' ברית ה' רבים בשבת מוסיפין ב' א' ביום
 הגמל את יצחק שני באשר הוא שמי' ובס"ת שנייה קורין
 למפטיר בפרשת פנחס ובחרש השביעי עד אשה לה' ומפטיר
 ו ה' איש אחר מן הרבנים ואומר על התורה כו' ועל יום
 הזכרון שנתנו לנו לקרשור ולמנוחה ואין אומר לששון
 ולשמחה ואומר ודברך אמת וכו' כדלעיל בקדוש קטו ועומר
 התקו'

ק"ק לרוב היום הרקנו לו היום שאינכם יודעים
 תורה יום חירותי יום של חלק שנה ויום שבעים שנה
 קודם לחלק אותם הכיבוד לזכות שני' ימי שנותינו
 בהם שבעים שנה ואמר לה' הק"ק ראה שדמיתי
 עליך והרמתי יונק כך חני ארסה על כנך לזרות
 בעת הזאת וזה היה ברה"ו וכל הק"ק שבעים
 לדורות יומול לבניו בעת הזאת לכך חני חמרים
 ודברך אמת וקיים לעד: (ק) וזמנן לאלו ברה"ו
 ראש של חיל ובר' הפקידה וגם לסיון ולכלן דבש
 ויחיי מית קה לשנה טובה ויונוק ואומר חסד לכבדו
 תכתב לשנה טובה וזמנה לרקון ולספר בערב ר"ה
 וכן לשנות להרבות זכות ברה"ו ולקבל מעשים
 ונשנות מוות קום ואין להתענות בו כלל ק' בשבת
 תשובה הכל מוח' ואינון האוללים לא' אכלו לשבעה
 למען לא יקילו ראשם ומה שאוכלים הראש כדי
 שיהיה לראש ולא לזנב ויזעקין את הראש דבש
 הג' מא' ואין לזולת כלל ברה"ו חק כי אכלם
 בתוך הסעודה אחר ברכת המנוח אנהיה ונת שנות
 הנאותים והנכה לזכור מתיקה ואין זיה מנחם
 כינוס מרדכי רים יומא: במרדכי במסכת ר"ה מצי'
 מן התורה מן הכתובים וכן הכתובים סוף לזה הלן
 להתענות ברה"ו: בשמירת בקרבנות אין אומרים
 ובראש' מששים: (ק) כנגד ו' אלפים שהעולם
 עומד לכן אין מפיסין בראש השנה שנה עיקר
 קיום העולם ועוד שנה כנראה העולם דהא חומר
 בו זה היום שנתלפת מעשך וקשה דכל הטעמים האלו
 דוקא לחותן מדכות שנה וקום למזר אמת וציב
 בקיבור אכל לדון לא שייך האי טעמא ואומר
 מהר"ל שתקנו אמת וציב עד גאל ישראל כנגד מלכות
 וברה"ו כ' איור מלכו' לכן אין ש"ך להפסיק בהן:
 (ק) ויא' שחווין שחמית וציב הים כנגד הכפרות
 האומרים בלחמי מות וכבר בעדי' לכפר עליו לכן
 אין להפסיק: (ק) כל זמן שטרבל בתוקמן כתיב
 בכן אל חי בקרבכם כו' רוק' (ק) ברה"ו
 בגמטריא' ו' זכה הים כנראה העל' כנראה כיהיה

ה' גור עלמנים וברה"ו כנראה העל' לכן אומרים ברה"ו
 אברינו מלכו' ומוט' לכו' משה"ל מלכו' עקבא בן יוסף יסודנו או יסוד זה וימד כנגד שמונה עשר' אבינו מלכנו כנגד
 כנגד מוקן הדעת הקורנו בתשובה כנגד הרונה בתשובה כלל ויחול כנגד כלל לנו ככתבו בספר גאולה כנגד גאול' ישראל שלם
 דפואה כנגד רפא' מו' מש' עלינו כנגד ברוך עלינו הרס קרן כנגד תקיעת שופר ככל מעלנו כנגד השירה והסדר מומן ינון ואכזה
 כלה בל' כנגד סוכר אוננים מחק' ב' עיקר' כנגד ימור רמזין הלכות כנגד נשמת קרן וצוה הרס קרן משיח' וכו' כנגד וקרינו
 תרום וכו' קרן ישועה שווע קולנו כנגד שווע קולנו: כשהקו עומד להתפלל אומר תפלה אי' ללם פסקו' אטמו' סגרו'
 פסקו' אל' פסקו קולו אטמו' אל' תפאוש' גדולי סגרו' אל' תסגור' גדולי וצוה' יד' רמון לפיכך ה' אלהי ואלהי אבותי שתתן
 לי' קול לעם וערב וקום שכל' ודי' קול השופר כול' וקום מלך משה דבנר והאלהים יענו' בקול' בש' שמי' שר' אל' קמח'
 שיסמח' אומר אסתו' כסוכנ' חני' פלוגי ב' פלוגי' משה' חני' על' כס' ש' כס' יעשו' ש' תפלל' היום בקול' רס' ונעים וערב
 ואל' יר' גדו' ואל' יאה' רוחי ובק': (קטו) ילפ' ק' ללם לבס' מעומר דכתיב גבי עומר ומספרתם ללם וכתב' הלא' וק'
 קרע

מנהג של ראש השנה

צב

התוקע ומברך קיו לשמוע קיו קול שופר ושהחיינו ב' הימים ויהפוך השופר לצד ימין שנא' והשמן קיט עומר על ימינו לשמנו שופר אין שמן ואין פגוע רע ר"ת שופר ותוקע קשר"ק ג' פ' וכן קש"ק וכן קר"ק ומאריך בתקיעות רקשר"ק נגד שברים ותרועה ובקשר"ק ובקר"ק נגד שברים או תרועה ואל' אריך בשברים שלא יאה גראה כתיקיעה ויעשה ג' שבר' לבד הפסקה: ור"ת כתב שאין לעשות שבר' ותרועה בנשימה אחת ואשרי' מסיק וקא בנשימה א': קך לא ידבר בין התקיעות שמושב לתקיעות שמעמוד על הסדרים מט' אם סח בנתיים א' צ' לחזור ולברך: ויכול א' לכך וב' תוקעין: קכא אם אין האחר יכול לגמור: והש"ן לא יתקע בסדרים אא"כ מובטח שיחזור להפלתו בלא שירוף ומסיק שיכול לתקוע לחולה או לילודת: קכב ולברך אפילו אם הוא כבר שמע ויצא סב' והאומר הש"ן אשרי העם יודעי תרועה וחקהל אחריו אשרי יהללו: קכג ואם יש מילה מלין בין קריאת התורה וזמן תקיע' שופר עיקר מצותו של איל וכפוף ואם אין של איל יוצא בשל ע' וזכשב ואפ' לופשט: שיעור אורך השופר מעט יותר מטפח ואם היה ארוך יותר כשר: צפחו זהב כמקום הנחת הפה פסול בכל ענין אבל במקום אחר אם לא נשתנה קולו כשר ניקב וסחמה במינו ואפילו כדבק אם לא נשתנה קולו כמה שהיה בתחל' כשר אם נשתייר רובו: שופר הגזול או שמורד הנאה ממנו יצא בו בדיעבד: ויכול ליתן לתוכו יין או מים כדי לצחצחו ב"ט הכל מא"ח ועומד התוקע ויברך:

תרועה יהיה לכם מה להלן ועומד אף כאן מעמוד: ואם העמיד רגלו על הספל מוט' אין להעמידו בזקוק אלא בענין זה דאף אם יוכל הספל מלתתו אינו נכפל ואם לאו פסול: (קז) ואינו יוברך לתוקע כי עיקר מזה בשמיעה: (קח) ואין לומר בקול דמועט לפשות כזכור ולשמוע בקלו אלא קול שופר אגודה ושל טוב: שופר קבא מין לתמים תוקעין בו מהר"ל: וערך אדם לזקוף פה השופר לעטלה שחומר עלה אלהים בתרועה: (קיט) ולא פל שחלה לפי שתפלין של ד' מניחה אגודה: (קכ) וכסס שאין התוקע מייבם כתיים כן השמוע א' יסיח בשמיעת השופר ולכן יש מניעים מלאכול ארוזים שזביאים לדי נקירכא שקורין רושפר"ן ויסיח ומהר"ס לא מנע מלאכול תש"ן: מלשון האלפס ושמיע דאפילו ספר בין התקיעות של מייבם ענין אין חזר ומברך: יכול לתקוע לנסות השופר בשעת ברכות: יום תרועה ה"ה יהיה בנשימה שלשים רמז לשלש סולות: אלוד כרש שאקור לדבר בהס קלל ספר תורה ברכת כהנים תפלין ידיו שופר עגולה עומר וסיון בסב"ת ושני' רבינו סעדה הגאון: (קכא) אפילו העסיק ומתקיל סב' ממוקם שפסק הראשון: (קכב) חנלאין לזכור שהיינו פועל' והוא כבר יצא מהר"ו י"ל: (קכג) ואומרים זכור ברית בין פסוקי זכרונות וזכרתי את בריתי יעקב

ברוך	אתה	"	אמ"ה	אק"ב	לשמוע	קול	שופר:	אמן
בא"	אמ"ה	שהחיינו	וקיימנו	והגיענו	לזמן	הזה:	אמן	
		ויהפוך	השופר	לצד	ימין	ויתקע:		
תקיעה	שברים	תרועה	תקיעה	תקיעה	שברים	תרועה	תקיעה	
		שב						
תקיעה	שברים	תקיעה	תקיעה	שברים	תקיעה	תקיעה	שברים	
		שב						
תקיעה	תרועה	תקיעה	תקיעה	תרועה	תקיעה	תקיעה	תרועה	
		שב						
תקיעה	תרועה	תקיעה	תקיעה	תרועה	תקיעה	תקיעה	תרועה	

אשרי העם יודעי תרועה ה' באור פנין יהלכון: אשרי יהללו וכשבת א"א אמ"ה ואין תוקעין ומלין אחר אשרי ואחר המיד' אומר יהללו ואומר ים ליבש' דוקא אם חל ר"ה בשבת מהרא"ק ושמעתי שכן חרין בכל י'טומלה דוקא בשבת אומר ים ליבשה ולא כ"ט בחול חזין מב' ימים האחרונים של פסח שאומר גם בחול לפי שהירה קריעת ים סוף ואומר בשבת קשוב וזכרון במקום תקיעה או שופר ואומר שמו מפארים אדר וחוד ומדלקין עמוסך וכו' עד קריית משוש ואחן לפועלי צדק וסדר אהללה: קכד וכל השיך ליום שני ונ"ל שאומר ג'כ צאצאיה קודם שמו מפארים וכן מצאתי בספר ישן וציום ב' אומר אדרת ממלכה אאפיר ואנסי' מלכי: מוסף בלחש

מנרג של ראש השנה

בלחש ומפני חטאינו את מוכף יום הזכרון הזה וכולי וכחדש
 חשביעי וכו' ואין זכרון ר"ח כלל אפילו בקרבנות רק במוסף
 אומר מלבד עולת החדש ומנחתה וכו' : קכה ושני שערים
 לכפר ושני תמידין כהלכתן : פירוש שעיר דר"ה ור"ח קבו
 וש"ץ חור התפלה ואמר אסמה מל"גה גשומה אם שחונה
 ובוהחין חארון למלך עליון : קכו ולנתנה תוקף ער אחר
 אוהלה ותוקצין קשר"ק למלכות : קכח וכן לזכרונות
 ושופרות ואמר בכל פינים היום הרת וארשת ואנסכה מלכי
 בכרוג' א' ובשבת אהללה וי"א אהללה לעלם כיום ראשון
 בשבת אום היום הרת ולא ארשת רצה ותערב לפניך ותחונה
 ושם ינבדך ועולין לזוכן כדפירשתי לעיל בפסח היום : קכט
 שבעה פעמים קדיש שלם אין כאלהינו עלינו קדיש יתום
 ותקצין בכרוג' א' ונפיהם ג' פעמים קשר"ק ג' קש"ק וג' פ'
 קר"ק ובשאר מדינות תוקצין קשר"ק קש"ק קר"ק ג' פעמים
 ורגלין לילך אל הנהר : קל ולומר רשוכ תרחמנו וגו' ורואין
 גימ' חיים : וכנחה אשירי וכו' לציון חצי קדיש ותפלה ראמש
 בערכית א"מ קדיש שלם ובשבת אומרים ואני תפלותי וקורין
 וא"א א"מ וצדקתך נון ונחגין אע"ג דכתב א"ה לאומרת כר"ה
 ובי"ה לא נהיגין כן ושתיין בין מנהל למעיר כשא"ט ואין עושין
 שום מלאכ' לצורך הלילה כן מסק והא דאכרינן קרוש' אחת
 ח"א הינו לחומרא רוקא לענין ציה' ומחובר וביצה אמורה
 כל ב' הימים ולא לק לא : ערבית מתפללין כלל קלא
 ראשון ואם הל ב"מ אומר ותודיענו ואומר וחני נרבה וכבוד
 מועד וכו' אע"ג שאינו לא חג ולא רגל דסדר הכולה א'
 אומר כן מסק' א' חומקשרין יקנה' אע"ג די"א שאין אומר
 זמן בליל ב' ר"ה כיון דקרושא אחת היא מ"מ נהיגין לאומר
 כרש"י וטיב לקח תירוש בליל ב' וגם יין ישן אם יש לו ואומר
 בפ"ג על הישן ואשר בחר בנו ובשעת שהיינו יקח התירוש
 בירו וישתה מן הישן וכן התירוש כרקימא לן פוחט ארם
 אשכול של ענבים ואומר עליו קרוש היום ונ' ל דוקא בשלא
 אכל כבר ענבים או יאמר שהיינו על התירוש ולא בענין
 אחר ואם אין לו תירו' יקח פרי הרש או כלי הרש חשוב בירו
 בשעת שהיינו : כיים שני מתכללין כמו כיום א' ומנרנן גם
 שהיינו על השופר וי"א בלחש קוין' בפרש' זר"א מן והאלהים
 נסה את אברם ער פ"ה גבריכהן האלהים לוי יהודיו ישראל
 יראה ד' שבעה ימים למפטר קורין בראתמול ויפטר מצא
 הן : אשרי יהללו מוכף ואומר הש"ץ ער מתה הכתים ולא
 מספור חכמים והקהל מתחילין ונתנה תוקף כו' כמו אחרון :

יעקב אכל אני משה מן חרית בקרנן ישן שיש
 לימוד וכו' נרית ק' דס כי זוכר כל השכחות אלמר
 שאמר להיות לך לאלהים אני ה' וכן עיקר : (קכד)
 יש אומרים שאין לשנת כלל הקרנן כי הקל"ר יבד
 ליום האשן ועוד דאין ככרא ללג עמוכך אלא
 חומר זכרה במקום תקיעה כגון במלך זוכר אהון
 קר' חומר לזכר במקום לתקיעה וכן כולם אכל כל'
 דמלי לומר לודעי תרועה והין זרין לשנת וק"ל
 וכן ביוש' לרדיש וכן תשלש שופרות חין זרין לשנ'
 רק חומר שופר זכרון שופר באדרת כמו קרנן זכרון
 תרועה מוזכר לך וכו' יש אומרים שופר קול זכרה
 מוזכרים : וואמר בשבת רצה בזמנותי וקדשני
 וכו' ואמר לעבדך צמות קודם כיאתה אלהים אמות
 חומר והקילוה' אלהינו באהבה וברגון שנת קדשך
 וכן במוסף ועד חומר במוסף שמונו במלכותך וכו'
 עד זכר ליועשה בראשית אחר כהלכתן קודם עליו
 לשבח וכן מואל' בספרים שנים מדויקים וכן ביום
 כפור רק רצה בזמנותינו אין שייך לומר מפני
 התעבות : (קכה) וכן מואל' בסדורי' מדויקים
 ובתירו' הדין כתב בזמנותי אחר : (וואלתי') בכפר
 יתן בשבת חומר במקום ובקדש השביעי פסוק אחר
 החומר בפרשת חומר דבר לבני ישראל לחומר קדש
 השביעי באחד לקדש וכו' עד אשה לה חומר ובאמר
 ועשת עולה ר"ח כמות כלי' עד תמימים כיון
 שכתוב בפרש' פסוק ומכתבך כל' שיש בפרש' כן
 שבחומר זכרון תרועה ולא יום תרועה : (קכו)
 וכו' וזרין לפני קדושה וכן אחר החומר ואמר עליו
 יש פותחין גם לקדושה ושליו נזור מתקיל בראש
 השנה יכתבנו וכו' אכל בכרוג' א' מתקיל אדם יסוד :
 (קכז) על ג' זכרונות שופרות כל אחד עשרה
 פסוקים בכדר אחד שלשה מן התורה ג' ומכתובים
 שלשה מגדלים והעשרים משלמין מן התורה וכתובי
 קדמי לבני לכן מקדימין תוספות פרק בתרא
 דר"ה : (קכט) במקורים כתובים היום שמונה
 פעמים וש' ללך היום תכתבו כי אין אנו מושבין
 עזוזנו כדוקים גמורים להכתב לאלהת בר"ה
 כדלקחין בהלכות י"ב וי"א חותנו ומולגין אחר : היום
 בני ישראלין ובני ישראלים : (קל) משום דחיתא
 במדרש וכו' לעקידה שבא אברהם אבינו ביום עד
 מוארו ואמר הש"ע ה' כי בואו ימים עד נפש מואר' :
 (קלא) לזכר שאנו משולס כדגים חיים הללו
 שבאנום סתאום גדוה : (קלב) מי שנתעבה
 בר"ה אכור לאפניו בשל' לחמרים וגם חייב לעסוק
 כל היום בתכל' ובתעבה או ללמוד משום דכיון
 שאנו מן יום יסוד' לה' וקצו לכס זרין לקיים כל'
 ל' :

ופותחין

ל"י דכהא מודה ר' יהושע ומה"י וי"ל ונתבטבת מ"ן
 ס"י שפ"ו כתב דאש המועדה יכולה לשלש ביום טוב
 לאמריס: התועבה ברה"א לומר ענינו דמז"ל
 דיום כפור שהיו יום הדין בשם הר"ר ויהא חסד
 ז"ל: (קלנ) ויהי היותעבה כעם אדת בראש השנה
 גר"ה להתענות כל ימיו שני הימים הל' וס'טמא דמין
 השמים הראוהו בו וזה דוקא ביום א' אבל ביום ב'
 אין גר"ה להתענות לשלם רק צב' ולא ברא' מהר"ט
 ימים שע"ן לדוכן או נומרון בהם הלל אין גר"ה
 להתענות תענית חלוס ואין להביא ראיה ממהר"ט
 שהיה בקיבפתרון חלומות מהרי"ל ז"ל על זה דאש
 לקיין בקדש טבת כתיב ומהיתעבה במוכה בטבת
 תענית חלוס אלאוהי אף על צב' נומרון הלל מתעבין
 אל פ' בטבת: ע"ס (קלד) בטבת תשובה אין לומר
 צ"ל כן היא בימיהם יבאש ומהר"ל אומר הטעם
 מזהו ש"ס נומישטעטן תרומה רבה ולא כהנן כן וכן
 כראה ל' דמשיע' ויש נולעיל בהקדמה טבת ולא
 כהנין כן א' לומר דקתן ברה"ש טבת משיע
 אבל בטבת תשובה פשיטא דאמריס מי שרגל
 להתעבות בין כחה לעשר או בין טענה עשר בתמו
 לתענה באב' ובדעתי כשהתקללגומרו ולעשות כן
 כל ימי קיו' אש לולא כהנן רק פעם אחד הוי דרד
 ונר"ך שלשה הדיוטות שיתירו לו מ"ק פרק מוקס
 שהגו ובעשרת ימי תשובה אין יתנין קיסם ברה"ש
 ואין משניעין למי שקייב בטענה מהר"ל כי עכשו
 אנו תלויין בדין וגם אין לתפוס אומנות של הקדש
 שעכשו דן את העולם וכן כהנן קדמוניו שאין
 קונלין בבית הכנסת בדין וימים הנוראים ואם
 הם בני בכפרים שאין לחנין קובעין להם ומן אחר
 הרגל ואם יש דמיות ורחמות דכן לאלתר מרדכי
 וסוסיאז' ברא קייא ובאש"י: (קלה) רבינו תם
 התיר לילדות לאכול ביום שמיני שלה ויהי צ"ל דאש
 אין שוד אין גום מ"ק בהלכות ט' באב ומה"י ש' ואל'
 מנכנר'ק אומר דלא דק וכו': (קלנ) אבל מזה
 מן הכונן לאכול פת שאפס יהודים ולא שהוכר
 על ידי קסס כימי שמהר"ט פת של גוים כל ימות
 השנה אין רשאי לאכול פת שהוכר על ידי קסס
 מהר"ל ירשלימי שאין דלא מני לומר מולן בטערה

בכלה שתא ליכל בהקד' ימים שבין כחה לעשר אבל פת של גוים דמשום אומר הוא אי כהנן איכור בהני ימים בכלא
 שתא מני לא ליכול תשבין ק"י: תש"ב דקה ותפלה שקלין זה כזה דכל אחד בנימשריא קל' מ"ס מו"ן ק"ל: לעולם
 ראש השנה לא בא אלא בשניאוי בשליש או במויני או בשבת ולא ביום ראשון ולא בדיני' ולא ביום ולא במועד וכן ולא
 בג' ר"ד פטורה ולא בג' ותקפ"ט בטעה שאמר העבור הטעם ידוע לנכון ואם נא' ראש השנה ביום שני או ביום שלישי
 או מתקלן כגדים ויך וקורין ויך אחר ראש השנה ואז יהיה שבת בין כפור לכבוד ומינין צ"ל המלך פת ויך ופרשיות דנין
 כהן דבר ל'וי יעוצך ישראל ביום הכוכות וכן כראה ליעקר פרשיות דהאזינו סמינן הוי"לך האזינוכור דרביהווריא
 לול' כיריין ואם תאמר למה מתקלן כגדים ויך שהם קצרות מאל' ולא מתקלן ממות ומסעי שהם ארוכות ויש לומר כד'
 להספיין 24 א I כד

מנהג של ראש השנה

בערב יב אומר: קלו כחשכמה רק שני סליחות אדון
בפקדך ארון דין פסונו ירצה וירוי פנים אחת משיח
צדקך עד חרחמים והסליחות: ואומר מיר קריש ואין נופלין
גם ביוצר וא"א ממוזר לתורה: קלח ואל ארך אפיים ולמנצח
ולוקח כל זכר תרנגול: קלט ונקמה תרנגולת כי התרנגול
נקרא גבר וגבר תחת גבר מחגי ומסככים הראש ג"פ ואומר
בכל פעם יושבי חשך ונו' אוילים ונו' כל אוכל תתעב וגומר
קמ זה חליפתי וכו' ואומר אפי' יש עליו מלאך ונו' אפסוך יריו
עליו וישחוט אותו ויתנהו לעניים: קמא או יפרה אותו ויתן
פריונו לעניים: קמב וטובלין אחר חצי היום רוקא: קמצ
ואין מברכין עליה ומתפללין מנח' עד עושה השלו ואז אומר
אלהינו ואלהי אבותינו ואמר אשכנז מה נאמר לפניך אתה
יודע יהי רצון לפניך שתכפר על כל חטאתינו ותסלה על כל
עונותינו ותמחול לנו על כל פשעינו כן עיקר מתהלה חטא
ואח"כ עון ואח"כ פשע וכפר' שייך גבי חטא שנ' אנכי אכפרה
בעד חטאתכם: סליחה לעון שנאמר סלה גא לעון העם זה
מחילה לפשע שנאמר אנכי אנכי הוא מוחזק פשעיך על חטא
באלפא ביתא: קמד ואין חותמין בהאל הסולחן כן מסיק
א"ח: אלהי עד שלא נוצרת וכולי אלהי נצור: ושן חזור
חתפלה ואינו אומר חודיו: קמה כיון שאמרו בערבית קריש
שלם מלקין כל אדם ברצועה של עגל שנאמר ונקלה אחיך
לעיניך ונספין ליה לא תחסום שור בדישו והנלקח מופת לא
עומד ולא יושב ואומר ג"פ אשמתי והמלקה אומר ג"פ והוא
רוום: קמו ואוכלין סעודה המפסקת וכין השמשות שלו
אסור גם בכניסתו לכן מפסקין מבעוד יום מאכילה ושתייה
ומסלאכה כי תוספורת שלו דאורייתא א"ח אבל המפסיק
לאכול בעוד היום גדול יכול לחזור ולאכול זמן שלא קיבל
עליו התענית עד בין השמשות שהוא מהלך אלף וק"ק קורם
הלילה ויבקשו מחילה זה מזה ג"פ: קמו והמחול לא יהא
אכזרי וימחל וזה בלב שלם בערב עורכין השלחן כמו
בשבת מרליקין ב' נרות: קמה ומברכין עלים אם יש' ומורכב:

הלכות יום כפורים

יום כפורים אסור בכל מלאכה ובאכילה: קמט ושתייה
ורחיצה וסניכה ותשמיש: קנ הפטחה ונעילת הסנדל
אבל נעיל של גמי ושל גבר מותר וזכר בן י"ב שנים ונקבה בת
י"א שנים משלימין מדרבנן יאם הם בריאים ואם הם חלשים
ימתינו עוד שנה וגם קטן אסור בנעיל' סנדל לחוד ואין שריין
מפה

להפסיק בנצנים בין קללות דוהיה ב' תפא' וכן ר"ה
כיון שקורין במדבר קודם עגרת כדי להפסיק בין
דמקלות ובין עגרת אבל בנצנים והאזינו הירק
תוכחו ולא קללות ולא ר"ה ב' תפא' או בשבשים
או אין שבת בין כפור למנוחת לכן ומכריש בנצנים
ולך יסד קודם ראש השנה: קנא) ואומר לך ה'
הזקקה עד שזויע תפלה והשאר אומר בערב: קנב) (קנא)
וכן איתא ביהמ"ה אחרים משום תשבת הנאונים
שחין אומר אל ארך אפיים ותמונה מאד פשעי וכל
שיע' לגרם ביוקום אל ארך אפיים אבינו ומלכנו: אכן
אם מל יום כפורים בשבת אז אומר אבינו ומלכנו
בערב יום כפור בשחרית והתשבץ כתב שיש לומר
ל' יום בשחרית דערב יום כפורים: (קנא) עבודת
אין נרבות ב' כפרות ולתאווילא חייטין ע"ק (קנא)
י"ל זה מוספתי זה תמורת זה כפרתי ר"ת שתי' ק"ח
שם המלאך ימונה על זה וינא' ומפסוק מ'ת"ו ח"ת
יד' קופי תיבות שתי' והוא השם הוזהר בהאזינו
המתן חיים לכל חי: (קנא) והוא טוב יותר לפי
שנתב' ישיין וזרקין הבני מעיים על הנג כדי לרמוס
על העשפות הכפורים ורואה מפרק ג' ד' הפשה וכו':
(קנא) אומר מורה ר' ודל ומרש' שחן להם לבשים
לשבת בערב יום כפורים כי אין יכולין להי' כמלאכי'
וטעות הוא בידים כי לא שיע' אך טעילה גביהו:
(קנא) כי אינה אלא טהרה בעלמא והמובדך היו
דברה לטעלה: (קנא) מהרש"ם כגון לומר בעל
קטאים שאנו מיידיים עליהם ניתמלה עולה ואח"כ
קטאת ואח"כ קרפן עולה ויודד ואח"כ אשם ודאי
ותלוי אלו ריבן באין על שנג וכך הם מוסדרים
בפרכת ויקרא וכן סדר העונשין וכתב מרדכי מלקות
מיתה בדי שמים כרת ועבירות ד' מיתות הקמור
קמור אחרון אבל מיה שכתוב בפנים שאומר גם כן
אלהי נמור כך הוא בשבת' וכן עקד: (קמא) אבל
הקלה אחרים משום שחא' וסתרי: (קמא) שהיא
ל' ט' תיבות כמין מלקות א"ת וא': בערב י"ב רגלין
בעשות ודגים ודברים קלים כדלמדין בבראשית
דכה עובדה מההוא חייטא דזין מד כנא' בתיירב
דינרין תוספות פ"ק דע"ז: בערב יום כפורים אין
התעבות תעבית קלום אלא יעב'ו ומקור משאר
ערב יום טוב כן איתא בתשנכת מהרש"ם ומהר"ם
כתב התעבות שני ימים: יסוד שקיבל עליו ב' ב' ב'
להתעבות וכו' עין לעיל בהלכות ט' ב' א' ב' קנהות:
(קמא) כמו אהא שא' כא' שאמרן חיי וסוף ליוסף:
(קמא) ויש גאונים שפסקו שלא לברך על הכר אכן
ריב גאונים פסקו על פי הרשמי לברך והיא
דקל י"ב בשבת בהא' כולם שום לברך אגודה וי"ע
בזה

כזה במדרכי: ונהגו כל אחד לעשות כר מדרכי
 ויולד יקין הכרות שהן וכפרות על הכפס שקראו כר
 כנאמר לר אהים נשמת אדם אי נמו וכוון ללנות
 נתינתו ביום כפור ונאמר כי ר מזה ותורה אור
 וא"ל רש משום כבוד: משומד שנתן שעה להלוק
 צד'ה אין מקבלין היינו בין צ"כ בין בשאר ימות
 השנה מהר"י: (קמט) מזה שיש בו כפכה אונל
 צ"כ וכו"כר יועין המאורע בברכת המזון והוא דבר
 פשוט מהר"ם וכן צ"כ צ"כ אבי הר"ל: (קן)
 ואכור ליגע בשפתו אפי' אינה נדה אנו"ל: (קכא)
 ואפ"ל קטנים ואפ"ל שסוף ה"מ: (קכב) ורומן
 מיקס הקרי ואין תלוק בכל מיקס שהיו כנופו וכן
 הורה מהר"ם בכ"ח שאלה קרי צ"כ לרמון הלכות
 והוא הדין לשאר כ"י אדם הרגלין כן בשער מוות
 השנה ה"מ: וכתב רבי מואר כהן העולה ללוחן כוסל
 דיו שאינו מתכוין להסאת רטינה ה"מ: (קכג) גם
 הקהל נהגו להתעטף ורש"י היה מתעטף טלית
 שאינו שלכושעמד בלילה: קכד כדכל תקנהו
 לכך הוא לשון ארמיוש להתקול כל כדרי בזה כי
 אין מתירין כדרים בשבת אלא לגודך שנת דוקא
 וי"כ צ"כ אקרי שבת ונהגו שהסוף מו"ח הכר תורה
 ואחר כל כדרי וכו' אש"ר במסכת מואר וכן בא"ל
 א"כ לרדך נמי ראוי לפתום הארץ וכוהגין לאומרו
 ג' פעמים כגד ג' פעמים וכו' לך מדרכי אי נמי
 דיו שלא שומע בפעם ראשונה שלמע בפעם ד' ג'
 ולכן מגביה את קולו בפעם שני ושלש: (קכה)
 והש"ץ אומר בקול רם והס בקול נמוך כי תרי קלי
 לא משתעמי: והעטם שנהגו הקהל לאומרו בכמת
 עם הש"ץ כדי לתיר לטית צבור כי אין יכול להתיר
 לעצמו: האכל תוך שנתו אפי' הוא חון קבוע אסור
 לו להתפלל בשבת ויום טוב כ"ן דאפשר ע"י אחר
 ויכל שכן שלא יברך ברכת סתים אפ"ל אם הכלה
 בתו והעטם משום שהניגונים משמחים אותנו
 מהר"ם וול' תשבת מהר"ל אין לו להתפלל בליתו
 בקר שאומר בו הלל לפי שאז הקהל בשמחה: ומהר"ל
 מהר"ר נגדל התפללו ב"מים כוראים ב"מי אכלס
 משום דלי"כ עדין מביימה מהר"ם: מהר"ם מוכ"ן
 סגן ל"ה ראה בלדנותו שמהר"ר אנרס היה אכ"ל
 על אצו והתפללו גם ב"מ בלוק' והיה מתפלל
 בשאר י"ן שיתבט עד לאחר שהתפלל שמונה עשרה
 בלקס ואז כ"ה הקון והתפלל במקומו שמונה עשרה
 בקול רם והלל וקריאת ספר תורה ומוסף ס"מ ג'
 עוד שם אין להפלת בך הכרות ליל ראשונה דתוכנה הו"ל ואומר שהמיון דרדך להיות בשמחה: (קכו) אחר כדכו מתקיל
 לעמוד מו שרגל לעמוד מהר"ם אחר לעמוד על כרים של עוד ביום כפורים אכל על אפי"ס ויכול לעמוד מלבד כשתפלל
 שמונה עשרה יעמוד על הארץ: ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד בקול רם לפי שאז אנו כמלאכים ואין אנו מריבין לאומר

מפה במים משום דמטיחה אסור ואוריית' לא רוחצין כדרכן
 בשחר וכל זמן שעושה צרכיו רוחץ: קנא רק האצבעות
 משום שרגיל למנפן ולא יחר וגם לא העיני' כי אסור להושיט
 אצבעו במים משום תענוג ומותר להצטנן בכל מיני פירות
 ובכלים ריקים ובש"ט שהוא לחקצת: ומסיק רכל חייבי
 טבילות וגם בעל קרי: קנב אינן טובלין ב"כ:
ערבית ש"ץ מתחטף: קנב בציצית מבעור יום ומברך
 עליו ואם שכח ע"ה לילה מ"מ יברך דכסות יום
 חייב אף בל"ה כדפירשתי לעיל: ויעמוד ש"צ אחד לימינו
 ואחר לשמאלו שו' אהרן וחור תמכו ב"ריו וגומר עד שיאמרו
 כל נדרי: קנד ג' פויאמרו עמו בנחת: קנה חתה ערת
 נדרים בג' ויאמר ב"ש מעלה ובשיבה של משה על
 דעת המקו"ל ע"ה דעת הקהל אנו מתירין להתפל' עם עכרינו'
 ואומר דאינדרנא להבא מיום הכפורים זה עד י"כ הבא עלינו
 לשיבה כן מסיק דאיחרטנא בתון ויאמר ש"צ ונמלח ג' פעמים
 והקהל עונין פלח נאו וכו' והקה' עונין ויאמ' ה' מלחתי כדברך
 ג' פ' וש"צ מברך שחתינו בלא כוס דומן אמרו אפילו בשוק
 ברכו: קנו ערבית ופרוס כי ביום הזה יכפר וגו' ומתפללין'
 וברנו כמו ב"ה ותתן לנו וכו' ואת יום צום הכפורים הזה
 למחילה ולסליחה ולכפרה ולמחול בו את כל עונותינו וזכר
 וכו' יעלה ויבא אלהינו ואלהי אבותינו מחול וכו' וחותם מקדש
 ישראל ויום הכפורים ואחר עושה שלום ואומר אלהינו ואלהי
 אבותינו הבא לפניך תפילתנו וכו' אשמנו על השא וכו' בלא
 חתימ' כדפירשתי לעיל במנחה אלהי ער שלא נוצרת ואלהי
 נצור: בשבת אומר ויכלו מגן אבות המלך הקדו' שאין כמוהו
 וחי' בשבת לבר: ואין אומ' כמה מדליקין וא"מ' וש"צ מתחיל
 בנתיבות ואומר יעלה התנונינו שומע תפלה ואין נהוגין לומר'
 פתיחה ואומר דרכך אלהינו מלח נא אשמנו אמנם כן פותחין
 הארון לפזמן כי הנה וסוגרין הארון אחר כי אתה ה' טוב וסלה
 וגומר ואומר חטאנו צורינו אתה מבין ובחול א"מ קריש שלם
 עלינו קדיש יתום: קנו שיר היחוד כולה אנעים ומירות
 קנה קדיש יתום ארון עולם בקול רם:

שחרית משכימין מאד לב"ה כדי לקרא ק"ש בזמנה
 קנט וש"צ מתחיל המלך היושב כובלי וקריש
 כמו

מנהג שליוס כפור

פמטאי: (קפו) העולם רגילן להקדש מלקדש הנכנס
 בלילי שבת ויום טוב אבל מורי הקדוש קדש בליל
 יום כפורים ואומר העטם שמו היו שקולים ותהא
 מזהו וזמנא דתענית: אלא כפי ראייתו בכתב מהר"ם שכת'
 שמוה"ס אין קודש גם כן פעם אחד בליל שבת ואמר
 לו העולם כהנו למש משום אימור מן לתקום והיה
 הש"ו ז' למשק בטעם אחד כך תהא הגדול ז' לפעם
 זה בספר אגודה וכתב בגדול ז' אחד שמואל העטם
 בספר א"כ פי דמוק הוא אין להפליג דברי הספר
 עכ"ל דברי מהר"ם מרוזבו"ק: (קמ) אכעס ומירות
 בפתיות הארון ויש נהגין בספר תורה כד' נבא"ס
 סוף סימן תק"עט וז' לכתב ואם רצה יתחיל תהלים
 ויקרא קת' כהו שקורין בליל יום כפורים או יותר
 עד זמן הנזכר מהר"ם ה' הנהג ללן בב' ליל יום
 כפורים אכנס היה י"ן כד מועד רמק מיוקס
 התפילה או בב' של נשים כלא היו שם נשים היו
 ומשום זורך ב' התירו ריב"א ועוד דהו כתלמודי
 קמיס ונבתי: ככסיות שלהם מירכב: (קנט) טלית
 של משי כהנ' העלם שאין מברכין עליו אלא מברכין
 על של צמר ואחר כך מברכין אותו ומכניס על משי
 כי האלפסי פסק דשל משי אינו חיוב בזמית אגודה
 וטלית של משי נריך דוקא ציית של משי למהר"ם
 ולא של צמר או ד"א ולכ"ע כל ציית פסולין אם לא
 כהו וכשזרו לשיין כמו שהוכיח האש"י בהלכות
 ציית שלונגים יש נאונים אחר' דמסקקים אדעת
 ביהרס ב"מ שלם ציית של משי בטלית של משי על
 כן ב"ב כהא לכל ירא שמים למוכע מלהניח טלית
 של משי אש"ו אחר קריית שמי"ב ראו להידבק
 במצות ציית כל הייס כך כ"ל: ואין לבגוש תבשיטי
 והז' ביום כפורים משום דאין קטגור נעשה כהנור
 ויש לפקפק דהא בהן גדול לא נשאר בהם כי אם
 בציית ולא בחזן: (קס) ואם שבת אומר הכל יודק
 ופותמן הארון כשיאמר ב"א' איה' הסותמ לבו שער
 ואחר כך סוגרין ואומר מטאבו: (קסא) לפי שיש
 שכלה ותשבתות ואו הכסא כבוד עולה ויגד וזין שיך לומר
 שזכר הרבו בשרות ותשבתות בשימית אומרים ממקור
 לפי שאז עדין הם נשעו דראשונות שישב הק"ב
 על כסא כבודו וזו את כל העולם כולו מקרי ראינים
 ועד בימי כ"ים ושיך לומר לשון נכח אבל בנוסף כבר
 עמד מכסאו וישב על כסא דין ודן כי סתם מוסף בשמיות
 ולבנות פלגין שפיכה מכסא דין לישב בכסא רמזים
 כן הוא בתוספות פרק קמ"א דע"ז ולכן ביום כפור
 שהוא דין את כל העולם כולו אומר בכל הדרכע
 תפלות מוקמו: מוקמו הוא י"ן מוקס הוא
 שם של ארבעים כן עולה קס' במספר גדול כי
 עשרה פעמים עשרה תשעה פעמים ששה וכ' וזהו
 הסי' בראשית פירו' ה' הוא מוקס וזו שאז אומרים
 מוקמו: (קסב) ומהר"ם כהנ' למחר בתפלת וזכר
 ופעמים מדלג א"י כדי שישפלו מוסף קודם ש' גיעת
 נכמה וכן פעמים מדלג א"י כמקנה כדי שיתפלו
 נעילה מעטד יום ה"י: (קסג) ולאחר היגולה
 אומר אשרי ואם במקום שצריך לנאות
 נכ"א אין גילין על לאקר מורת ס"ת ומזרין
 ואומר קל"ט

קל"ט

קדיש מהר"ה מ"ק פרק רבי אליעזר דמילה: (קבל)
 והכותב ומוכסח אט' אומרים פומון יה ארום כנשאר
 פעמית נבדו ג' אט' אומרים ים לביב'שחל בשבת:
 (קבל) לפניו כיוון אומר קרוה עוד בו נשעתו
 ואחר כך מיד עיי כיוון ואין אומר אכס' אך ידק
 כי אינו מעבין הקרוה שלפניו ושל אחרת פומנות
 שנת שנתן יכ'כס העשור וי"א אט' הקרוה איכ'
 אומרים: (קס) וכן כתב המרדכי פ"ג דמגילה
 ובסוף פרק תפלת השחר ובגמ' דל"ז כתב וז"ל
 אנל כמו שהיון שלבו כופל בלישטו ידים ורגלים
 מותר וכשאין שם רצפה אפילו כפשוט ידים ורגלים
 מותר: (קסו) כפעם ראשון אומר כ"ז אלא השם
 השם בנימטריאל אף שדי כנגד הכותב שזרה להם
 באל שדי ואחר כך אלא בשם כי שם בנימטריאל ה'
 שדי והוכנגד משה שזראה לו בשם של ארבע ואין
 בנימטריאל זה ששם של עיקר שטרי בנ"ה לא היה
 אומר לא השם ולא בשם לדעת רב האי גם לאיך
 דיעות מתקמח' במקדש לא היה אומר השם ב"כ
 אלא שם של ארבע ככתבו כדאיתא בסמ"ג בעשנים
 סימן ר"ט אלא שהיה אומר בקול מן אחר שרבו
 הספרים אט"ג דבענין דוכן כתב סימן ב' דרממות
 שמינו הדוק נמוכו מלבדך בשם המפורש היינו
 נוטם דהתם היה בקול רס: (קסא) אומר מוריק
 ומקטיר ומטיב ואין אומר מקטיר ומטיב מוריק
 משם דוריקה קודמת לכלול עמלמ': ומה שהיו
 מוקדם במחזורי לפי האשף ביתא כסדר: (קסט)
 אין אומר אין כאלהינו ב"כ לפי שאין כאלהינו נתקן
 כגד הכרכות שאדלג' בשבת ויט' מ"ח ברכות ובי"ח
 אומר הלה בקול רס שהיו כנגד י"ח ברכות עוד
 כל כי בלאו הכי מושלמין היום מאה ברכות שטרי
 דתפילות י: (קע) כן הוה בנימוני ובמרדכי
 וכן פרס' ועוד יש טעם אחר שאנו מוכקשין שם
 הק"ה לא יגלה ערותנו והוא בתוספות פרק בני
 העיר: (קעא) וכן הביא המרדכי פ"ב דשבת משם
 הר"ר ישראל בשם הר"ר שמואל בן הרר ברון ושם
 פירוט טעמ' למה כהינו הכי וכן כתב מהר"ם ומוחל'
 כתב דבשנה אט"ג דכהנ"ה בנימוני הביא הדעה
 גאוביס וכתב ויניח לא תנוזמ' מוה"נ כהר"ר
 שמואל כו' לפי שכבר עבר עבודת היום אם כן על
 מה ואחר על העבודה: (קעב) פירש להכיל
 ארמין לה קודם תפלת המנחה כשאר שבתות ויט'
 ה"י: (קעג) ושל זכר שלא יאמרו להתפלל אותה
 בליה אלא כיוון לשק עת המה בענין ש"י"ס
 אותה עם זאת הכו' ב"ס א"ס וז"ל סמ"ג ומקנה
 כתב מורי שאינו להתפלל תפלת עולה ביום ואם
 התפלל

מתהל' חטא ואחר כך עין ואחר כך פישע כי חטא פירוש שונג
 עין פירש מיד רק עבירה שנהנה ממנה האדם פשע פ' מיד
 שאינו נהנה ממנה כגון להכעיס או קנאה וכה"ג לפיכך צריך
 לבקש מתחלה על השונג שהוא קל ואח"כ על הכויד שהוא
 חמור מפני שנאמר שגיאות מי יבין וגו' גם מזדים וכו' ויאמר
 אני וביתי אנא בשם וכו' עד לפני ה' ולא יאמ' הטהרו והכהני'
 והעם וכו' ונפולים: קסו על פניהם ולכך מנהג בכרונ'ג
 ל"חן עשבים בכ"ה להפסיק בינו ובין הרצפה דאמר שיטיח
 פנים על הרצפה או יחוק בטליתו ואח"כ אומר תטהרו צעד
 עד פני ציד התורה וכו' וכך היה אומר וכו' אנא השם: קסז
 חטאתי עויתי פשעתי לפניך אני וביתי ובני' אהרן גם קרושך
 כו' קח מאכלת עד שבע וכן היה מונה אחת אחת ואחת אחת
 ושתיים וכו' עד שבע ע"ך וכו' וכן היה מונה וכו' רהט עד שער
 שב ובללם וכו' וכך היה אומר: קסח וכו' ושעית לומר וכך
 היה מונה בין שחט ובין שב ובללם דכיון שאמר ויו כמשפט
 כפורת אין צריך יותר רק שני פעמים וכך היה מונה כדמוכח
 בסנהגים של מהרא"ק ל בגליון וכך היה אומר אנא השם
 חטאו עוו פושעו לפניך עמך בית ישראל וכו' והכהני' שגרו
 רהישין י'ג סליחות פומון אם יופפים אנתנו וי"א פומון של י'ג
 מדות שהוא ה' חטאנו אלה אוכרה ולא אתה מכין א'ז
 ותערב ועולין לרוכן: היום תסצאנו כמו בראש השנה רק
 שאומר גם היו תכתבנו לחי' כי אנו מחזיקים עצמנו כבנינו'
 לכן אנו מצפים ותלויים עד י"כ קדיש שלם: קפט מנהג
 מוציאין ס"ת ואומר גדלונו הכל כמו בחול וקורין ג' גברי
 בעריות לפי שנפשו של אדם חומרת לעריות: קע לכן שב
 מחטאו וקורין באחרי מות מן כמעשה ארץ מצרים עד סוף
 סדרא ג' גברי כהניו בהם לוי אלהיך אניה: ישראל קורין
 למפטיר עד סוף הסררא ויפטיר ביונה שמיירי בחשונה
 שמכפרת וחיותם בסגורדור: קעא כן הוא במנהגים ישנים
 אבל א'ז וא"ח מפסיק לומר על התורה ולחיים כמו בשחרית
 ואם שבת מוכיר וחותרם גם בשל שנת יחללו ח"ק ומתפללין
 כמו בשחרית ואין עולין לרוכן ואין אומר ותערב כן ג' אכל
 אומר ברכינו כדפירשתי לעיל י'ג סליחות כדפירשתי לעיל
 ולא חטאנו א"מ קדיש שלם אשרי וכו' לציון אומ' כאן: קעב
 כדי להפסיק בין מנהג הנעילה: קעג חצי קדיש ומתפללין
 כמו במנחה רק שאומר חתימה במקום כתיבה בזכרנו אומר
 וחתימנו במקום וחתימנו במקום וכתיב בספר חיים
 טובים נזכר ונחתם: קעד ופותחין הארון לכל תפלת נעילה
 ער

כנהג של יום כפור

התפלל בלילה יצא עשין הלכות תפלה : (קטז) שעשין פרשת וילין המרכות בשבת כראיה לבעת ת' היתר גמור אלא משום הנהג משך דיו מלהתיר : (קעה) בזמנות שנהגן לומר סמוין י' מדות למופק או לבעלה ח'א מומנו כי אס המרוה דאשנה ונהיה ע'ס הפכות סכא' ה' ייולך לעולם ועד פירוט ה' יולך קודם שגברא העולם ה' מלך העה' ה' ייולך לעתיד : (קעו) שקרא ל ישראל והראה להם שאין עוד מלבד פנים אחר סימן לכולם שכינה שאנו מליין שפכינה משניים לילון כו' לפי ששרתה בינינו מערב עד ערב כדאיתא ב'ת' : (קעז) לפי שהטן גומטרי' שכי' שיש לו רשות לקטר כל ימות השנה מן מים ככורים וכן הפכורים בגומטרי' שכי' לכך תוקעין מיד בגומטרי' י'כ לערבנו שלא יקטרן ועוד כדי לפרסם שהוא מוצא י'ט : (קעט) ועוד דשוא יטעלנו אלא בקי ללמוד וזה אין טיך בתקיעה אחד גם כי עדיין בקי הוא מרה' סדור רש' זריכין להוסיף ויחול על הקדש גם כדאיתו שמתוכו מעט אחר יצית הכוכבי' בעניין תפלת ערבית ח'ס' מי שכתב נר שלו ב'כ או יחזור וידלקו בגומטרי' י'כ ואל יכבדו עוד אלא ימכיו לדלוק עד גמירה וגם יקבל עליו שכל ימיו לא כבה כרו בגומטרי' י'כ לא ע"י ענינו ולא ע"י אחר כן כנשא במנהגים שכים אכור לומר לנו ביה להדיק נר שפכה ולקח טעוה המוקד : המושג ב'ימים י'כ לא יתפלל ביום בתפלת י'כ רק עם שאר הקהל אפילו הם י' אנודה וכן ח'א' שם ארזו שומיה ביום מלהתפלל כדאיתו מול : (קפ) וגם ידלק נר המיוחד לו בביתו ולהדלה ויברך על שתיקן כדאיתא בתשובת מהר"ל והאגודה כתב ח'ל בגומטרי' י'כ יעביל בפה' וזכור מאזרי האש ונראה דצריך להדליק נר אחד להדלה ולא נר דלוק בב'ה' ללא הולק' האחר דק'ל נר שהולק לכבוד אין מצרכין עליו ואם יכבדו וידלקו פעם שנית יוכל לברך עליו ועב'ל : (קפא) דמור דאסוקי שבת איברי כדאיתא במקום שנהגו : (קפב) העשה שני מים הארבע יום ב' שלו בע"ש אחר לחבל בשבת מה שש'ו לזכור בע"ש אפילו על ידי הערמה אחר אך מה שכתבו לגורך ענין אובל חבל היכא דיוענין המושג להרבות בשבילי אכור מהר"ט :

דיו ברכת הלבנה

עד סוף הקדיש ובמקום אתה יודע רזי עולם אומר אתה נתן י' אתה הבדלת הולא על חטא כשיגיע ש'ין לחנוך ורחו' אתה אכור פתח לנו שער היום יפנה כו' ואין אומר אנן מעמסרה ואומר ומי עמור זכור ברית ב' חירוות אנקת מסלריך ישראל נושע : קעה ה' אל רחם והביאנו שמייענו רחום נא אתה נתן אתה הבדלת לאינו ולהי' אבותינו כחל רצה ואין נוהגין לעלו לרובן אינ' פשן הדין יכולין לעלו וגם אין נוהגין לומר ותערב בשבת אין הקהל מזכירין של שבת באתה הבדל' כיון שהוא אחר סיום התפלה לגמרי אבל ש'ין מזכיר בו של שבת כיון שאומר אתה הבדלת בתוך התפלה : דהא אחר כך חותם מקדש השבת ישראל ויום הכפורים וכן עיקר שמע ישראל פעם. אחר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד : קעו ג'פ ה' הוא האלהים ו' פעמים : קעז נגד שבעה רקיעים קדיש שלם ותוקעין תקיעה אחת : קעח זכר ליובל אג' עדריין לא הכריל כיון דכחמה היא ואינה מלאכה לכן מותר ומד' שאין תוקעין ברה' בשבת גזירה שמא יעבירו ארבע אמות ברשות הרבים וזה אין שייך עתה שהוא לילה : קעט גזירה לי עוד שהשופר עדיין ככה מומן' מהראש' ערבית והוא רחום ברכו אתה חננתנו ואם מ'ש א' ויהי נועם וכן ואתר' קדוש לפי שחג הסוכות יבא באות' שבוע אבל אומר ויתן לך ומגדיל על הכוס בכ'ה ובביתו בפה' ג בורא מאורי האש על נר ששב' מעבירה כגון נרות שדלקי כל'ה : קפ ולא נעשה בחן מלאכה ואם מ'ש יכבה נר דב'ה' ויחזור וידליקו לברך עליו בורא מאורי האש כיון דמוצאי שבת הוא : קפא צריך אש שנברא וא' לא מצריך במנהגים כנהגו ואין מצרכין על הבשמים רביום כפורים לא היה נשמה יתירה : כיון שהתענת המתענה ב' ימים לשם יום כפורים צריך להתענות לעולם : קפב אבל המתענה מחמת חלום א'ל להתענות לעולם : בין כפור לסוכות אין נופלין : קפג לפי שאנו נשלם הבית ועוד טעם אחר שנאמר ולקחתם לכם ביום הראשון וכי ראשון הוא והלא ט' הוא אלא מאי ראשון ראשון לעבירה שאין הק' כוז מונה הטאים שבין י'כ לסוכות וקריין האינו ומפטרין וירבר דוב שירה נגר שיה יוצר ארת שם הנכבד אופן יהו לשון ובפיחם ובברוא יחד ערץ וזלת אזכרה מקרים וא' צוץ :

הלבנות
עד י' ולא י' בכלל ומשכן מיום המולד : משאיתו לאור ועד רובש'ל מדל'שון ה'י' במסכת סופרים : אין מצרכין אלא במ'ס וי'כ כשהוא מנוכסם ובכלים כלם ומישר את רגליו מהר'ס כשהיה מוקדים לברך במוק' כן יעבור הזמן או לגש בסדל האכובד שה' לו ה' ורית' למהר'ס שהיה יקדש במ'ס ב'י'ט ולא קם מש'ט דהיי בתוספת : משם רבי משה דאין לעמוד עתת הגג ולקדש ומהר'י מו"ל שבע מהר"א ל'ן הטעם דהוא'ל והוא'ל כמקנל פני שכינה צריך לנחת מרשות בני אדם כי יוא :

על לקרית רבו יוצא ומשואו : ומה שנתנין שלם אם לחדו פירש מהר"ל בתשובה מאזם שמה הוא וקבלו פני הכרעה ואם אין עינו שלם בני אדם כותן שלם ג' פעמים לאדם אחד : יא שאין מקדשין הקדש אלא כל לה ומסתברא דשרגא פטריא מתי מהני אגודה : (קפג) אין מתענין יאר גייט בין יום כפור לכבודת וכן בייסן אין מתענין יאר גייט ולא דמי לתענית גדיקים שכבר התחיל הכדר קודם כיון אכל ביום חופתו ומאפי מתענין בכיון ולא כמכונה דכתיבן אין תענית הגדיקים : וכן יראה דג' ימים קודם שבושתי אין מתענין אפי' לאיני דומות ליום שבו יום כפור לכבודת וכן במוהבים ושמיס מורח"ט דחיד' כוללת תענית בתיכעף בכיון אחר המג והבוא רחיה ע"ס : כיון לפרשת האזינו הו"ו לך הקורא את המג לה כתב לו תכמו כ' אש אל שמים הו"ו לך כך היו קורין אותו בניקדש וכך סעדה גאון כיום מעט אחר ובמיימוני ולמה פסקין בה בעניינים אלו ומפני תוכחות כדי שימורו העם בתשובה ש שנה שמינה ש"ס ויש בינה שפ"ו כד ניקלע האזינו ונשנת שנה מופטין שנה ישראל ואותה שנה אין חולקין נכדים וילך ומפטירין שנה אשים נכדים זהו ש"ס וש שאלקין אתם נכדים ומפטירין לנכדים שש אשים לפני ראש השנה ויתל וילך בשנת שנה ומפטירין שנה ישראל ואותה שנה יהיה שנת בין י"ב לכבודת ומפטירין וידבר דוד להאזינו זהו כ"ו שפ"ו : (קפד) לולב היכש פסול שא"ל לא הותים יתללו יה ולולב בנימטריא מים פירש מי ולא יכש עוד מעט אחר התורה מתקלת בג"ת ומס' בלמ"ד ובניאוי מתחילין בו ומס' בלמ"ד זהו אותיות לולב שהו שקול כגד תורה ובניאוי אתרונו בנימטריא תר"ו ושנה מניין האחרים הרי תר"ו לומר שקול כגד תר"ו מנות : לולב כפ"ק מראש לא מוקרי כפיפה ולמי אורב אותה בויתר לפ' שתוימתו קיי"ו בתשנ"ו הראש ומגולין ערבה ס"מ קלמים כיו"ן לולב ועם שלשה אגודות הוא על"א כנגד כהדרי גדולה ויש נוספין עוד ב'קלמים כיו"ן הפרים : (קפה) עיין בתרומות הדשן דמשמע דוקא יום אחד : (קפו) מהר"ס אומר הערבה כנגד השפעת הטיפין כל מה שכול למעט עדיק טפ וקובין ליקב ב' כדי ערבה ללולב ולא יותר מדוע יש להכניס ראש כפולותא : ולקחתם לכם כיום בנימטריא לא גול וגל עלי פרי עץ הדר בנימטריא אתרוני' רוקס : (קפז) ומהר"ל הסיר רעמות התפלין בשעת כשלת לולב שנה בהשע"א ומהר"ס לא הקפיד עיין באגודה שפכת פסקים : (קפח) אין להניח האתרוג על הגנדים ב"ש משום דמול"ד בהן ריח רוק"ס : (קפט) בש"ס כטורין מן המוכה ולא דמי לארבע כוכות בשם דקייבות משום דהם היו גם כן באותו הכס ופסק כן הכא כיון לימי' יבדוהו בכלל בככות חושבת וגו' יש לומר שאני ארבע כוכות דהוי עשה דרבנן וסוכה

הלכות לולב

נקטם ראשו כשר ו"א פסול ואם אין אחר מברכין עליו : קפד וערבה שנקטם ראשה או יבשה פסולה הדם כשר בנקטם יובש א'ו א'ח וכל ארבע המינים פסולין בגול ובשאלו ב ימים הראשונים וכן אתרוג חסר פסול שני מינים קפח ראשונים ואח"כ שאולים כשרים אבל שאר הפסולים בפסלים כל' כן כסיק א'ח ואשירי או זו וצריך לזהר שלא לקיין ערבה לצורך לולב משרה חנוי אפילו ברשות הגוי רק ישבור את הגוי לקיין כי היכי דליהוי יאוש ביד גוי ושניו רשו בדינו : שיעור הרום וערבה ג' טפחים בא"ח ב' טפחים ומחצה שהסי' גודלין ויגה"ו הלולב ד' טפחים נחלקה התיזמת מעט כשר אם אין אחר : שיעור אתרוג כביצה אבל אם גדול מאד כשר ואם אין נמצאים כשרים יכול לישול פסולים מחמת מום ויברך עליהם כן מסיק א"ח ונ' לאם גזול אסור וערבה צריכה שיהא פיה חלק ועלה שלח משוך וקנה ארום א"ח מכשיר שפיה אינה חלק לגמרי אלא דומה קצת למגל יד ויקח ב' בני ערבה וג' בדי הרום וקושרם עם הלולב ו"א שאסור להוסיף : קפו משום כל תוסף ונ"ל טוב להוסיף שנים אוג' שאו ממה נפשך יש בהם שנים או שלשה כשרים ולולב צריך אגר אפי' שלא במינו א'ו ואם הות' ב"ש אסור לקשור לא יכרוך ויתחוב באגודה של ירק ויתיר המשויה שפכי הדרם : קפו שלא יחא דבר חוצץ כינו לבין הלולב בשני ימים הראשונים יתפוס הלולב

היו דאורייתא : (קק) שלחמי מנה פטורין כיום ובלילה כראש לחרב"ה הפעם דכשמים בלילה ושנים יכולין לעבוד למחר טפיהווי הכל עוסק בלילה : (קקא) אותן בני אדם הדריס בישום ואין יכולין לישן בסוכה מפני סכנה אפילו ידי אכליה לא יאזו רא"ש ודוקא אם עשאה מתקלה במקום הראוי להסתכן ולהצטער מרדכי ומסיק שם אכן כמובן העולם על דבר זה שראים מן היבשה ומה כחול שאין בו כהנה הפטור מן הסוכה עיין שם : ומקו דס קייב לחבל בסוכה א"ו ותשכ"ו וקלוי' זכר בה"ה ב"ז דמוכה דק ב"ד ודמי להא דכותב האורח מים שאין לעשות סוכתו לכתחלה במקום ריח או ריח ולומר מנעטר אפי' וזמקין דוקא בסוכה : (קקב) וכל הפטור מן הסוכה ואינו יוצא אין מקבל שכר והדימות הוא הגהות

וייזוג

נהוג של כוכות

הלולב עם התנוק כשמוכר התנוק התנוק קונ' ואינו מקנה
 וא"כ הוי כמו שאלו לכן תפוס עימו ומתנה ע"מ להחזיר מהני
 בלולב וכל הקהל יוצאין כשקנה בשוחפו' או מן הצדקה רהוי
 כאלו התנו ע"מ להחזיר: אחרוג של מצוה: קצח מותר
 להריח בו"א מברך אשר נתן רוח בפיירותו ו"א שאין לברך:
 הדם של מצוה אסור להריח בו מותר להחזיר הלולב במים
 ב"ט ולחוסף מים אבל לא להחליף ולקמן מפירשדיני לולב
 וחסנו וברכתו וגיעינינו:

קצה דיני כוכות

קפט אשה וקמן הצריך לאמו וחולה דק שחש כראשו
 או בעינו הוא ומשמשו והעוסק במצורה:

קצ ושלוחי מצוה ומצער מחמת גשם: קצא או רוח אוריה
 רע שנאלו במקרה כולן פטורין: קצב מן הסוכה לאכיל:
 קצג ולישן אבל וחתן ח"ב אשירי וסמ"ג פטורין: אוכלין
 אכילה יעראי חוץ לסיכה וכן פירות ויין שאסורים מותר
 לכולי עלמא: קצד ואין שינים אפי' עראי חוץ לסיכה: קצה
 ואם ירוגשים עד שנתקלקל המאכל וכן שאינו יכול לישן
 איכל וישן: קצו חוץ לסיכה ואם פסקו גשמים א"צ להחזיר
 לסיכה לאכול וכן לישן עד שיעור משנתו אחר שעלה עמוד
 השחר ברכת סוכה שמכרך על האכילה פירש שנית ושיור
 מלברך כלי אכילה: קצז חוץ לסיכה כלז' ימים עושה
 ביתו עראי: קצה וסכתו קבע לשיל וללמוד מה שא"צ
 עינן רב הכל בכוכה: ד"ה הסוכות מעריב אותנו בידם
 וידבר משה את מועדי בתפלה אתה בחרתנו את יום חג
 הסוכות הוזה זמן שמחתנו: קצט מקרא קדש ולא יאמר
 באהבה תשיכון וכן בקדוש יעלה יביא והשיאנו ומקדשין על
 הכוס כב"ה ובביתו כפ"ה אשר בחר בנו וחתן לנו כוכו בתפל'
 ומועדי קדשן כשמתה זכולי וחותם בחומונים שהחיינו אבל
 בסוכה סברך לישב בסוכ' ואח"כ בחיינו שקאי על היטועל
 הסוכה עלינו קדוש ותום ואם שבת אין אומר מתי רב ואומר
 אוהי בידם: ר גליליב' ומוציין שבת ככל התפלו ובקדוש
 ובחתימה ובברכת הפטרה וכלו מן אבות וחותם בשבת
 לבר כדפירשתי לעיל ואין אומר כמה מרליקין:

שחרית בתחיל הש"ץ האר' בתעצומורו יוצר אכתיר
 אופן אמיר זולת אנהושיעה נא קדושתא
 אוימתי לפי שהו סוף ל"כ כדפירשן א"א עד לא מצויק רגב
 ולא חי וקיים ובפולן אומר הכל אנובב שגי' כח אקה אל

אוימתי: (קצג) מהר"ל כרב דמיני במדותינו ללון עם
 אשתו בכוכה כי כן עיקר המנהג כדאמרין בין כריס
 סוכה הכלמי בין בכוכה אפי' כהנ' וסלקא דעתך
 אימילא תשבו כעין תדורו ופירשי' דכהניס הונו כני
 עבודה ואינו יכול לדר א"ש ואשתו לחץ נוקקין
 למשתיקין מפני הרגל כנ' אימילא לון למינינו בכוכה
 קני' (קצד) ודלף כדמנ"ט שכתב דמממיר
 אפילו במים תנא עליו ברכה ושמעתי מונורי הר"ר
 פייניס איך שראה מהר"ר ענשבין ז"ל לילך לסוכה
 לצנות רק פעם אחת ויהי מברך על אותה שתייה
 לישב בכוכה ובמרכי ואש"רי מסך כן דלף מברכין
 אשתו יין ויהר"ס שתייה יין מין לכוכה תש"ן
 קני': (קפה) הא דלף מברכין לישב בכוכ' אשיכה
 משוש דשח' לא יין ויהי ברכה לבסוף אש"רי
 פרק בתרא דכוכה ופ"ד דברכות: (קפו) רק כלל
 ראשונה קיב לאכל כית אפילו ירדו גשמים מיק
 וכן באש"רי משמו אבל כלל ב' כתב בת"ה דנטע
 שא"ס ירדו גשמים על האכל עד עת השיכה דהשת'
 אי אפשר לאכול בכוכה כלל ומטער דמברכין
 אלא א"ס המתירין פסק הר"י בר מחון כללה
 ראשונה א"ס ירדו גשמים אולב כית בכוכה ומברך
 ברכת המזון בכוכה ואחר כך אולב בבית כל פרב'
 (קפו) מוכר כשר שאין מברכין כר לכוכה אפילו
 גדולה אך מביאין מנורויו של ברזל ומכסת רוקס':
 ובכוכה קטנה אכור רא"ה אפילו שרגל של וזב
 או משה יוא"ל ובאש"רי סוף פרק הישן מפרס'
 העשם שנים שמואל יתקרב הגר ללופני הסוכה
 ותלמו כהן האור ובמרכי הסיף לבאר מש"ס
 דמנעית וכפין וגם משום דמונעט כשיעורא ובענור'
 כוף פרק לולב ועברה בשוויי א"ס רובה לפסול או
 מוליק כר בכוכה קטנה: (קפז) כל ימי הסוכות
 כעס מהר"ר דע"ג"ט על אותן שכסו את השלחן
 בבית המוקד כי אמר דוק' בכוכה יהא מינוס בשבת
 יום טוב ולא בבית המוקד כי ביינו ערף ומוכתו
 קצע אך בחג של עצרת כשהוא גס כן בבית המוקד:
 ממתין מלאכול בליל ראשון דכוכות עד הלילה
 משום דלפיו נזירה שיהא משה עשר קמשה עכר
 עפסח דכתיב ביה דעבר תאכלו מנות א"ס ככס
 בכוכות של כפרו שלא מודעתו לא יא' אכ"ה: הא
 דכתבו לסכך בפרנה ולא בככרית אפילו פחותים
 עשלה משום נזירות תקרה הוא ה"מ בני סיכה אין
 לתלות עטמו: משום מהר"ל לדין לא מוכישים
 תראה כנ"ל מוכ' משום דלא בקראין להתנות: (קפג)
 משום שני סבי פעמים שמתה' זמורת בכת' רה"ית
 אן שנת: (ר) לא כתיב הכי: (דא) לא הכס ליימו

בגמיערין

נא אז היתה חניית אקחה בראשון : תפלה כמו בערבית רק
 ברכינו במקום שלום רב ונטול חלולב בימינו : רא ואתרוג
 בשמאלו ואשר יד ימינו אפכא ומנרך באי אמה אקכו רב
 על נטילת : רג לולב ומנענע : רד ואחכ שהחיינו : רה
 ומנרך לקרא את הלל כל ש' ימים ומנענעים בתחלת הורו
 ובסוף שהוא כל'ח : וכן בהורו שכסוף הלל והקהל מנענעים
 לכל הורו שאמרו ש' צ ביארם נא מנענע ולא ביאמרו נא
 או ומנענעים בחושינה נא : רו תחלה וסוף ולא בתצליחה
 נא ואין מנענעין בשם ולא בהורו ולא באנא סמ' ג ועיקר
 הניענע : רו כדמפרש א' ריא חשכולין יורו למורה
 ויניענע שם ג'פ בהולכה וג'פ בהובאה ואחר כך מביא אליו
 ועושה ג'כ ג'פ ואחכ משה ירו לצר דרום ועושה כן ג'פ כמו
 שצעה למורה וכן לצפון ול ג'פ למערב וכן למעלה וכן
 למטה וזהו ויניענעין קדיש אין כמוך וקורין בפרשת אמור
 שור או כשב בשני הימים ה' גברי כהן אני ה' לוי לא תעשו
 ישראל אני ה' אלהיכם רביעי שבתכם ה' אל בני ישראל
 ובשבת מוסיפין ב' פרשיות ב'פ בכל מושבותי ובס'ת שנייה
 קורין למפסיר בפנחס ובחמשה עשר עד מנחתה ונסכת
 ופפסיר הנה יום בא והותם בחזמים אשרי הללוואם שנת
 אומר יקים פורקן ואין נוטלין לולב :

מוסף

חצי קדיש אתה בחרתנו מפני חטאינו את מוסף
 יום חג הסוכות הזה בחמשה עשר וכו' והשיאנו
 רצה ותערב ויעלין לרוכן : וסוצאין ס'ת ונשאין על המגדל
 ונושל כל אחר לולבו ואתרוגו : רח בירו והשין מחתל
 בחושינא ומקיפין : רט המגדל ואומר חושענא למען אמתך
 וכו' בחושעת אלים בלוד וכן כל ימי סוכות אומר בחושעת
 אלים בלוד לבד בשבת ומי שאין לולב לא יקף אם ירצה
 ובשבת אין מקיפין כלל לא עומדין ואומ' חושענא אום נצור'
 בחושעת אדם יציר ואין מוצאין ס'ת בשב' לא פותחין הארון
 קדיש שלם אין כאלהינו עלינו קדיש יתום על השלח מנרך
 בפ'ה ולישב בסוכה על הכוס וכן ביום שני ובשבת שכסוכו'
 לפי ששותה קידם אכילה אבל בחול שאוכל קידם ששותה
 מנרך על הפת המוציא ולישב בסוכה :

מנחה

אשרי ובא לציון תתפל כמו ערבית דאמש ובשבת
 ואני תפילתי וקורין קדיש שלם ושוהין עד הלילה
 ואין עושין מלאכה לצורך הלילה ער אחר ברכו :

ערבית

מיעריב ישמחו : רי בהגיהם וכל תפלה כליל
 ראשון ואם מ'ש מתפללין ותודיענו ומקדשין על
 כה א I 25 הכוס

צנימטריא לולב לכך כוטיין אותו זמיון וסומך
 לולב ותפלין בנרמך זה מזה מהר"ל : (רב) אמר
 מהר"ל דמהב כאשר פסק מהר"ם ובתש"ן להפך
 הפסוק דאתרוג למעט אמר שנירך כך שירך
 עובר לשמיעין וינרך בעצירה דגמירין כלב לט
 ב'ש' מושמיר דכתיב הכא ולקחת' לטס וכתב התם
 וספרתם לטס והתם מעט' כדפירשתי לעיל גבי
 תרעה והכא ממי מעט' : ונרך לסוף האתרוג
 ללולב ולקבעט הכל ביחד : (רנ) ואין ללולב גבוה
 מאלין האתרוג לכן מברכין רק אלולב וכל הי' כשר
 לקטילת ל'ב : (רד) ונרך עיון אימנעטין קודם
 שהשינו או אחרי וא"ס מוסף לנרך אמר כתיבה
 קודם טעמ' : (רה) אמר לי מהר"ם מי שנטל לולב
 ביום ראשון ושבת לעשות שהשינו ישא שהשינו
 בנייט אמר ס'ת שזכור כש בך אל לב וכן הדין
 כשפר וזראה לי דנרך עיון ג'כ לקטין בה'ל ככר
 סוכה : (רו) כיה הפסין כך אז ירכנו עצי היער
 ואחר כך הווליי' כי טוב וזמרו הש ענן : ולמה
 מנענעין לפי שפסאלו ישראל ימוריס רקדו ההר'
 כאלים ונבעות וכו' ואף לעתיד ישא הק'ה כן :
 נכבוד למפסיר הלל מנענע' ב' פעם ס'ל'ו כותת
 הול' וכובלין הפסוק ות' : (רז) הכעט שמוליך
 ידו ומשכנרו ויעטעטט ג'פ פעמ'ס ומביא דו אליו
 ויעטעטט ג'פ לשון אל'ו כיון פ' אשרי העטעט
 שמוליך ידו ויעטעטט ושג'פ בהלכה ומביאה אללו
 ועושה ג'פ בהובאה כלי עין שם עין בביתא
 מהר"ד אר"ק טעין שפירש טעט לנענוע שהנו
 באשכנו ומשמע כאש' רי שפירש כעטעט מולך ומבי'
 טעט ולא שיטעטעט ג'ס העלין וכן בא"ץ וקבלתי ש
 להפך ראש הלולב למטה כשמוליך למטה ויעטעט
 ואומר לאכול קודם שיטול לולב ובי'ס ראשון אט
 שכן מוכך בחומט מעודה : לולב הכא מין לתוס'
 כשר האיל יא ינו לאכילה ולא חייבן שם אמר
 לנו להביא ללא שתיקה שיטעט אדם מנה הכאה
 בעבירה ב'ס'הה באש' רי דר' : וכן א'זכס
 רשאי וכן ב'ה'ה א'ז'פ לולב ועבדה כתב רבינו
 יואל מוטר' לומר לנו להביא אתרוג' אכיל וברוק
 בי'ט היב' דא' כ' אונס שלא היה להס אתרוג מושם
 דתמוזין רכנן מרדכי ריי'ס פ'ז דעירובין אונס
 קשה לי על זה מיהא דמביא הקמ'ג כיון ל'ז בלאוין
 שלום ומוטר' אין עושין על די גוי אע"פ לליכ'
 אלא אסרה דרכנן דוק היטב דיש תלק' : (רס)
 וכש אמר הושענה מנענע לכל מד פעם אחת : (רט)
 ובר' לוקדש סרו יקפין את הנוחא אמר מהר"ם
 אה שאכנו ומסבין את הכינה להושענות לז' שאלו
 אג'פ

מנהג של סוכת

הכוס בכ"ה יקנחו: ריא ועל שלחן מסיק א"ח ואביו לברך
שהחיינו קודם לישב בסוכה כי אין צריך לברך שהחיינו יותר
על הסוכה רק ליל ראשון ואחר כך כליל ב' היה הפסק לכן
מברכין זמן ואחר כך לישב בסוכה וכן נוהגין:

ביום שני יוצר אמיץ אופן כדאתמול זולת אנה תרב
קרושה ארזין בנקיין כפות בסוכות חי וקיס אל
נא ואין מברכין שהחיינו: ריב על הלול וא"ת מ"ש שמברכין
שהחיינו על השופר שני ימים ויל זמן ליל ר"ה: ריג מדרבנן
לכן אין פוטר את השופר מלברך זמן אבל זמן ליל חג הסוכו'
דאורייתא לכן פוטר הלולב מלברך זמן וא"ת א"ב ביו ראשון
לא יברך זמן אלו לב: ויל דליל ראשון: ריד צריך זמן משום
סוכה לבד מ"ט לכן אינו פוטר חג"ה במנהגי מהרא"ק ול
לשו וקורין כדאתמול בב"ט ומפטר ויקהלו ויש מתחילין
ותשלם הושענא אכן שתיה כהושעת אלים:

כמוצאי י"ט אומר אתה חננתנו בחנון הרעת ומבדילין
בפ"ה ומבדיל ואין מברכין על השמים ולא
על הנר: כח"ה מברך על התפילין כן מסיק א"ח ואש"ר יעלה
ויבא בתפילה וגומרין הלל קדיש שלם ומוציאין ס"ת: אם הוא
יום שלישי דסוכות קורין לכהן וביו' השני: לוי וביו' השלישי
ישראל וביום הרביעי: לרביעי הורוין למעלה וקורין וביום
השני וביו' השלישי שהן כפיקא דיומא וכן כל ח"ה קורין לר'
שפיקא דיומא חצי קדיש על הס"ת יהללו אשרי ובא לציון
חצי קדיש: כז"סך אתה חמרתנו ומפני חטאינו את
מוסף יום חג הסוכות הזה כו' כאמור וביו' השני וביום השלישי
אחינו ואלהי אבותינו מלך רחמן והשיאנו רצה ומורד' ומפקין
ס"ת ונושאים על המגדל ומקיפין המגדל ואומ' הושענא אערון
שועי משו גלית' בצום פשעי שייך כחול הפסוק ליי"כ כהושע'
אלים וכן בכל יום קד' שלם עלינו קדיש יתום וכן הסר' הזה
עד הושענא רבה רק קריאה ומוסף והושענא השיך ליומו:
ביום ב' דח"ה כהן וביום ג' לוי וביום ד' ישראל וביום החמישי
לרביעי הורוין וקורין וביום השלישי וביום הרביעי וכן מוסף
וביום השלישי וביום הרביעי וכן בכל יום מה שקורין לרביעי
אומרים למוסף ביום השלישי דח"ה כהן וביום הרביעי לוי
וביום החמישי ישראל וביום הששי לרביעי וביום הרביעי וביו'
החמישי ביום רביעי דח"ה כהן וביום החמישי לוי ויום הששי
ישראל וביום השביעי לרביעי ביום החמישי וביום הששי:

ברושענא רבה רגילין הצנועים לטבול או לטהר
רשו בש' קצין ואפילו פשוטין וגם

אע"ז דלמחר כל פנות שאתה פונה לא יהו אלא
דרך מיין היינו משום דעיקר הסוכו אינו אלא למסב
הס"ת שעל הכנייה אם כן כשפונה היינו והקבל את
פניהם נגד הס"ת שעל גבי הכנייה או כשמוכנין
תניהם לפנייה דרך מיין: (רי) ובפוגתא קא האב"ק
(ריא) תת"ה כתב דמרבית לברך זמן דאחמ"ג
כליל שניוון כתב במהר"ל וכן כתב רח"ה ונצי"ל
ראיה מיקנח' ונצי"ל הימדכי פרק בתרא דמוכה
וכן בה"ע פ"ו דהלכות סוכה כתב וכן דעת רבינו
הגמב"ר וכן כדחה עיקר שלא מצינו מלוק דין שני
ימים ראשונים ע"כ: (ריב) ונבל נוקם אם כל
יום ראשון נשבת או לכל הדעת מברכין זמן אלו לב
ביום שני א"ת: (ריג) משום דאיתעוין לן חיר"ה
וי"כ הוי כרגלים ולא אפשטיף: (ריד) לפי זה ר"ל
קולא גבי סוכה שייך לומר דלא צינן אפילו אם היה
קול לא גבי ללב עוד טעם אחר שאין צריך לברך
זמן ביום שני אלו לב ונצי"ל קודם אומר ומפק דש"כ
זמן ללגלג דאך אם היה בשול יא' כדאמר העומה
לולב לעצמו מברך שפיינו עיין בהנהות סא"ק בזה:
(רטו) ולא מצינו למימר ב"ט שני פרשת ויום
השני דאך סן עבדין ליה קול כו' רש"י שלישי קה"ל
כהן בשול הוועד לברך לישב בסוכה אחר נרכת
המוציא ונשבת ונ"ט אחר קדוש קודם נרכת
המוציא: פדר הושענא דל"ה אערון שועי אל
למושעו' ארון הנושע ואם יא' ערב ביום א' או
אומרים בששי שהוא שבת אום נורה ויש לומר
זה הכדר אערון שועי אום חכי קומה אל למושעו'
שארן אומרים ארון הנושע שמיירי ביום קודם שני
למא כי היום הם כיוון קלה במו' אבל בששי אין
קפידא דכבר ריחו הכותב ב"ה כיסוף היום דכתב
ונכניה ר"ל ב' כיסוף (עוד כיוון מים בששי ובששי
ובששי בדפוס רש"י פרשת פנחת ונראה לי כשקל
יום ראשון נשבת אומר זה הכדר אום נורה למען
אומתך אערון שועי אכן שתיה אל למושעו' ארון
הנושע: (רטו) והוא ר"ו ביום וכן עשה מהר"ם
בערב י"ב בניו כי אין הגבילה אלא משום טהרה
תשכ"ן: ביום ז' של סוכות כתב כמפסגס לומר
מה שגזר בראש השנה וזמ"ס ביום כפור ונראה בכל
הלכה ומו' שמכר כלו לא יסיה זה השנה והנדרו
בלילה שלפניו לראות כמה קרקעו דגברי דריך
למרכסה לפי שכן כדוכין על הי"ר רוק"פ סימן רכ"ג
למה נקרא שמו הושענא רבה אחר הק"ב לא לברכה
אכי יחד ואתה יחד אתן לבניך וים המיוחד לכפר
בו עונותיהם וזה הושענא רבה פירש שמו אה"ה
בגמטריא כל' ואתה ככ"ף עשה זמרות מאל"ס

נחנו להרליק גרות ד"כ לפי שהו' גמר החתימה תפלת המים
 ואומר השפים מספדים כמו בשבת וי"ט וצ"ל שאומר גם כן
 מוסור לתורה כיון שהוא חול וא"א נשמת אל"א ישתכח כמו
 בחול הלל וקדיש בניגון י"ט אין כמיוך שמע אחר כמו בשבת
 וי"ט על הכל ויעזור ויגן וקורין לכהן וביום החמישי לויובים
 הששי ישראל וביום השביעי לרביעי חוזרין וקורין וביום הששי
 וביום השביעי שהוא ספיקא דיומא וכן עוקר מנהג חצי קדיש
 יהללו אשרי ובא לציון חצי קר' ומספק כדפירשתי לעיל שצ'
 אומר נעריצן כבודו ברוך שמע אני אדיר כמו בי"ט וכל אחד
 יקח ב' אונ' ר"ז בדי ערבה לחים ויקשרם זה לזה ולזה
 קורין חושענא ואין שבלולב ומנענע אותה או חובטתה
 ב' אונ' פ' והוא מנהג נביאים ואין מנרבין עליה ומפקסין ריח
 כל ספרי תורו' שבארון ונושאין על המגדל ומפקסין הלול'
 והושענות ז"פ ריש זכר ליריחו שסבבוה ז"פ סדר הושענות
 דחושענא רבה למען אמתך אבן שתיה אום אני חומה ארון
 המושיע אדם ובהמה : רך אדמה מארר למען איתן כחושעת
 אלים אנא און' נא תעינו למען תמיד תענה רחם בעיני קול
 מבשר אומן ישעך הושיעה ומכניסין כל הספרי תורות קדיש
 בניגון של י"ט אין בלאהינו עלינו קדיש יתו' ואין רגילין לעשו'
 מלאכה של חול עד אחר שיוציאין מבית הכנסת :

בשבת דחה' אין אומר במרה מדליקין יוצר אפאר אופן
 ירוצו כבר' נא אבל בנויים וכא' שמרין יחיד
 ערין זולת יפה וברה קדיש שלם : א קהלת קדיש יתום אין
 כמון ומפקין ב' ס'ת וקורין באחת בפרשת כי תשא ראה אתה
 אומר אלי' שבעה גברי כדפירשתי לעיל בשבת דחה' של
 פסח ובס'ת שנייה קורין למפטיר ספיקא דיומא כמו בחול
 דחה ויפטיר ביום נג' לפי שעתיד תהיה מלחמת נוג
 בתשרי א'ה ומברך לקדושה ולפנוחה לששון ולשמחה וחות'
 מקרש השבת ישראל והזמנים כן הוא בכל הגהנים צ"ע מאי
 שנא משבת דחה דפסח שאין חותם בהזמנים :

בליל

שמיני עצרת מעריב אעניר וידבר משה אתה
 בחרתנו את יום שמיני העצרת הזה זמן שמחתנו
 וא"א חג שלא נמצא בתורה שנקרא יום שמיני חג יעלה ויבא
 וחשיאנו מקדישין על הכוס בבה' ובסוכה בפ"ג אשר בחר
 בנו שהחיינו ואם שבת אומ' ויכלומן אבות כדפירשתי לעיל
 ואין אומר מעריב וכמה מדליקין ואוכלין בסוכה : ב ואין
 מברבין לישב בסוכה ואין ישנים בסוכה דהוי כמוסף אבל
 האבילות אינה כמוסף לפי שיש היכרא בברכה שאינו סברך
 לישב בסוכה :

עד כח ועשרה דורות מנח ועד אברהם והושענא
 דבה כ"א ימים לקדש תשרי אומר לו הק"ה לזכרהם
 אם אין בפרה לבניך בראש השנה יהיה ב"ב ואם
 לאו יהיה בהושענה רבה וזהו אמתו על שמי וזהו
 הושענא רבה : אין מקיין דם ביום הושענא רבה
 שאר יום רבה ולא בשום ערב י"ט לסיגורין כל
 ערבי י"ט יושם ערב שבעות ומיהו כיון דהורגו
 רבם שומר פתאים ה"ר די' דהוי ערב שבת דאע"פ
 דקאי מואדים בזווי כדא תא פרק מופקין מהר"ף
 תשכ"ן סיון קס"ג : מהר"ר דוד לנכנסו ודיניוסף
 ש' ע"ד על מהר"ל שכתיר לקחין דם בריבא
 דמכותא בערב י"ט דלת כסתה ובהושענא רבה
 יש רובין לומר אומר כיון שבהו יום דין מהו משמע
 תנת דערב י"ט האקרון של פסח פשיטא דמותר
 לקחין דם הוא ליתגובה דהוי יומא דניא : (ר"ז)
 מהר"ל לקח שבעה בדים להושענא נגד' הושענות
 ואינו כטובו בידו אלא כשאומר הושענות : אומר
 לסקות מערבה שבלולב אקר בעילתה אם לא תכסה
 עליה מרדכי ור"ב קה חובך בערנה וכן בערנה
 שבלולב לתקן מוכה קולמס' ולבער בהם סיון בספס
 הואיל ויתעבד ביה קדא מזהו בו ה"מ : תמו שי
 קדושה כנגוין ותשימי מזהו כדקין והושענא שבלול'
 וכוונא בה אומר לשפוט עליה אף על פי שאמרין
 אז' הנה' פרק בני העיר : (ריח) כיס מוה"ב
 כתבו ז' ס'ת : (ריח) ומציה ראיין מן האמורות
 ואכובנה שנים במסור' אקויה בל ואכובנה בעיר
 וארין ואכובנה את מוזך ה' כלומר כנגד שכתבי
 העיר ז' פעמים זהו ירימו ואכובנה מונכך תשכ"ן
 קנ"ד : (ר"ך) אין לומר תתינו אלא בניקוס שאין
 אומר אדמה יוארר : פעם א' היתה מילה בהושענא
 רבה ואמר מהר"ם וצ"ל זכור ברית לאקר שאמרין
 הקהל אלא הבע לברית טעך בהושענא אלא און
 קין וכו' אלא התקיל לומר זכור לנו ברית אבות ואומר
 זכור ברית ואקר כך התקיל לומר אלא הבע לברית
 כסדר השאר בלאג' וכדלנו אב ידעך ואומר שקבלה
 בידו ששלומך זכור ברית כשארע מילה בהושענא
 רבה וכן מילה ב"ה ש' לומר זכור ברית דין פסקין
 זכרות וזכרית את ברית יעקב ונומר מהר"ם :
 (א) לפי שיש בקבלת תן חלק לשבעה ונומר זה
 כדע על הג' ולי כדאק המעט לפי שסוכה הוא
 זמן שמחתנו וכסדר קהלת משנה השמחה כיכל
 השמח בלקחו ואינו כדורף אחר רבוו מיוון ובהנה
 ממה שיש לו ונתת אלהים היא ואם קל יום שמיני
 בשבת אז אומר בן קהלת ועל כל המלעות מברכין
 על מקרא מילה מוזן מעל קהלת במכות מופדים
 וכן

מנהג של סוכות

שחרית יוצר אום כאשון אופן אראלים זולת אמונים וגומרין הלל בב' הימים וקורין בפרשת ראה מן עשר תעשר ה' גברי עד סוף הסדרא אפילו בחול כן קיימא לן לפי שעתה זמן אסיפת דגן ומעשר ומתנות עניים הוא :

כהן מעש' יידיך אשר תעשה לוי בכל אשר תעש' ישראל הייך : רביעי החקים האלה ה' אשר נתן לך ואם שבת אומר קהלת וקורין שבעה גברי בדפדפשתו לעיל ביום ה' דפסח יקום פורקן למפטיר קורין בפנחס מן ביום השמיני עד סוף הסדרא ומפטירין ויהי ככלות שלמה ומזכירין נשמות אב הרחמים אשרי יהללו מוכף חצי קדיש ומכריז השמש : ג משיב הרוח ומוריד הגשם כן ק' ל' לנהוג כדי שגם הציבור מתפללין במוסף משיב הרוח כן מסין בא"ח ובמנהגי מהרא"ק ז"ל ואם טערה ולא הזכיר גשם חוזר לאתה גבור ואם פיים הברכ' חוזר לרא' התפלה ומיירי שגם טל לא הזכיר ואשי"י פסק שא"צ לחזור אלא מזכיר גשם במקום שנזכר אם עדיין לא התחיל : ד אתה קדוש ואם התחיל חוזר לראש התפלה וכן אם עקר רגליו וגם אין שייך לאמור ובשומע תפלה א"ח : טעה בימות החמה והזכיר גשם חוזר לראש הברכ' ומרלגו פסק אם הזכיר תוך שלשים יום חוזר ומחזר' אמר משיב הרוח ומוריד הגשם צ"פ כדי שיהא רגיל כך חזר ל' יום רכל יום שלשה תפלות ואו בספק א"צ לחזור וש"צ אומר בא"י עד ומושיע ומגן אפק ברי אתה גבור עד להושיע ישראל כו' קהל אפיק מעון שליח צבור אלהינו ואלהי אבותינו וזכור כו' בצדקם חון השת מים שאתה הוא אלהינו משיב הרוח ומוריד הגשם ופוחתין הארץ לברכה ולא לקלה מבלבל ואומ' את מוסף יום שמיני עצרת הזה ביום השמיני ותערב ועולי' לרוכן קדיש שלם אין כאלהינו עלינו קדיש יתום ואוכלין בסוכה : ה ואין מברכין לישב בסוכה וכשירצה לאכול סעודה : ו שלישיית יאכל בסוכה ואז מוריד לסוכה כלי אכילה כדי לפוסלה :

מנחה אשר יובא לציון ותפלה בערבית דאמש ואם שבת ואומר ואני תפלת' וקורין ג' גברי בוארת הברכה ואחר התפלה קדיש שלם ושוהין עד הלילה והכל כדפ"ל : ז בליל ב' היא שמחת תורה מעריב את יום השמיני : תפלה וקדי' דאמש ואז מפקין כל ס'ת שבארון וש"צ נוטל ס'ת אחת ומתחיל אנא ה' הושיעה נא אלהי הרוחות כ' אוג' חרוזות ומסבכ את המבדל וזעם עמו עם ס'ת ובכרו' נגא אומר ע"ל הכל ואז גוללין ומחפשיין וואת הברכה בס'ת ראשון ובשני' בראשית שלישיית למוסף ביום השמיני בפנחס מנהג כ"ו מקומות

וכן כתב רבינו שמה וכן כהן מהר"ם וכן הוא כ"ו בהלכות ט' ב"ב וטעמא משום דאינו מוסיף את הידים לענין תרומה כמו שאר כתבי קדש שגורו מכינס עליהם כדאיתא פ"ק דשבת וזהו לא גורו משום דלמנה בתקמתו אמרו ולא ברוח הקדש כדמכח מנילה דף ו' : (ב) כל ראשונה של שמיני עצרת לא היה מהר"ר טעמא ל"ן וזכרנו לומר אוכל ביום דא"כ היה צריך לכדך לישב בסוכה ולומר בקדוש יום תן הסכות כי עדיין יום הוא : הא דאובלין בסוכה משום דספק סוכה דאורייתא אבל ללוב כל שצעה הוא דרבנן שאומר ולקמתם לכם ביום ראשון מלכן אין צריך לטול הלוב ביום ראשון בלא ברכה והמורדכי היא משום התוספות מטעם שהלוב מוקפה הוא לטול דעבשו הוא י"ט : (ג) מה שמתקין להזכיר זכירת נשם במוסף של ש"ע דת מוריד הטל במוסף יום ראשון דפסק כפי שילאו כל היוועדים בטל כי טל הוא סתם ברכה לטוב אבל נשם בתן סיומן קלה הוא לכך מתקלין בש"ע : (ד) פירוש אפילו לא תתם משה המתים אבל אם תתם מוקה המתים ועדיין לא פסקו אתה קדוש כהא כלי' עלמא מודי שאמר משיב הרוח ומוריד הגשם בלא מתויה : (ה) הא דהבי' תקצת בני אדם לאכול מצי סעודה בסוכה ומצי השאר בבית מהנה זה לא נכתב בשום מקום אבל לי כראיה ברורה ממדעך תתקומה פירשת מכאם למודיו רבינו כו' עד ומה הירוד מקמים להפסיד מן הסוכה ב"ט האמרן של חו לא כל' ייני התן מתפללין לנוללין ויום האמרן מתפללין לנשמים ולכן כעטרים מן הסוכה כדי שיתפללין על לנשמים בלב טלם : (ו) ואם אירע בשבת אוכל סעודה שלישי' בסוכה תשב"ץ פי' מיד אפר ברכת סעודה של שחרית מהנה"ס ישנים וכראיה לי דוקא כשי' מצי שעה אחר מצי היום כדלעיל בהלכות ט"ז וכן בא"ס סיומן רז"א עיין במרדכי פ' כל כתבי ולידן דמורדין כלים מן הכנסה ולמעלה ב"ט אחרון אין לערוך השלקן והכלים מוקדם מוש"ב טלל להבין מ"ט לכדורו אך יבאם בבית ובלילה יסדרם ולעולם בלי מצי סוכות הלך נוטל מינה רשות ואומר יהי רצון שסוכה לשנה הבאה לישב בסוכת לוייתן תשב"ץ : (ז) למה נקרא שמחת תורה ע"ש שצעה שסיימו ישראל את התורה בלך השען לפי הק"ה לקטרב עליהם ואמר ישראל לומדים תורה ואין מקיים אותה מיד כשאסיימון אותה אומר לו הק"ה הלא סיימו והוא משיב אע"פ שסיימו אין מתקלין אותה ואם מתקלין אותה על די חתן בראשית השיב לו הק"ה הלא התקילה כמא' שאין יכל

מקומות לקרות כל הנדרים ומזמרין ומירות ואח"כ עומדים
 עם כל ס"ת וש"צ מתחיל התקצו ושישו ואשריכם באיני
 צמח מכל א"ב' א'ג' הרוות והקהל ענין ג'כ' הללו' ארון
 עולם: ואם ש' אומר ותודיענו ויקהו' בדפירשתי לעיל
 ופונין מסוכה ואוכלין בבית:

שחרית ש'צ מתחיל נשמת כלומי מורשה יוצר אשרי
 העם אופן אשנכי' וז"ל אז בקשוב ועולין לרוכן
 הלל וקריש שלם אתה הראית וביש מקומות אומר אותה גם
 בלילה לפני הוצאת ס"ת ומפקין: ח כל ס"ת שנארון ש'צ
 אומר שמע ישראל אחר גדלו ועומר אצל המגדל ואומ' אנא
 ה'הושיע נא כאמש רק שאין מפכב המגדל: והקהל אומר'
 על הכל: וקורין וזאת הברכה עד מינה אלהי קדם ואז הוור
 למעלה ומרכה בפרשיות כדי לקרות הרבה לכבוד התורה
 וקורין כל הנצרים יחד וקורין להם פרשת מעונה אלהי קדם
 וקונין חתן תורה: ט ואמר לו מרשות הא' וקורין לו מעונה
 אלהי קדם עד ולכל חיד ההזקה ואז החתן קורא אותו פסיק
 עד לעיני והקהל ססימין לעיני כל ישראל וכן ההתן וצוניקין
 חזקו ש'צ אומר לחתן מי שבירך אלר' מיני' עד וקונין חתן
 בראשית ואומר לו מרשות מרומם וקורין לו מבראשית עד
 ויכלו והחתן קור ויכלו עד אשר ברא והקהל אומר אשר ברא
 אלהים לעשות וכן החתן ואומר לו ש'צ מי שבירך כדלעיל
 וי'א יאמין עד יאמצהו ומניחין ס"ת שלישיר דמוסף אצל זו
 דבראשי' ואומ' חצי קדי' על שתי' וקורין בשלישית למפסיר
 בפרשת פנחס ביום השמיני כראתמול והמפסיר מברך אשר
 בחר בנביאים כו ומתחיל פסיק אחר ואומר אשריך הר'
 העברים והקהל עונים על כל חרוזה אשריך ויפסיר ויחי אחרי
 מות משה ויגרך וחותם בהזמנים אשרי' ועומר עם ס"ת ואומר

כזו לקטרט על שם זה יקרא ש"ת וגם רגלין
 לשעות סעודת שמוה לכבוד תורה: (ק) בשמחת
 תורה מונאין שלשה ספרי תורות וחי ליכא אלה' ב'
 קורין בראשונה וזאת הנכרה ובשניה בראשית
 וקורין ולקנין הראשונה וקורין למפסיר וביום
 השמיני עזרת וכן יעשה בכל יום דכעי שלשה ס"ת
 וליכא אלה' ב' אלה' הכה' דליכא ב' אסור למיעבד
 הכי נישום דברבו עם הדת מלך: (ט) וענין
 שמוה תורה בספק תשיעי וקתן תור' רגלין לעשו'
 לשש כבים סעוד' גמורה ויומנין את הקהל וכותבין
 להן מאלכס עוני' ומנאלי' עיקר של מוכנ' ב'גודש
 קוית בתקלת שר השירים ויכא ירושלם ויעמוד
 לפני ארון ברית ויגור אמר רבי ימק מלאן שמושין
 סעודה לגמרה של תורה על כל הנה' מוא' באש'רי
 סוף מוכת כובה: כשקל שומת תורה זאקת נשמת
 יש אומרין האתרוג דאין שבת מוכין לי'ט וכן יום
 טוב האחרון של בערב שבת אומרין כוי' כובה
 נשמת הכמוך לי'ט מושם הככה הנה' סמ'ק וזא'מ'
 מתיר עיין שם סימן תרס'ה'תרכ"ז: כהנולדנו זיא
 וזכ' האתרוג בשצבי ואז לא שייך כלל הככה שם
 סר' ר' וכו': (י) בתדושי מהרי"ו וי"ל שאין לברך
 בה'כ עד אקר י"ח ערקשון כהן מהרי"ל וכן אית'
 באב"ה כשמתענין בה'כ אקר הקנ או בשפת ימי
 תשונה ואירע ברית מילה מנה' לאכול ואין זריך
 התרה ואף על פי דבר שאינו כי אס מנהג זריך
 התרה כדמשמע בכדים הכא אין זריך כל כהנ'
 להתענות ככה'י גומא ודוקא האוכלין שם אלה' אס
 טולקין מנה' אלדס מן הכעודה אין לו לאכול: י"י
 שקיבל עליו תעב' צמחה בשפת ימי תשונה זריך
 התרה בשם מהר"ם הל': (יא) וסימן שפי' שלמים
 פמות

אשר בגלל אנות התקצו ושישו אשריכם באיני צמח בגלל אנות
 חתן תורה או חתן בראשית: כוסף כראתמול רק לא נהיני לעלות לרוכן כוסוף מפני שמחת העם
 שקונין פירות וזורקין כב"ה לתניקות לש"ת לכן נהיני לעלות לרוכן בשחרית: בכוצאי י'ט מתפללין
 אתה הננתנו ומברלין ואין פברכין לא על הגר ולא על הנשמים בדפירשתי לעיל יש אומרים שחייבין בכל
 יום טוב לאכול שלש סעודות באסרו חג אין גופלין ואחר כך גופלין:

שבת שאחר החג נקרא שבת בראשי' ואומ' יוצר אל נשא אופן שש כנפים ובכרו' נא שאלו שחקים זולת
 אהשנה וקורין בראשית ומברכין החדש ולא התענית שנאמר בהיות טוב א'ת רע: למנחה אומר
 ברכי נפשי ובמקום שנחגו אומר משכיל לאסף: שבת שאחר ר"ח מברכין התענית: י' בה'ב אחר אשרי
 קורם יהלוומי שעון אמן א'צ לקלו יותר וכל דיני תעני' בה'ב ושאר דיני תעני' פירשתי לעיל בחדש אייר:
 בשבת לפרשת וירא אהבה שננו לשונם: כסליו לעול' כמה ימים שהיתה התקופה בתשרי כך תהיה שאלה
 בכסליו אך כשהשנה שלמה אז תהיה השאלה יום אחר: יא פחות בכסליו משחיתה התקופה בתשרי ומסיק

מנהג של חנוכה

דלא אמריה מעת לעת אלא קיימא לן לעולם בערבית יום ס'
 מתחילין ליום ס' ומתקופת תשרי תהיה השאלה וכוונת התקופה
 מתחילין למנות ס' יום ויום ס' כל אחר ס' ומתחילין לומר חזן
 טל וכשר בערבית שקודם יום ס' ואם אמר טל ולא מטר יצא
 ואחר כך כתב שלא יצא ואם שכח ועקר רגליו: יב חוזר
 לראש ואם לא עקר רגליו חוזר לשומע תפלה ואורח חיים
 מסיק שיהזור לברכת השנים אך אם נזכר קודם שומע תפלה
 ואמר שאלה בשומע תפלה: אמר מטר ולא טל יצא אורח
 חיים ומיהו מוריד הנשם אין שייך בשומע תפלה ועיין באורח
 חיים סימן קנ ז' וסימן קיז':

חנוכה

י בכ"ה בכסליו במנחה אין נופלין ומדליקין נר
 חנוכה בכ"ה בדרום זכר למנורה
 שהיתה בדרום אבל בכרו"א נוחגין להדליק בצפון לשמאל
 החזן ובבית: יד מדליקין הנרות אצל הפתח מכפנים בטפח
 הסמוך: טו לפתח לימין ביאתו אם אין מזוזה פתח ואם
 יש מזוזה בפתח יניח בשמאל ביאתו כדי שיכנס בין כ' מציות
 וכתב מהר"ם שמתחיל להדליק משמאל ומסיים בימין: טז
 דחינו משמאל לימין כי כל פינות שאתה פונה היינו דרך ימין
 בגון כהנים בדוכנם: ומנרך להדליק נר של חנוכה ושעשה
 נסים ושהחינו בליל ראשון ומכאן ואילך להדליק ושעשה
 נסים דגסל יומא איתא: יז ולא שהחינו ונשים הייבות
 בנר חנוכה: יח ומברכין אם אין להם בעל או אם: יט אינו
 בעיר יכול אורח להשתתף: כ בפרושא עם בעל הבית כדי
 שיברך עליו ואם אשתו מבורכת עליו בביתו: כא א"צ יותר
 ומיר אחר שהדליק יאמר: כב הנרות הללו וכולי כמו
 שמפורש בא' חובא שיריא וכו' להשתמש לאורו לכן מדליקין
 עוד נר אחר: כג והנקרא שמש ובליל ראשון מדליק נר
 אחר מכאן ואילך מוסף והולך: כד עד שמנה בלא שמש
 ואם

פחות יום עוד ס' אחר לשאלה ובא"ה יום ששאלה
 תקופת תשרי מנחה תימנה ארבע ימים ובא"ה יום
 דב"ש תהיה השאלה בכסליו כגון אם כפלה בתקופת
 ביום ראשון או יהיה השאלה ביום רביעי וכן לעולם
 וכו' וכן האריך: יב אם עדיין לא
 התקול תקע בשופר אומר ותן טל ומוטר ואמר כך
 תקע א"ס סימן ק"ז:

חנוכה

(יג) בכ"ה בכסליו נמנחה מלאכת המשכן כדאית'
 במדרש במדבר רבה פרשה י"ג ולא תכבוהו עד ר"ס
 כיון שבו נולדו הנבות והקב"ה שלם שפרו בניו
 ומתתיהו וכו' שאזוהו כו': (יד) ודוקא במקום
 לילה מדליקין ולא במקום שאוכל א"ס מהר"ם וי"ל:
 (טו) ל"ע ב"כ"ו ש"ס בית המדרש מופנים ונית
 לפניהו ויה מועיל שם להדליק בפתח בית המדרש
 מעשה שהיו צריד ולא היה דר שם יהודי והו'
 מדליקין בבית נוי במדרכים כ' דשנת ע"ט: (טז)
 וז"ל מהר"ק א"כ ראוי להתחיל להדליק בנר ראשון
 בנר היותר ימיני ויברך ובליל ט"ו שמוסר כר אחד
 פשוט יתקול ויברך על הכוסף שהוא יותר שאולי
 נכדו לכנות ללד ימין כדברי הר"ם וכן בליל שלישי
 יברך על הכוסף ויכל ללד ימין וכן תמיד על הכוס'
 שהוא מורה על הכס וכו' איסוריין ואנפיה
 מדליקין בנר ימין תפלה ומדליקין והלכין כמו שאנו
 בכי ברית כותבין ונת"ה פירש טעם ללד: (יז) מי
 שלא הדליק בליל ראשון מ"מ מברך להדליק בליל ב'
 ונ' ולא דמי לפסירה דהתם הטעם משום תמימות
 ונראה דבליל ראשון שלו מדליק רק אחד ואחר כך
 לפי הימים שמדליקין ולא מקרי אגדות לפי שכל
 להגיד הטעם לוי' שאלו עב"ל מתשובת מהר"ם
 מנחם מירובורק וכתובה אחרת מההר"ם ונחתי
 בהנ"ל שמשמע שם כדבריו שמדליקין כמו שמדליקין
 בכי אדם אחרים ולא פחות וכן איתא בחנוכה
 ושהחינו כלל אין מברך עניוקי מהר"ם ועיין
 במדרכי גסס מהר"ם וכתובה מהר"ם מ"ן משמע

להדליק דמברך וזין בליל ב' א"ל בירך כלל בראשונה
 מברך וזין עד כאן וכן וראה לכהו עיין לעיל בהלכות מוכה ולוג ושוכר וכן כתב הר"ם משם תשובת הרא"ש דמברך וזין בליל
 שבי או מתי שזכר: (יח) וכשהאומנה אומרת לאחד להדליק בשבילה סבורי שלא יברך אלא אם כן תעמוד כדו
 כי המשלש עמוד כדו ונא' בברכתו הר"ם ונראה לי דוקא דבר המוטל על גוף האדם ולא על דבר הכתמיב ברכה וראיה
 ממהל ותרומה שהלוי מברך בלא משל: (יט) מי שהכלב מבית ג' או ד' ימים קודם מוכה ופקד לאשתו שתדליק עליו
 או היו מתי ברכה לטעם א"ס יברך בהעל כשהלוי וזין ארוך מבייתו לא הוי ברכה לטעם כי שואל היא אינה מדלקת ומ"מ
 טוב הוא שמתק עם בעל הבית בכרטי מה' רש אכן בתשובתו לא כתב כן ועיין בתשובת מהר"ם סנ"ל: (כ) וה"ל בנר
 שנת ויט': (כ"א) הראיה כר מוכה והיא כפסיה שאינו יכול להדליק וגם אין מדליקין עליו בביתו מברך ולא דמי למוכה
 וללג

מנהג של חנוכה

ק

ואם כבתה אין זקוק לה ויכול להדליקה בליל ב' וכן לעולם
ובליל ח' שורף שמן הנותר דאסור בהנאה וצריך שיגור שמן
או שעוה שיר ליק לפחו חצי שעוה ושמן וית מצוה מן המוכר
או שעוה ומצוה לחני נר של חנוכה חוץ ל'טפח': כת ולמעיל
מכ' אמה: כופסול ומצוה בתחלת הלילה עד עמוד השחר
אבל טוב להדליק קודם אכילה ובעוד שבני הבית נעורים
ואסור להדליק: כז נר של חול מנר של חנוכה וכן מכל נר
מצוה כגון של שבת ושל י"ט וב"ה אבל מותר להדליק קיסם
או נר של חול מנר מצוה כדי להדליק בו נר מצוה אחרת
כדרכיו אש"רי אוסר על ידי קיסם:

כשבת של חנוכה: כח ואחר כך נרות דשבת יוצר
אורך כי אנפת כי איפן ככורו אור מאורה שני
זתים זולת אין צור הלף ומתפללין של שבת וגם על הנסים
ואין מוכרין של שבת בעל הנסים וכן בכל החפלות ומפקינן
ב' ס"ת וקורין באחת ויהי מקץ ז' גברי ובשנייה קורין למפסיד
ובגש' חובת היום אותו נשוא השיך שלם ומפסיד רגישמחי
ואין מוכרין חנוכה בברכת הפטרה: מוסף תכנה שבת
ועל הנסים כדפירשתי לעיל וא' צ"ץ אבל אומ' ברכי נפשי
ומשכיל לאסף ואח' יחננו ומדליקין נר חנוכה קודם שמבדיל
בין כ"ה בין בביתו וכן הוא בה' ג' במנהגי מהרא"ק ול' וכן
ראיתי שעשה כן תמיד שהדליק בביתו קודם הבדלה כי כל
מה דמאחרים לצאת מן השבת טוב וכל ימי: כט חנוכה
אין אומר אל ארך אפים ולמנצה ק' והוא רחום ותחנון ואומר
על הנסי' בהוראה וא"א כשם שעשית לפי שאין אומר בעשה
בהוראה וי"א אותוא"ח ואי שכח על הנסים: ל' א' צ' לחזור
וכן בפורים וגמורין הלל כל ח' ימים ומברכין לגמור הלל
ואחר הלל חצי קדיש זה הכלל כל יום שיש בו מוסף אומר
קדיש שלם קודם ואם אין בו מוסף חצי קדיש וכן בתענית
צבור: וקורין בכל יום גברי בפרשת נשא' ביום ראשון מן
ויהי ביום: לא בלות משה עד להנכות המזבח לוי' הצינחשון
עד מלאה קטורת ישראל משלימו: חצי קדיש יהללו אשרי
ובא לציון קדיש שלם עלינו קדיש יתום וכן בכל יום: ביום
שני קורין כהן ולוי בנתנאל ישראל באליאב שלם: ביום ג'
כהן ולוי באליאב ישראל באליצור שלם: ביום ד' כהן ולוי
באליצור ישראל בשלמיאל שלם: ביום ה' כהן ולוי בשלמיאל
ישראל באליסף שלם: ביום ו' קורין ג' בדר' ח' ורביעי' בליסף
שלם: ביום ז' כהן ולוי באלישמע ישראל בגמליאל שלם:
ביום שמיני כהן ולוי בגמליאל ישראל מסיים כל חסדרא וגם
קורין

ולולב משום דכר חנוכה עשוי לאורה אגודה: (כב)
ומשמע קודם שירך על הכס' וכו' וכן כתב מהר"ש
זכ' משמע בהדיא במוכת סופרים ובה"מ ונתעבות
מהר"י ס"ל ומשמע הכי ע"ש בסמיון קי"ח: (כג)
לכן כהנו לעשות השמש גדול מן האחרים: ואמר
שהדליק הכרות אין לדבוק יחד בכר אחד מהר"י
וגם אין להתעבר כמובס זה לזה שעות ומימות
ומסולת או כוטפת א"ל: (כד) מיכן הכרות ל'ו
מורה לאדם הראשון שנולד ביום ו' יום ו' הוא י"ב
שעות ול'ו הוא י"ב שעות ויום השבת הוא י"ב
הרי ל'ו שעות ואח"כ החשיך העולם בעדו כדאיתא
בפרק קמח' דע"ב: (כה) כי למעלה מעשרה
היו תשמישו של אדם ומראה כאלו הדליק לכרו
אש"רי כפרק קמח' סוף פרק הבונה ופרק ביה
מדליקין: (כו) אם הניח כר חנוכה למעלה מעשרים
צריך לכבותה ולהניח למטה להדליק מהר"י: (כז)
השיב מהר"ש אם כבה נר חנוכה שלק שעוהו אף
על גב דל"ו כתב דמי שמור ודליקו שפיר דמי מ"ו
א"ל להדליקו מנר חנוכה אחר מדליקין כר ב"מ' מנר
ב"ה טעם מצוה הוא: שעות' שעות לקנות
שעה הכוונת ומרות תועבר להדליק ב"ה כי בטלה
הנו דרשות מהר"ש ובה"ה בכתב' כתוב ז"ל
וכרות של' וכהנו שלא לעשות בהן שום דבר מנוה
ואפילו ללמוד בהן ע"כ ובאגודה במוכת סופרים
כתב דלין עשין דבר יש למנוה כגון מעלין מלכודו
אין לעשות לספר תורה והביא ראיה ע"ש גם כן
במדרכי ריי"ט ע"ר רבי ישמעל איתא מהאי דרי"א:
(כח) ואף על גב דתדיר קודם הכא אס' יליק של
שבת כרישא' היא אסור להדליק על חנוכה אחר כך:
(כט) סעודות חנוכה רשות ולכן כהנו לומר מזור'
ולהבנות בו תושבחות כדי שיהא כסעודת מוסף
וזא מותר לתלמיד חכם להכות מיהם מקום שגנהו
הכסים שלא לעשות מלאכה אין להקל להם א"ס: (ל)
אם שכת על הכסים אין צריך למזור בין בפתלה בין
בברכת המזון אפילו לא חתם בכונה כהנו ב' אלא
שאזר ברוך איתא אינו רשאי למזור בברכת המזון
כל שכן אס' מותר בכונה ירושלם: (לא) מלאכת
המשכן בגמה בכה' בבבלין לכן קורין ביום א' ויהי
ביום בלות משה אורח מים: ולא' כתב כהן עד לפני
המושכן לוי עד למנוכת המזבח ישראל קמחון שלם
וכן נראה לי: (לב) ראיה דתדיר קודם חסרת
פנחס שמפרש וימכר תמלה קרבנות תמידין ואמר
כך שבת אח"כ ר"ח כולי' בשערי הוריות בנותיתין
מסיק לה מדרשות דקרא: (לג) ואם שכתו ולא
קראו כדמוכה אין ליאוש משום דלין משגיחין
כדמוכה

מנוג של הנוכה

בדמוכה ופזרים אך אם הוליו בנר שני ספרי
תורת אף על פי שקרא' ד' בראש חמש מכל מקום
יש לקרות ממיני בהמכה משום כבוד הקטר
תורה: (לר) בקדושים כתב גם כן האוי מילתא
אלה לא הונח המכה אל שנת אלה מקיים כך אין
צריך להתענות ביום ראשון דמוכה לפי זה אין
להכתיב דמותענין על תלום כשנמרים הלל ועין
לעיל בה' סוף הלכות ר"ה (לה) מעט רב עין
נאמן על ג' תלויות מתענין בשנת הרואה ספר
תורה שני רף ויש כבוד נשעת כעילה ושני או
קורות ביתו ונפלות ברא' סיון רמ"ט כתב וז"ל
תענית הלוח על ה' תעבות עד הלילה אכילו בערב
שנת וכן משמע לעיל בהלכות ערב י"ב ב"ס מהר"ש
וכן בה"מ וז"ל כיון שהוא גופני ההכנה לנבל תלום
דע אין להקל בו שז"ל לא יעיל אם לא יתענה עד
זאת הכניס ותדע לך שהרי אף לו ביום השנת
ותעבים להתמלה ספר ראשון להלכות תענית:
(לו) ברא' סיון רכ"א ותקע' כתב דאין צריך שיהא
התענית מן דאמריו אלא כשירצה עכ"ל: ומהנה
התענות באחד בשנת ואין משפין את המכה ברא'
עין לעיל בקדש איר ונמדד' בדמוק ה"ר רבינו
ברוך לאשה שלא יכלה להתענות שני ימים רשומים:
(לו) בהותענה ברא' צריך גם כן להתענות יום של
אחר ומדרכין הוא כתוב בהל' על מנוכה ג"כ
בה"מ פ"א דע"ב ימאלי כתוב בשם הר"ם שא"ס יאן
אדם בזה"ש ותלום הלוח רע שצריך תענית שיש לו
להתענות ממת לעת ונאלי' בקוב"ץ כן כתב מהר"י
משם מהר"ש שהתענה בשנת כש שן ש"ת הדי"ם
וכאלו תלום שמתענין על וז"ל היה מתענה מאלתו
מני יום ואילך עד מצי הלילה ואז הכדיל ואמר שזה
עולה לז"ס של ואחר כך ביום ראשון היה מתענה
תענית לתעניתו: (לח) ומראה לי אכילו עבודת
ואניקות בעלמא שהיו מנעטות הרבה יש להם
לאכול בכל אלו התעניות לנד מתענה בא"ס מדאמר
תענה בא"ס עבודת כו' הו"ו תקלת ס"ב דתענית
עין לעיל גז"ס גלילא ריש ה"ה:

קצת ליקוטי דיני מילה

(לט) וכן בכל תענית כבוד: (י) אבל לזמנא אומר
משום צער דיוקא ואין אומר יהי רנון אחר קריאת
התורה וא"ס היה שני בתי כנסיות צער באתה
שאין מלין אומר תמכה והכי כהו. והוא הדין לענין
א"ס הרדמיוס באתה כראה לי וכן אין אומרים
פזוטי של מילה באתה בית הכנסת שאין מלין כו'
מכתבי

ק רין בהעלותך עדין עשה את המנורה:
בר"ז טבת גומרין הלל קדיש שלם ומפסקין ב' ס"ת וקורין
באחת כפרשרת פנחס פרשה דר"ח קודם לפרשת
הנוכה משום דר"ח תריר: לב והוא קודם כהן ע"ד רביעית
החין לוי ע"ד נוסכה ישראל ע"ד נוסכו ובס"ת שני' קורין לרביעי
לב ברהנוכה נשיא השיך ליומו חצי קדיש יהללו אשרי וכו'
לציון חצי קדיש מוסף ראשי חרשי' ואין מזכירין בשל הנוכה
על הנסים ואין מזכירין בו של ר"ח: ר"ח טבת בשנת יוצר
ומאורה וז"ל רחמנה ואיפן ר"ח חומפקין ג' ס"ת וקורין בא'
ו' גברי בויהי מקין עד סוף הסדרא ובשנייה קורין לו בראש
הרש בוים השבת ובראשי הרשיכים עד ונסכו ומניחין ספר
תורה שלישי אצלה ואומר חצי קרי' על שתייהן וקורין למפטי'
בשלישית ברהנוכה נשיא שלם השיך ליומו ומפטרין רני
ושמחי שהיא בנרות דוכרייה כן מסק מרדכי ואש"ר יוס"ג
וא' זומהר"ש: מוסף אתה יצרתה וז"ל הנס' אין אומר ציון וכן
בכל יום שאין נופלין אם היה חול אין אומ' צו'ץ אם חל בשב'
ואם חלו שני שכתית בחנוכה בשבת ראשון שהוא יום א' אומ'
וצר אופן מאור וז"ל כדפירשתי לעיל ומפסקין ב' ס"ת וקורין
ז' גברי בענין היום בראשונה ובשנייה קורין למפטר מן יהי
ביום כלות משה עד סוף נחשוין ופטר רני ושמחי: ובשבת
שנייה יוצר אורך כי עניני אופן אמצו בתופף מאורה אשרי
יוצר וז"ל אין מושיע וקורין ז' גברי בענין חיים ובס"ת שנייה
קורין למפטי' כנשיא גמלי' ע"ד כן יעשה את המנורה ביום
שמיני היא זאת הנוכה: ומפטרין ויעש חירום וכל סעודות
הנוכה סעודות רשות הן דלא קבעי אלא להודו ולהלל ולא
למשתה ושמחה: מי שכתענה בשבת: לר בתנוכה מחמת
חלום: לה אצ' להתענות: לו מיר ביום ראשון בחנוכה
אלא אחר הנוכה: לו אבל המתעני' חלום כי"ט ראשון יתענ'
גם כן כי"ט שני חתונה ומילה היו בשבת ב' דחוכ' שהיא זאת
חנוכה ואומר בויו' נא יוצר ומאורה של חנוכה ואופן דחתונה
וז"ל דמילה גורא' לי גם ים ליבשה והפטיירו ויעש חירום ולא
של חתונה ונראה למחרת א"ל לחפטר של חתון וכן איתא
בא"ז קטן: לח בעשרה בשבת הוא תענית צבור מליחות
אזכרה מצוק אבן הראשה פזנ' אבותי כי כטחו ענינו ויחל
בשחרית ומנהה ויחל ודרשו כדפירשתי לעיל ואפי' חל ביום
ששי אין דוחין אותו אחר השבת אלא קורין ויחל ועינינו גם
במנה ודרשו אלא שאין נופלין במנח' כשהל ביום ששי ואם
יש חופה ביום ו' בתפליין במנחה עם ויחל ענינו ודרשו ואחר

כך החופה ואחר כך ערבית דשבת ואם יש בו מילה : לט
 אומר זכור ברית רמילה וסליחתו ופזמונו כדפירשתי לעיל
 ואין נופלין : מ ונותנין לשתות לילד ולאמו : מא בחמשה
 עשר בו : מב אין נופלין לילה ויום כי הוא ראש השנה מג
 לאלנות ואם הל בשבת אין אומר צוץ בשבת שירה אומרים
 ים ליבשה ויש מקומות שאין אומרי אותה בשבת שלפני ר"ח
 אדר הוא פרשת שקלי ובהורדש אדר אפרשנו אם ירצה הש'
 לפי שלפעמים הוא הל ב"ר"ח אדר לעולם אדר : מד חסמוך
 לניסן חסד ולעולם לא יבא יום שני דר"ח אדר שממנו מונין
 אלא בכד' ואם יבא יום שני דר"ח אדר ביום ז' יהיה הפסקה
 בשבת ט' בו סמך ז' פירוש שני דר"ח אדר בשבת יהיה
 הפסקה ט' בו ואם יהיה יום שני דר"ח אדר ביום שני יהיה
 הפסקה ו' בו והסמך ב' ואם יהיה יום שני דר"ח אדר ביום
 רביעי יהיה הפסקה ד' בו והסמך ד' ואם יהיה יום שני דר"ח
 אדר ביום ו' יהיה שתי הפסקות בשני בחד' ו' בו והסמך ו' בו :
פרשת שקלים לעולם בשבת שלפני ר"ח אדר חסמוך
 לניסן אברהם אדר עצמו ואומ' יוצר ל מתנש'
 אופן כבודו יתרוכם וזל אתה אהבת קדושתא אומא כולי
 אל גא ומפקינן ב' ס'ת וקורין ז' גברי בענין היום ולמפטייר
 קורין בכפר תורה שניה מן כיתשא עד לכפר על נפשתי'
 ומפטייר בן שבע שנים :
בכוסף מה אומר קרו' בץ אשכול אוי כו' ואם יום ב'
 דר"ח אדר חסמוך לניסן בשבת או יהיה הסמך
 ט' בדפירשתי לעיל ואז יהיה פרשת שקלים ב"ר"ח ואומר
 כל קרובץ : מו דלעיל ומפקינן ג' ס'ת וקורין באחת ששה
 גברי בענין היום ובשביעי קורין בפנחס ובוים השב' ערונסכו
 ובשלישית קורין למפטייר בכי תשא ומפטיירין בשקלים בן
 שבע שנים בדפירשתי לעיל דלעול' בענין שקורין למפטייר
 מפטיירין משום דמיניה טליק :

בשבת

האומר קיים את הילד אגודה : הא דמכינין כד לגודך ברית מילה משום שאז קימן לנשתה כדאמרינן בדיני ממונות
 אור הכר בדברו מ"לוב' : (מד) אין שומעין אומין בשבת ואם שטע כותבין הכחד לשומע מואת רבינו יהודה חסיד לשון
 תשנ' משום מהר"ח שעה אשת בשבת שכל השומע בה אומין ימות לך כמנעין כו' : (מב) משמע קת' מלשון המנהגים
 דבערב לפניו ומלכין וכן איתא להדיא : במנהגים שנים גם כן ראוי לכהונ' אכן אין אנו כמנין כן : (מג) לענין שאין
 תורמין ומסירות אילן שמענו פירותיו קודם לכן על פירות האילן שמענו לאחר מכן לפי שאין יאלו רוב גשמי העצה ועלה הערף
 באלנות וכמואלו הפירות מוכנים ומשתה והאילן הולך אחר חכמה רש' פרק קמא דראש השנה : (מד) קיימא לן כ'
 יהודה ואין גרין להוכיח לא בנה' ולא בשטר אדר הראשון כי אם בתם אדר השני גרין לפדש מוק פרק הכונס אגודה וכן
 באורח חיים בענין מולדות אכן במנהגים שנים ראיתי ברית הכנסת ומוכר אדר הראשון גם אדר השני : מהר"ר ישראל

מכתבי מהר"א ז"ל : יוצאתי כתוב במנהגי דור' א'
 היבא דיש מילה ברית הכנסת אץ אומר תמכה בכל
 העיר וטעם כי אלהיה באל לעיר והכל שומעין כולי :
 ומכנה שהמולה יורד לפני היתה וכעך רוממות אל
 בנרוכס ומקדן סמיות בידס ומהר"ם מ"כץ כתב
 בתפובה שרין מ"ג דהאי דרשה לא מנאץ בשום
 דוכתא והדרשונים אומרים כו' ובכרנות כדרש כו'
 עוד כו' ומתוך זה כתב דאין גרין ובפסקתם כדרש
 לדקות האכל ביום המילה מלנהתפלל עד כאן ועיקר
 הטעם לפי שטעוק במנהג לךך ראוינו להשתפלל :
 מוהל אכל ילך יתק' לב' כדי לגול ביום ראשון
 אם אין אחר אלא הוא ואם יש אחר או אסור עד
 ג' ימים אגודה : גרין להבטיח ליל מעיל הקטן כי
 בקרא קטן שאל' קטן דמים למולות : וכנהגלגשות
 כסאות לאלוהי על שאמר קח קנאתי ועברו בריתך
 וגו' אומר הק"ה חייך כו' ויש ששמיין עליוהיל
 כדי שיברכהו כשמיכין אץ אומר ברך הבא כי
 הבא בנימטריא מ' רונה לומר ברך הכימול לפ'
 ולכתתה גרין ימשום שהתכונן יאל מביט האסמין
 גרין להדות בפני עשרה ולכך אמר הדו ולפי
 שהדברה באת בשבילו לךך מטעמין לן מוכרי'
 וזיכא דלא אפשר בעשרה מהלכין ליה בלא עשרה
 ומלך קודם עלינו לשבט מה שמומדן ומתאזין לאסון
 התכונן על בכריו בשעה שכימול יש סוף מיודרש
 שומר טוב כל עמנותי תאמורה כולי אמר דוד כולי
 עד בכריו בכה אכן כשם כן סדק ללדים כו' הי'
 סוף הלכות מילה ואם אין האב מי שיופס הילך
 מתוך להכניכו : ואם אין כפטר אביו או אמו של
 כמול מולג מן הדברה איה שהוא ואומר קיים הילד
 הוא לבניו או לאינו תכיא וקורין לכער שם ביום
 המילה כי אברהם לך קחא אברהם כי אם בשעת
 מילה רבינו תם היה עומד בשעת קריאת התורה
 ובשעה שומין התכונן והבי' רחיה מן הפסוק ויעמוד
 בדברית מרדכי פ"ג לשבת : מילה ראשי תיבות מוהל
 חרף לפני התיבה ועוד ראשי תיבות משה יעשה
 ללך הקראים ועוד ראשי תיבות מלאך יושל לפני
 הארץ : ויל ולא פרע כאלו לא מל והיך שגרין למול פעם אחרת חייב גם כן לגרך פעם אחרת לפניו ולאמריה אשר קידש
 גלף ואמר קיים את הילד אגודה : הא דמכינין כד לגודך ברית מילה משום שאז קימן לנשתה כדאמרינן בדיני ממונות
 אור הכר בדברו מ"לוב' : (מד) אין שומעין אומין בשבת ואם שטע כותבין הכחד לשומע מואת רבינו יהודה חסיד לשון
 תשנ' משום מהר"ח שעה אשת בשבת שכל השומע בה אומין ימות לך כמנעין כו' : (מב) משמע קת' מלשון המנהגים
 דבערב לפניו ומלכין וכן איתא להדיא : במנהגים שנים גם כן ראוי לכהונ' אכן אין אנו כמנין כן : (מג) לענין שאין
 תורמין ומסירות אילן שמענו פירותיו קודם לכן על פירות האילן שמענו לאחר מכן לפי שאין יאלו רוב גשמי העצה ועלה הערף
 באלנות וכמואלו הפירות מוכנים ומשתה והאילן הולך אחר חכמה רש' פרק קמא דראש השנה : (מד) קיימא לן כ'
 יהודה ואין גרין להוכיח לא בנה' ולא בשטר אדר הראשון כי אם בתם אדר השני גרין לפדש מוק פרק הכונס אגודה וכן
 באורח חיים בענין מולדות אכן במנהגים שנים ראיתי ברית הכנסת ומוכר אדר הראשון גם אדר השני : מהר"ר ישראל

מנהג של ארבע פרשיות

בשבת שנייה שמיני לאדר פרשת זכור יוצר וכו' אופן כבודו יתרום וזולת אנה קרובץ אזכיר ומפקין ב'ס'ת וקורין בא' ז'גברי בענין היום ובשנייה קורין למפסיר בסוף פרשת כי תצא זכור את אשר עשה לך עמלק עד סוף הסדרא ומפסיר פקוד פקדתי:

בשבת שלישית שח' חמשה עשר לאדר מפסקין יוצר אוד זרוע אופן מלאכי צבאות וזולת אחור וקדם:

בשבת רביעית כ'ב אדר פרשת פרה יוצר אום אופן כבודו יתרום וזולת אשרי קדוש' אצולת ומפקין ב'ס'ת וקורין בא' ז'גברי בענין היום ובשנייה קורין למפסיר בפרשה חקת פרשת פרה ארומה עד תטמא עד הערב ויפטי' בית ישראל יושנים בשבת חמישי שהוא כ'ט לאדר פרשת

החדש יוצר אות זה החדש אופן כבודו משבח' וזולת' עושה קדושתא אתי'ת ומפקין ב' כ'ת וקורין באחת ז'גברי בענין היום ובשנייה למפסיר בפרשת בא מן החדש הזה עד תאכלו מצות ויפסיר בראשון בא' לחדש במוסף אומר קרובץ ראשון אמצת ואחר כך שבת פנויה ואח' כך שבת הגדול ואם חל יום שני דראש חרש אדר הסמוך לניסן ביום ב' מקדימין פרשות שקלים בשבת שלפני ר"ח אדר ומפסקין בשבת פרה ו'מ' באדר ופימ'ן ב' וואח'כ בסדר פרשת זכור פרשת שח' אדר פרשת

החדש בלי חפסק' ואחר כך שבת פנויה פירוש שאין אומר בו לא יוצר ולא קרובץ ולא שום דבר ואח'כ שבת הגדול ואם חל יום שני דר"ח אדר הסמוך לניסן ביום ד' מקדימין פרשת שקלים לפני ר"ח ומפסקין ד' לחדש אדר וסימ'ן ד' ואחר כך רצופין בסדר ופנויה כדפירשתי לעיל ואם חל יום ב' דראש

חדש אדר הסמוך לניסן ביום ו' מקדימין פרשת שקלים לפני ר"ח ומפסקין ב' לחדש ואחר כך פרשת זכור ועוד מפסקין י' אדר וח'ו ב' הפסקות וסימ'ן ו'ו' ואחר כך פרשת פרה כ'ג בו ופרשת החדש בר"ח ניסן בשבת ואו אין שבת פנויה אלא שבת הגדול' ניסן שבת הפסקה שנייה יוצר את פני מלך אופן סדר קריאתה בענין אחר באו למעמים פירשת שקלים כפי תשא או בואתה תצוה אבל עתה בומן הזה לפי מנהג סדר קריאתנו של השנה לא יבא לעולם פרשת שקלי' לכי תשא או בואתה תצוה אלא במשפטים או בתרומה כפשוטה או לויקהל ופקורי במעוברות וכן עיקר וכן מצאתי קצת בא"ח בערב פורים מתנין: מן והיא תענית צבור לכל דבר לעננו

והל ודורשו כדפירשתי לעיל מליחות אום בקום אתה האל פומן

ברוכה ומהר"ה אליה מן לי לכתוב דגט שכל' לפי' שהיה עיבור אדר הראשון כאם אליעזר וכן מין דרד מהר"ם מ"כ' בתשובה דטפי יסא' לומכת אדר הראשון דכ"ל עמל' מודי ביה דשפיר דמי ולא פלגי' אלא באי דרד'כו ועיין סס סימ'ן נ'ן כתב בהדיא דבגן עור סימ'ן קכ"ו אדר הראשון מלא וי"ו דגט מנוחין דין: (מה) דמכנה"ס ימים שאין להזכיר כשמות בשבת של פרשיות ואנו אין מכהנינו כן: (יו) ובראה ל' רוק אופן דראש חדש דרננא' שבת מראש חדש שבת אז כיסן בשבת לא מצינו

שצריך לקרות בספר תורה מדאורייתא אלא פרשת זכור תוספות פרק ד' דגמליה וכן בס'מ"ק חז"ן עשה לזכור משה עמלק והיא פרשת זכור כו' ע"כ כתב מהר"ם אותם שאינו יכולים לרא' לענין לפסח זכור יש להם לזכור לאומרה כדנין וטעמים כו' מה שהוקבע פרשת שקלים בראש חדש אדר משום דאזכירין מזמרתו משמיעין על השקלים מראשון של אדר ועכשו שאנו שוקלין יש להזכיר כימה שאנו נוהגין אין שקלים אלא בדרה בעלמא ש' ומתנות לאזינוס' ופרשת זכור לכ"י פורים כדי לקדים זכירה לבעי'ה ורד"ך זכירה בפה שכן אמרו חכמים ע"ל יכול תהא בלב כשהוא אומר לא תשכח הרי זכירה בלב אומר הא מה אבי מקיים זכור הו' אומר

בפה לפרשת פרה בשלישית משום דאזכיר' ששעון בן גינוליל שאלין בהלכות הפסח קודם לפסח שתי שבתות וממא אינו עושה פסח לכך קורין בפרשת פרה בשלישית כדי שיהיה לפסח בטהרה ועיקר טהרה בפרה אדומה על טוהיה קמורה ופרשת החדש למה לפי שבניסן כתבשורו כלי מעבור ש' והארוד: דריכין כל ישראל לתת שקליהן לפני פרשת זכור ולא לשם כפרה אלא לשם כדבה אגודה במס' הופרים ואכור לומר לשם כפרה כולי לשון מוכת הופרים: (מו) ויש להקלבו למעוברות ומניקות שאין מתעבים ופרשו יום אחד אכן בריאים לא יפרשו מן הזכור אגודה וטעמא כי תענית זה אין לו

סעוד בשום מקום אך ר"ת מנא קצת ראי' מריש פרק קינא דמנהג דקאמר י'ו זמן קבלה לכל הוא: פסח אחד של פורים ביום א' א'היה תענית אחרת ביום ה' וזו היה ברית מילה וא"ל מהר"ה דוד לנכח'טעם הבקורים אלא המילה ולמד ביום שמי היה מתענה הוא והבאורים: (מז) משום דכתיב בפרשת כי תשא ג'ס מקיפת השקל: (מח) ומתנהג גם המעוברות מן הולד שנאמר כל העובר מ"ק (כ) לא דמי לתענה בלב דאומרים דאין מקדימין מעוברות פרק קינא דמנהג ומשם מהר"ה מלאני

11

מנהג של ארבע פרשיות

קב

והוא יראה ליהוה הדין היבא לדיקלע ראש חדש
 באחד שבטת אותן ההגבין להתעבות בערב ר"ח
 יתעבבוהו ה' (כא) ונס כי אמר להתעבות
 בערב שבת נס אנשי מעמד לא התעבו בערב שבת
 כי ינקת ערב שבת כשבת וכן איתא בש"ץ משום
 מגילת תעניות בסופו ונס לערב יהא קלע ויתבטל
 מעונן שבת וכן בשם מהר"ל ומוטעם זה אין מכללין
 בפסוקה גר' ולי הכותב קשה מיהא דלמר הכי בר
 ברב דיתבי בתעניתא במעיל שבתא כולי וכן
 בתכומא פרשת בראשית דלין מתעבין בערב
 שבת עבוי שרות לא יסיד ולא כבוד (כב) אפילו
 בתפלת ערבית חף על פי שעדיין לא קרא את
 המגילה אגודה והיינו דלא כתש"ץ שבת דוקא
 בשל כורים במוצאי שבת אבל באיגט השבוע א"ל
 אותו אלא אחר קריאת המגילה ע"ן בא"ת (גג)
 בעל הנסים פ"ה א"ת וכן מן ואת פרשנדתא עד
 ויתא אגודה: (כד) איתא במכתב סופרים כל
 ה' מגילות א"ס הם כתובים במגילה מברך על מקרא
 מגילה אבל א"ס היא כתובה בין הכתובים מברך על
 מקרא כתובים ומקורא ככתובים מברך על כתבי
 הקדש מברכ' בכלכות מגילה בסוף קרי' ע"ן
 במכתב סופרים שכתב בפ"א ושפיר דמי שראובן
 יברך בין מגילות בין מלאכה שמשון מקרא והכי
 איתא בתוספתא מ"א פרק הקורא עמוד: (כה)
 ויתקו בשביל התעניות כדי שלא ישנו שאף הם
 סייגים במקרא מגילה: והא דמנהגן לכת' ש
 כשוכרין ה"ן הוא בשביל תעניות שאין יודעין לומר
 שם שעשים ירקב כי הוא ח"ו לומר כשוכרין רשע
 א"ל והי' א"ס דין הכותב סוף ת' בית ה"ן:
 ומתעבבין המגילה כשאומר האגרת הזאת וכן בברכ'
 ס"ת כשאומר ויתן לנו את תורנו וברכה אחרונה
 כשאומר תורת אמת: (כו) ופעם אחת התפלל
 יסמון בברכה קודם שגללו ונער בו מהר"ל עד אשר

פזמון במתי מספר בטנחה אין נופלין אבל קורין ויהל: מה
 ודרשו וענינו ואומר ונותן כל יחד: מט ג' מחצית מטבע
 ווי גר למעות פורים אפילו לדים: ג וחולקין אותן לעניים
 ואם הל פורים ביום ראשון מקדימין התענית ל' ה' ולא ביום
 ו' מפני: נא שצריך לפרוח לשבת: ערבית נב
 אומרים על: נג הנסים בהודאה אחר קיונו לך וכן שחרית
 ומנחה ובברכת מנוון קודם ועל הכל ואם שכח אין מחזירין
 אותו כמו בחנוכה ואם אימר כשם שעשית לפי שאין אומר
 בקשה בהודא' קריש שלם ופושט המגילה כאגר' ומברך על
 מקרא מגילה: גד ושעשה נסים ושהחיינו וכן בשחרית והקהל
 אומר: נה איש יהודי ומרדכי יצא ליהודים כי מרדכי וש"ץ
 חזרו כל אחד ואז גולה: נו קצת: נו ומברך בא"ה רב
 את דרבנו ואין אומרים האל כיון שאמר אלהינו ואומ' ה"ן את
 דיננו והנוקם בו והמשלם וכו' והנפרע בו כן נראה לי סמוך
 לתחימה מעין תחימה ואף על גב דכרוז ספרים כתוב איפכא
 וחזום בא' הנפרע לעמוישראל מכל צדיקים ואין אומר האל
 הנפרע כיון שגם עתה הזכיר השם אשר הניא בו ואומר ארור
 המן ונאשתו ורש וברוך מרדכי ואסתר ואומר גם הרבונה וכו'
 לטוב ואתה: נח קרוש קריש שלם עלינו קריש יתום ואם
 הל במוצאי שבת ערבית קריש שלם מגילה אשר הניא ויהי
 נועם ואתה קדוש קריש של' הגדלה ויתן לך נראה לי בשב'
 שלפניו אין אומר צו' אבל אומר כרכי נפשי ומשכ' ל לאסף
 ואלהים יתגנו: הקורא להולה או לילדות: נט אף על פי
 שכבר יצא בבית הכנסת מברך: ס לפניה ולאחריה אפילו
 אין מנין: מגילה בופנה: סא בנחיר ושלא בוסמה צריך: סב
 עשרה והקורא מיושב בדיעבד יצא וכן בחומש: סג שנינו
 או שלשה קורין ביחד:

שחרית

ברכו כולי ודיכמו אלל הקורא על המגלה וואו הקורין לחזור להתק' ולברך: (טו) כן מסיק שבודך כולה ומיין אשרי
 ברכת שאין לברך אותה מיד ואין להסתיק בדברים בטלים וגם לא יפסק רק כדי נשימה בין באיגט פסוק בין פסוק נפסוק
 משום דמי' לקרות כאגרת וי' כבי ה"ן כנשימה אחת משום דכדי הדריכפי נשמייהו: הקשה הר"ר משה אמו"ר א"ן
 המגילה דוקא שבת מוקל וקומד ומה עבודה שרובה שבת מגילה דוקא אותה כדאיתא בפרק קמ"א דמגילה אפילו כהנים
 בעבודתן כלי שבת שדקיות מבני עבודה אינדין וכולי ותירץ הר"ר דוד מת מזה תוכיח שדוקא את העבודה ואת המגילה
 ואינו דוקא שבת: (טז) ואין אומרים בש"ץ נאולה בליה ואומר פסוק זה על שם שאסתר אמרה אותו סמוך
 לפסוק אלהי הקדש יומם ונחמד דמייה' רשע וקורא מגילה: (טז) ומפסקא ליה לראב"ה אי קטן מני לאפוקי נשים מ"ת'
 ונקראה בש"ת אחש' תיבות ברית שופר מגילה בחינו' דברים ממת' כ"ל נשים: ואמרה האשה א"ן ר"ת אגודה מגילה כד
 שמוכה: כתב ראב"ה דנשים מוזיאיות נשים מברכות על משמע מגילה ולפי' זה א"ס כבר וקורא מגילה לנשים ונכדי
 ביתו יברך על משמע מגילה לשון אגודה פרק קמ"א דמגילה: (טז) אבל אין לו לברך שהסימו הואיל וכבר יצא מהר"ל וי"ל
 ומימורי' כדלעיל בני ראש השנה: (כא) כנון הינא לדרך כדלקמן: (כב) ומפסקא אי' בעינין שיהו כולן בני מנות דשית'
 שאול וינינו אלא פרבומיביטא סג' באי'ן כדמינות א"ה ה' באש"ר י"ת: מי' שהוא אנוס קצת שאינו יכול לברך לבד'
 לפעוש

הלכות פורים

שחרית אומר על הנסים בחוראה קרובץ ואחב אומן ואין אומר אל ארך אפים ולמנצה שני חיסים וקל וחומר וחוא רחום ותתנון חצי קריש וקורין בפר בשלה ויבא עמלק ג' גברי עד סוף הסדרא אף על גב דאינו אלא ט' פטוקים משום דמליק עניינו חצי קריש יחלו וקורין המגילה ומברכין לפניה ולאחריה: ב כמו בלילה אין אומר אשר הניא ואומר אשרי ויבא לציון קריש שלם עלינו קריש יתום במנחה מתפללין גן כן על הנס' קרי' שלם ואחר כך אוכלין סעודת פורים ומתחילין לאכול הרוב ביום כי סעודת פורים שאבל' בלילה אפילו בליל ראשון לא יצא כן משמע בסמ"ג ק' בליל שני ואם משכה סעודת פורים בלילה שפי' אין מוכרין על הנסים בכרכת המזון כן מסיק א"ו ואשי"י ואמנם נוהגין להזכיר ונראה לי באלו המדינות שעושין עיקר סעודת פורים אחר מנחה הוי כמו ג' סעודות דשבת שמוכרין של שבת גם אם משכה סעודה שלישת שפי' והכא נמי לענין על הנסים הואיל והתחיל כיון שלא התפלל ערבית אבל בתפל' ערבית וראי' אין מוכרין ומתפללין ערבית בכיתוואם הל' פורים ביום ו אוכלין סעודת פורים שחרית: ג ולא בערב אחר מנחה כי אין להפסיק בערב שבת בין מנחה לערבית מסני' כבוד השבת וגם שלא לקלקל סעודת ליל שבת מצוה ד לשמוח ולשתו' ולהשתכר מאד בפורים שלא יביר: ה בין יארור המן לברוך מרדכי ויחייב כל אדם אפילו אבל לשלוח שני מתנות לאיש אחר ושני מתנות לב' אכיונים: וומי שעש' מלאכה בפורים אינו רואה סימן ברכה לעולם: ז אבל אימור מלאכה אין בו ואין אומר בו הלל כי המגילה: ח במקום הלל ואין נוהגין אבלות בפורים: ט רק דברים שבצניעא נוהג בו בוכן מסיק בא"ח ואחר פורים נוהג שבעה ושלשים ואם יש מילה בפורים מלין בין קריאת התורה לקריאת מגילה: י אחר הכנסה: ומי שרוצה לילך לדרך רחוקה ואן מגילה בידו יקרא בביתו יאפי' בתחלת החרש שני' ויחדר' אשר נהפך וגו': ביום

לשמוע ויקרא מגילה ואינו יכול להמתין עד שגמר הקהל מתהיל ויקרא מפני המכה למעלה מהר"ם: מהר"ל לא היה מנהיג ההלכה בתענית אסתר משום דלא הכירה אסתר וכשכל בית מיושי היה עניד וכראה לי שגשג כל לא הנדה אסתר כקשר עם מה שכתבו אחריה ועוד דבפרק קמח' דמגילה ד' ט' קאמר דתלמודי רב כהנא הו' מתאזרים בפורים לב' לבית המדרש והיה תמה למה עכבו והשיב לו דב אש' דלמח טרדי' בסעודות פורים לא אמר להו' היה להם לאכלה בלילה עד שהשיב לו דאין בלילה משום בפשיטות דסי' ללמוד מפי הרב גס בפורים עמנו: (א) אבל בעשרה אסתר לקרות במגילה הכתובה בין הקומטים ואפילו בימדי אינו יוצא אלא במקומטים שלהם שיש כגללין פשט' ונמרדכי וא"ל ואף על גב דשעת הדקא משוע קצת בא"ח דאפילו כנצור יא' דקוריאן וזהו דעת רבינו משולם שכתב כן מיהו רבינו תם לא כתב כן והוא דלמו קורין במקומטים בשעת קריאת המון אינו יוצא אלא בקריאת הש"ץ ואינו קורין במקומטים משום שא' שפי' יכול לשמוע מלה במגלה וכן מסתבר דימדי אינו קורא במקומט שלהו וכן איתא בהגהות מיינוני משם שפכ"ט פכ"א ואפילו לדעת רבינו משולם קרין עין אי' נקרא שעת הדקא כשית מגילה כשירה בערב וכן כמי האיל ודע ולא השתדלו כי שעת הדקא משוע כששכחו או נאכזבו ולא השתדלו להם מגילה כשירה ואף כי במקנהם משוע דהנהיג כן בימדי כראה דמכתב גרוע הוא ואפילו המנהיג לא יברך ונלאו הכי כתב רבינו גרשון מ"ה דימדי אינו מברך משום דמכתב דאף בזמנו גרין עשרה כן אמר לי אף שהמהר"ל כתב בתשובה דאם לא יומא עשרה יקרא בימדי ויברך וכן ראה הוא מנהיגין אכן מהר"ם ווי"ל כתב כהנא בתשובה דימדי אינו מברך דברכו' אינו מעבדות: (ב) וגם ביום אומר שהמ"ל אומגלה לעיקר ביום דכתיב הימים האלה ובא"ח כתב דלא כהנא כן וכן כתב בה"מ וז' אומס כהנא העם כדכינו המכתב וכן כתב אביהרובק' וכן בהפ"ר רבי וכן כתב בעל דריש טוב מנא"ל כתוב בשם ט"ח הוא מברך בלחם ביום כשקרא המגילה ונמרדכי כתב דמהר"ם כהנ' לברך נכחת ביום

דהואיל

מנהג של כל השנה

קב

ביום מ' והוא שושן פורים אין אומרים בו אל ארך אפים ולמנצח ק'ו תחנון וצו"ץ וחיוב במשתה ושמחה כמו ביום י'ד שנאמר את שני הימים האלה : ואדר השני במעוברת הוי דין אדר ממש כמו אדר בפשוטה לענין ארבע פרשיות ובפורים הכל הויא' בואדר והוא לעולם חסר ואדר הראשון מלא כמעוברת נמצא בהגהות במנהגי ממרא' ק'ו'ל שאין אומרי' אל ארך אפים ולמנצח שני הימים בעיבור ב"ד ובט"ו באדר הראשון וביוניא' ובקרימזא' ואמורים בחפסר ובתענית ומצוה לאכול ולשתות ול הרבו' משתה ושמחה ויש אומרים למנצח בט'ו דאדר הראשון אין נופלין ואין אומרים צו"ץ אפי"ט ו' דאדר הראשון : נשלמו מנהגים שיסד מהר"ר יצחק ו'ל המכונה אייזק ט"רנא' ומכאן ואילך אתחיל דיני יוצרות והפטרות בהתנות ומילור' בשבת והט"ו פרשיות וראש חודש שחלו זה בזה :

ראש חרש ושבת יוצר אילת השחר אופן אביר זולת אמנותך הפטרה הימים כסאי :

להתונה נשמת ישרים יוצר אייחר אופן כבודו אופר זולת אמהות מרשות שארית אתניה שבחה במקלות מי שבירך אלוה מני עד הפטרה שוש אשיש :

לביילה יוצר אות בריתות אופן אזורי אימה זולת אות ברית גאולה ים ליבשה : אם אירע הפטרה חתן והפטרות שבת נחד נביא : יא מפטירין בשל שבת ואח"כ מקצ' שוש אשיש עד ישיש עליך לאיך ומהרא"ק ו'ל כתב כן נהגו אפי' בשני נביאי' וגראה דלא נהוג : ושוש אשיש דוחה את כל ההפטרות חוץ מר"ח ומחר חרש ושירה והנוכה וו' פרשיו' ורש"ח נו"ע אר"ק שר"ש כיראש חרש ומחר חרש גם כתובים בפסיקתא : אם הל ראש חרש אב בשבת מפטירין שמעו בדפירשתי לעיל בחדש אב ואין הפטרת ראש חרש דוחה הארבע פרשיות וק'ו מחר חרש וק'ו חתן כי כולם אינם כתובים בתלמוד כמו הארבע פרשיות : פעם א' אירע חמונה ופרשת שקלי' בראש חרש והפטירו רק בשקלי' : שבת שירה וחמונה יפטירו ודבורה אשה נביאה ושוש אשיש עד ישיש עליך אלאיך וכן הדין בכל ד' פרשיות כך היו נוהגים בוניא' יב ולא חשו לתרי נביאי' : אם אירע מילה בשבת שבין פסח לעצר' אז אומר יוצר ואופן דמילה והשאר השייך לאותו שבת ואומר ים ליבשה קירם שירה חרשה וגאולה דשבת במקומו קודם גאל ישראל : ראש חרש ושבת בין פסח לעצר' יוצר ואופן דראש חרש והשאר השייך לאותו שבת מילה ור"ח

דחאיל ואין מדקדקין בדבר ונותנין לכל אס אין כותנין לגימ' איכא משום אר"א : (ו) כתובה אסר בכורים ובשון סורים כתב מהר"ש עמנו ועיין באש"י פרק הקורא למפרע : (ט) ועוד פסאחר הללו עבדי ולא עבדי פרע' אכל כחן עבדי ויש ולא עבדי אקשונוש בתמיה : (ט) מהר"ש הכהני והודה שפסלו חל פורים בארבע שבוע יך ערבית ושמירת למקרא מילה אחר שיתפללו בבית האבל ולזה הסכים הר"ש א"ס וי"ד וכן יש במונהגים ישיים : (י) משום דכתיב בתורה ליהודים היתה אורה ואס לא מליהו קודם לא היה בכלל יהודה וגם כתיב בה אורה וששון אורה זה תורה שאלמך ותורה אור ששון זה מילה שאלמך שש אכזי על אמרתך ותת' ומסיק שיוולו אחר קריאת המילה ומוס' התפלה וכן עשה מהר"ש מהר"ל על אחר קריא' פטר תורה : בעיבור רגילין לנקוב תענית לכיוון שבנים פירוש שנות ואר"א בא בשלח יתרו משפטים וי"א גם תת' פירוש תרומ' תזוה וכלי"ס ה' מתענין וקורין פרשת השבועה שקרית ואומר שומר ישראל כו' ובמקוה וי"ל ודרשו ועבינו ולכך מתענין לפי שהשנה ארוכה ויש יותר מקצ' שנה בין בה"ב שמתענין אחר סוכות לבה"ב שמתענין אחר פסח מהר"ש : (יא) כגון הפטרה דרבי עקיבא או עביה סערה והוא הדין לכל דש"ל כו"ע אר"ק שהם בחד נביא וגם בהפטרות שבת ויש כתבתי לקמן משום מהר"ל דמפטירין גם שום אשיש ואפי"ן להוי' לגו' דסופו לתתלנו שהרי שוש אשיש מוקדם בכביא ואומרים אותו בסוף בתרומת השלש כתב על הא דאס אירע הפטרה דתתן עם פרשיות או סוכה היאך דכהנו דלגל מנביא לנביא כהנו והיכא דלא כהנו לא לכהנו כן מהר"ש : (יב) ואינו גם כוהנין אכל כהא לי שאין מנהג קבוע : כשם שתוכה ויחיד קוור מדרא ביום ו' ויש מנהג גם כן לחזור הפטרה קוור הפטרת השבוע ולא שוש אשיש כתב מהר"ל ז"ל :

(יג) בשבת בסעודה שלישיית בירך הר"ר יעקב מנוורהיון ו' ברכות וכן כהנו ושמינתי ואמר משום שהדרשה היא כיוונו פנים חדשות : ברכת אירוסין אס לא ימאז אפילו כוס שכר ומבדק בלא כוס אכל' ברכות לא ובמדושים כתב דוקא אס יש שתוכה בשבת שהוא ערב שבועות' ויש לנבדק שבעה ברכות אכל בשלש שבועות ביום כן אין מנכרין ואס היה שתוכה ביום ד' בעבודה הראשונה מנכרין שבעה ברכות כשיכא שבת חזרין ומנכרין שבעה ברכות ואסקלו כולו אס בלא פנים חדשות שמנכרין בשבילה כוליכיש שני פתיים כהנים מסיק שיתלך הסדרא ויאמר

באותן

הלכות נשואין

באותן שבתות שבין פסח לעצרת ויצר ואופן דראש חדש
 והשאר השייך לאותו שבת וגאולה דמילה קודם שיהיה חדש
 חתונה בשבת שלפני שבועות ואמר רק נשמת דחתן והשאר
 השייך לאותו שבת אבל שבת שאחר עצרת אומ' נשמ' ואופן
 דחתן והשאר השייך לאותו שבת וכן חתין עד ר"ח ה' שו"ה
 מעוברת תמצא שקורין נשא קודם עצרת ולא יותר ואו אומר
 אשר יחדיו למאורה ואימתי יונה יעלה חן לאהבה: חתונה
 ומילה אומר נשמת ויצר וזולת דחתן ויצר ואופן וגאולה
 דמילה: ראש חדש וחתונה אומר נשמת וזולת דחתן ויצר
 ואופן דראש חדש: ראש חדש ומילה וחתונה נשמת דחתן
 ויצר ואופן דראש חדש וזולת דחתן וגאולה דמילה: ראש
 חדש שבת או ניסן בשבת אומר רק אופן דראש חדש והשאר
 השייך לאותו שבת: מילה בארבע פרשיו אומר אופן וגאולה
 דמילה והשאר השייך לאותו שבת: ראש חדש ומילה בארבע
 פרשיות אומר דראש חדש וגאולה דמילה והשאר השייך
 לאותו שבת: מילה וחתונה בשבת הגדול אומר נשמת דחתן
 וגאולה דמילה והשאר השייך לאותו שבת: מילה ביום שביעי
 או שמיני דפסח או בשבת דהפסקה או אין אומר רק גאולת
 דמילה ואפילו בחול ואומרים ליבשה אבל כל שאר יום טוב
 ומילה שהיה בחול אין אומר ים ליבשה רק אם חלו בשבת ויש
 אומרים מילה והפסקה שאומר גם כן אופן וגאולה דמילה
 כן נראה ליהאורות: פנים אחת ארע מילה כדורא בשבת
 שלפני ראש השנה וציוורא מהרא"ט לומר יוצר וזולת השייך
 לאותו שבת משום דהיצור והזולת מיירי ג"כ במילה בחרוות
 חלק י" קרוש צוה להם בריתו וגם כתיב בו זכרו לעולם
 בריתו ובזולת כתוב סוד י" ליראיו ובריתו להוריעם דרמי
 טובך לקטתי ממנהגי מהרא"ק מאבי העזרי אם יבא יום טוב
 חתן שבעה דחתונה סבדין שבעה ברכות כל שני הימים
 ערבית שחרית ולא בסעודה: יג' שלישית כי היא נקרא
 פנים חדשות כמו שבת והכותב מסופק אם היה ראש חדש:
 ה' ברכות צדיקין עשרה ולא אשר ברא ומברכין כל שבעה
 אשר ברא ושהשמחה במקונו וצדיק ב' בוסות לברכת המזון
 לחתן אפילו לאשר ברא ואם יצאו חתן ופלה לסעודה כבית
 אחר ועושין אותו בית עיקרולא אקראי מברכין שבע' ברכות
 יומא קמא או אשר ברא חתן שבעה ואם אוכלין בני החתונה
 בשנים או בשלושה בתים כולם יברכו' ברכות אם אוכלין
 מסעודת החתן אפילו אין השמש מצרפן ויש אומרים ורק
 בשחשמש מצרפן ועיין באבן העזר סימן פ"ב: בתה המרדכי
 בשבועות

ויאמרו קדים באיננו ואמר כך קורא לתת שם
 דש"כ התיר להוכיח על שלשה ביום חמישי שני
 קטובה אם נרביה לכך כגון שיש שלשה חתנים שני
 יסראלים ואמר כהן דהא מופא הוי כמו מועד כולה
 הברות מיומתי וכל ספורים דהלכות תפלה וקור
 ששם אלמנה או להפך בסעודה ראשונה' ברכות
 ואשר ברא כל שבעה ואלמן ששם אלמנה סעודה
 ראשונה שבעה ברכות דרין קדמיש' ים דכהנו
 רק ביום ראשון לברך אשר ברא שחרית וערבית
 גוהנן לעשות הקופה תחת השמים למ' טוב שיהיה
 זרעם ככוכבי השמים לרוב מהרמ"א: וכוהנן
 לפרום שלית על חתן וכלה משום דמוך פרשת
 גדלים לפרשת כי יקמומר: קתן תחת הקופה
 אם נמא לשתות אז שותה רביעית ומברך ברכה
 אחרונה אפילו אחר ברכת אירוסין ומתפלל ברכה
 בעוד היום גדול ואומר ענינו: הכהנה מסעודת
 ימנה כיוול מדינה של גהינם ואם אינו הכהנה מנה
 ים אומרים שהיא ממנה לשמים וחלו הן כסעודת
 ימנה כגון כסעודת מילה ובת תלמיד חכם לתלמיד
 חכם ובת כהן לכהן ודוקא כשי"כני אדם מהנהניס
 פסקי תוספות פרק ערבי פסקים: שמועתי בשם
 גוהר"י שאין לכולו בסעודה ביום המצרת שמת בו
 אכני: ואם שידך בתו ולקח הקתן אלו ואחר ימים
 יהים היה רוצה לך אבי הכלה למרקקס להליך
 את הקתן והכלה עמו והקתן לא לרצה ללך כי אחר
 שאל בשאלת עמכם למרקקס איך נותן לי בתך
 ואין מי שדבר בעדי לומר בהשכחה היו רוצין ללך
 ונאותו לילה הלכו אבי הכלה והקתן לבית
 יוהר"י והיה טס גם מהר"ד וכמוריס ואבי הכלה
 והקתן קבלו קנין על תיקון התכא' ב'אותו לילה ולקח
 יוהר"י זכוכית מלא בידו וברך ברכת אירוסין
 ואמר כך קודם הקתן הכלה ואבי הכלה לא ידע אם
 היה גדולה אקטנה ומה לו ליקח יד בתו בתוך ידו
 בשעה שקדם הקתן את הכלה ואמר הקתן הרי
 את כו' ולא טיבר הקתן את הזכוכית ומה עשה הכלה
 שלא תלך עוד בגילי שערך ואמר כך היו הקתן
 והכלה גם בן בבית אחד ומן רכ כמו בתפלה ולא
 ימונן כו' כי אמרו שאין איסור בדבר ומשאו שלא
 להלכו למרקקס וכשעשה הכשואין ברבו' ב' ברכות ולא
 יותר: שגאית בספר סקידים כל מקום שאלמס
 גנש' רואין זה את זה כגון בסעודת משאין אין
 לברך שהשומע כושינו לפי שאין שומע לפני הק"ה
 כסמיטו דהרודיג'יה: וכל ימנה: תופעה
 שומע וברכין שהשומע במעונו כגון ברכת חתנים
 בכתוב כיה קול משון וקול שומע וכן כשטמן חוק
 בשמיטין

בשבעות פ"ב בשם מהר"ם ורשב"ם אפילו ספרה הכלה ז'
 נקיים קוד הגשוואין ובדקה עצמה בימי הספיר ודחה הנשוואין
 צריכה לחזור ולספור שבעה נקיים סמוך לחופה ולבעילה
 ואפילו טבלה כבר לא מהני עיין שם: פעם אח' אירע חתונה
 בראש חרש ניסן שחל בשבת ואמרנו רק נשמת דחתן ואופן
 דראש חרש ויש אומרים אופן דחתונה וכל השאר השייך
 לאותו שבת והיינו מפשירין באחד לחדש ולא בשל חתן
 וקרין ל ספר תורה רק ו' גברי ולא יותר כדי שקרא השביעי
 בספר תורה שנייה מפני כבוד כן נראה לי: אם אירע חתונה
 בשבת הפסקה אומר ויצר דהפסקה ונשמת ואופן וזולת
 דחתן כן נכון:

בשמיני ימיו האמכתא או תיכונ פרטה מנכר
 טהמקה במוטו דכתיב פקודי יי' ישרים משמחי
 לב ויש כספר הפרנס שיש לנכר גם כטעמות מדיון
 הכן שהטמקה במוטו מוילה דאין מנכרין משום
 צער דיכונא ואין מנכרין שהטמקה במוטו אלא
 בעטרה ובמדינות אומטריין לא כהני אך בכל
 מדינות רייכ'ם כהני בתרומות הדשן: כטעמות
 ברית מילה עושין במועד דאיכא גערא דיכונא אבל
 לא טעודת מדיון הכן דאמריין ביה שהטמח במוטו
 וכן טמק רבינו יוסף בר משה בשם רבי שמואל עד
 כאן לשונו וכן כתב בעץ המים שכן כתב ר"ת לה"י
 פטר כ"ט עיין בתרומות הדשן: כתב בהג"ה בסע"ק
 בהלכות אורח חיים יש טהורין שלא לעשות שני
 מוסות ביום אחד משום דאמריין שלא לערב טמקה
 בשמחה וגם בירושלמי מוסקי הא דלא לערב כולי מיעקב אבינו
 לאדם אחד כולי אבל שני מוסות לשני בני אדם לא שייך
 כזה משום עירוב טמקה בשמחה וכן היה כזה רבינו יחיאל
 בר יוסף לעשות מוסות יעוס או יתמוס עם מוסות אחד
 מנכיו הכל ביום אחד אך משתי אקיות פירש כספר
 קסוד'ס שאין לעשות בשבת אחד וכן היו
 הדאשנוס מהרין אפילו בככר'ס שני מוסות ביום
 אחד הלא טמקת מונגה ומנכר'ה משום איכה מנכר'ה
 קמא דמועד קטן וכן אנהיה ומנכר'ה איכה רבתי
 מועד קטן:

וסימנך אך טוב אלהים לישראל ורעה לכותיים וגם
 חסימן אהיה אשר אהיה שם גאולת מצרי'כן גאולנו
 ברחסיו שני' ומסיק במרכיבובאש"י דם יחיד קורא
 הלל וגם מנכר עליו: ד"ן שהחיינו מנכרין יז
 פעמ' בשנה שהחיינו וסימן טוב שנאמ' כי לקח טוב
 נתתי לכם טוב גימטרי' ז' לקח אותיות חלק שהחיינו
 מנכרין ב' לילות הפסח ב' לילות רשבעות ב' לילות
 דסוכות ב' לילות דשמיני עצרת יום א' אלול בליל
 ראשונה דהנוכה ליל יום דמגילה ב' לילות דר"ה ב'
 ימים דשופר ליל יב' וטוב ליקח תירוש ליל ב' דר"ה
 לאפוקי נפשיה מפלותגא ודוקא בשלא אכל ענבים
 כבר: ד"ן אכינו מלכנו ואומר א"מ מר"ח עד מוצאי
 יב' חוץ משבת יב' בשב' אבל בערב יב' בשחרית אפי'
 שאירע יב' בחול אפי' חבי אומר א"מ בשחרית אבל
 במנחה ערב יב' א"מ א"מ ואומר במנן אבות בשבת
 חמלך הקרו וכן זכרנו ומי כמון חמלך הקרו וחמלך
 המשפט וכתוב בספר ועושה השלום אומר כל הימי
 תשובה ואם לא אמר פהזירין אותו ד"ן מזמור לתוד'
 א"א מזמור לתוד' בשבת וי"ט ובע' פובח"ה שלו בע"כ
 בע"פ משום תורה דנאכ' ליו' ולילה עד חצות ובע"פ
 אינו נאכל בלילה משום חמץ ובליל יב' משום תענ'

ד"ן אל ארך אפים אלו ימים שאין אומרים אל ארך
 אפים ולמנצחוק' תחנון הנוכה ופורים אפילו
 פור'קטן דאד ראשון י"א שא' א' אל ארך אפי' ולמנצח
 וכל י"ט ושבת וערב פסח וערב י"ב ט' באב א' אל
 ארך אפי' ולמנצח ותחנון: ד"ן תחנון וצדקתן וצדוק
 הדין לו ימי שא' לא תחנון וצדקתן וצדוק הדין כל
 ימי ניסן ול' ג' בעומר ומה ר' סיון עד שמיני בנות בכלל
 שהו אסרו חג ט' באב ובחמ' עשר בוכ' ט' אל שח'
 זכור ברית אין גופלין ביוצר מן' בתשרי עד פ' ד' בו
 שהוא אסרו חג מכ'ה בכסליו ח' ימי שהוא חנוכה וט' ז'
 בשבת רק ערב ר"ה וערב יב' נופלין בערב שלפניה'
 וגם בסליחות בערב ר"ה נופלין ובברית מילה אין
 נופלין אבל בער' שלאחר' נופלין מיר וכן דב"ה אחר'
 ובל' ג' בעומר יש אומרים בערב שלפניו נופלין אבל
 באיסתרות ובמעררה ונפחהם אין נופלין: ד"ן הלל
 שלם הלל שלם אומר כ' א' וחסמין בב' ט"ב ימים
 ראשונים דפסח וב' לילות יום ימים דשביע' ט' ימים
 דסוכות ח' ימים דהנוכה: וכן ימים שאין גומרין בו
 הלל כ' א' וסימנך אך טוב ראשון דניסן ימי פסח ב'
 אייר א' סיון ב' תמוז א' אב ב' אלול ב' מרחשון א' כסליו
 כשחשנה כסדר' שבש' יום א' באדר שני והו' כ' יום

מנהג של כל השנה

שבתות מפטירין בשבת שנייה ויעש חירם : לעולם כשיש שני סדרות יחד מפטירין בשנייה חוץ מאהרי מות קדושי' שמפטירין בהלא כבני כושי' שהוא נרש' לאחרי לפי שהתשפ' מיירי בתועבות ירושלם ששייך לקדושי' וכשחולקין אחרי מות וקדושי' מפטירין הלא כבני כושיים אחרי' והתשפוט לקדושים כדפירשתי לעיל דאותן תועבות שנאמרו בפרשה קדושים נזכרו גם כן בהתשפוט' וכן משמע במרדכי כדפירשתי לעיל וכן נראה לי :

ד'א'ש חרש אלו בשבת מפטירין השמי' כסאי אבל בראש חדש אלול באחד בשבת אין אומר מחר חרש כי אין הפטרת מחר חרש דוחה דנחמ' ציון דאין במחר חרש שום נחמה: גראה כשחולקין ממות ומסעי מפטירין לפנחסוד' ה': פרשת דהאזינו סימן הוי' ולך האזינו זכור ירכיבה וירא לולי כי ידיו ואם תאמר למח מהלקין נצבי' וילך שהם קצרו' מאד ולא מהלקין ממות ומסעי שהם ארוכות ויש לומר כדי להפסיק בנצבים בין קללות דוחה כי תכא ובין ראש השנה כמו שקורין במדבר קודם עצרת כדי להפסיק בין קללות דבחקותי ובין עצרת אבל בנצבים והאזינו הוירק תוכחות ולא קללות ואם יכא ר"ה כה' או כז' אז אין שבת בין יום כפור לסוכות לכן מהכרי' נצבים וילך יחד קודם ראש השנה: קלו תענית צבור י"ב בשנה נגד שנים עשר חדשים שיעלה לכל חדש יום אחד וקורין ויחל ענינו בין גואל הרפוא שחרית ומנחה ויחיד אומ' ענינו במנח' בשומע תפלה כי אתה שומע וחות' ברין אתה יי שומע תפל' ומפטירין דרשו במנח' ומברכין עד מגן רוד : ואומ' ברכת כהנים גם במנחה רק ט' באב קורין ויחל במנחה ולא כשחרית וביום טוב אין קורין ויחל בשחרית: וזו הן שניה חמישי שני דאייר ודמרחשון ושבעה עשר בתמוז' באב וצום גדליה ויום כפורים ועשרה בטבת ותעני' אסתר והוספנו עוד תעני' כ"ט אלול ואינו תעני' צבור לקרות ויחל ולומר ענינו וזהו שלשה עשר תעניות נגד חדש העבור אי נמי נגד שלשה עשר מדות שאומר ככל תענית ועוד הצנועים והכבורים מתענית בערב פסח וזהו י"ד וסימן לכל היד וירא ישראל את היר' : אבל שלשה עשר

וי"א להתחיל הרעיון בע"פ וז"ה שלו ובע"כ : וכן א"א ב"ט מזמור שיר ליום השבת לא לי"ט או להתחיל טוב לחודות: ד"ן קדוש כב"ה א"א קדוש כב"ה ב' לילות ראשונים דפסח ולי ל"כ: ד"ן ויהי נועם ואתה קדוש במ"ש כשחל י"ט אפילו ר"ה וי"ב באותה שבוע קודם שבת אפילו ביום ו' אבל אם חל בשבת הבאה אומר במ"ש שלפניו ויהי נועם אין ז' בויהי נועם לכן האומרו ופעמים נצול מכל כלי זיון ז' שבת' בשנ' שא"א אותו אם חל ט' כאב במ"ש שאין אומר ויהי נועם אלא ואת' קדוש אין אומר אלהי' יחננו ולא ויתן לך ולא פרקים אבל במוצאי שבת קודם ט' באב אומ' ויהי נועם איע"פ שנקרא מועד אכל בפורי' במ"ש אומר ויהי נועם אחר המגילה וגם אתה קדוש ויתן לך וכן הרין בחנוכה אומ' ויהי נועם כמו בשאר מ"ש : ד"ן במה מדליקין א"א במה מדליקין כשחל י"ט בערב שבת ואפי' בשב' ואפי' בח"ה ועל זה הלוקות יש מדינות שאומר איתו בח"ה וכן מסיק בחג"ה במהרא"ק : לעולם כשיש מוסף אומ' קדיש שלם אחר הלל או אחר תפלה שחרי' ובהנוכה ובפורים ותעני' חצי קדיש אחר תפלה שחרית לעולם חצי קדיש בס"ת אחרי קריא' התור' חוץ ממנח' השבת ומנחה דתענית: לעולם הקדיש קודם קריאת מפטיר חוץ מפי' באב שחרית שאומר קדיש אחר שקראו למפטיר מפני שהו' שלישי כשמוצאי' ב' ס"ת אומר קדי' על שתי' קודם קריא' מפטיר ג' ס"ת כגון בשמח' תורה ור"ה טבת בשבת ור"ה בפרשת שקלים ור"ה ניסן בפרש' שחר' אומר קדיש על ס"ת שנייה ושלישי' יחד ובש"ת שקרא בשנייה בראשית מניח של מוסף אצלה ואומ' קדיש על שתי' יחד וכן ב"ח טבת ור"ה אדר שהוא פרשת שקלים ור"ה ניסן שהוא פ' החדש כשח' בשבת מוציאין ג' ספרי תורה וקורין ו' בענין היום וס"ת שני' קורין לז' מניחין השלישי אצלה ואומ' קרי' על שתי' יחד : לעולם קורין תדיר קודם כגון פרש' החדש בס"ת שלישי' קורין למפטיר ולעולם מפטירין בענין שקרא בסוף ובס"ת שלישי' בחנוכה קורין של חנוכה בשלישי' ומפטיר בנרות דוכריה ור"ה אדר בשבת קורין בג' כי תשא ומפטירין בשקלים בן שבע שנים : ר"ה ניסן בשבת קורין בשלישי' החדש הזה מפטירין בא' לחדש והשמים כסאי בטלה : כשיש ב'

בביתו ירא אהר ובגישט' אהבה שהאחר יקבלו עלי'ת
 באהבה וכיום כפר ס' אין אוטר ענינו אבל בט' באב
 אומר החון ענינו בשחרית וחצבור אומר ענינו בסנה
 בג' נחמ' בכונה ירושלם כתשעה באב אהר ערבי קוד'
 איכה אומר גם כן תתקלל ומכרך בנחת על מקרצ'
 גלה ואומר איכה וקנינות ואחר איכה וקנינות אומר
 זאת קדיש וקדש בלא תתקן וכן למהר בלא תתקב'
 ומרל' למהר ואני זאת ברית ויום כפור שהל בשנת
 מוכידין שבת אף בנשעיל' אבל חקה אינו מוכידי' באת'
 נותן כדלעיל רק הש' סוכיר אף באמת נותן הואיל
 ואומר אתה נותן בתוך התפלה וכן קבלת' וביום טוב
 בשב' אין מוכידין של' וס' טוב במגן אנו ולא בחתומה:
 על הלל סברכיין לקרוא או לגמור כן מסיק במרדכי'
 פרק כסה מרלין שכתב יעל' ויבא בראש חודש ערבי
 היחיד הוא ולא ש' לפי שאין מקדשין החדש מרדכי':
 ער שם גם אם שבח על הנס' בכרכת המזון חו' כיון
 דקבלנו עלינו:

עלין סלין כל ק המנהגים

קדיש יהוה

בנהג לומר קדיש אס ספק לו שמת
 אכיו יכול לומר כשאין יתום
 בעיר שאומר קדיש דנה ככך
 אך אל שיש בגול ודאי
 פשוטה מהמיל':

בנהג קדיש יתום יש
 קהילות דנהגי
 תוש' דוחה את האור ויש
 נוקמות דנהגי דשוין הן
 ונהרג' נהרג' ופשטיה
 ובמקומות דנהגו דתושב
 דוח' את הנכרי מכל מקו'

פעם ראשונה ישרשו' לנכרי להתפלל ולומר קדיש
 יתו וכן אחר שלשי' יויש' לורשו להתפלל ולומר קדיש
 פעם אחת והא דתושב דוחה את הנכרי רוקא בתפל'
 ובקדיש בבית הכנס' אבל בפרים' שמע דבבוק ובקדי'
 שניהם שוין והסנים משו' אין מנהג קבוע באותו שעל
 הפתח אם דוחה חתושב את הנכרי או לא וכיון דלא
 סבורר סנהגס אמרינן טפי דל' הוי תושב ונכרי שוין
 בדכתיב משפט אחד יהי' וכו' וכן בעיר חרשה שבאו
 שם ליקיש מעלמא ורוצין לקבוע שם סנהג נכון הוא
 שיקבע להם משפט אחד בין בבית הכנסת בין החוצה

לה' ועתה אבאר מנהג מקום שהתושב דוחה הנכרי
 היכא דיש ב' אבלים על אב או אס' רחמנא ל' צילן אס'
 שניהם תושבי' או שניהם נכרים ושניהם תוך ז' או תוך
 שלשים אותן שנים עשר חרשי יחלקו בגורל כל'
 התפלות והקדישים הן לפני העמוד הן על פתח בית
 הכנסת ואם אחת תיך: א' שבעה ואחר תוך שלשים
 דוחה בן שבעה את בן שלשים מכל שכן שדוחה לבן
 שנים עשר הדש ו אסר

בנהג קדיש כל החתומים
 השבת ואם אירע לאדם
 באותו השבת יום מית' אב
 או אס' שקירין יאר צייט גם
 הוא נדחה מפני הנן שבעה
 מלומר קדיש כל השבת
 אך במוציא שבת שאין
 האנל צריך לצאת מבינה
 הכנס יכול אותו יאר צייט
 להתפלל ולומר קדיש ולא
 אמרינן על זרה עבר זמנו
 במל' קרבנו ואפילו יש
 אנלי' בבית הכנסת שהם
 תוך שלשי' או שנים עשר
 חד' אינם יכולים למחורז
 בירו להתפלל ולומר קדי'
 ב' אך אם הכן שבע' קטן
 שאינו כר מצוה וחולדך
 לבית הכנסת כל שבעה
 לומר קדיש אז מי שאירע
 לו מיתת אב ואם תיך אותן שבעה יאמר קדיש יתום
 פעם אחת ואפילו אם הכן שבעה הוא נכרי דוחה אז
 תושב בן שלשים יאזי' אר צייט ומכל שכן בן שנים
 עשר חרש וכן אם תושב ונכרי שניהם בני שבעה גם
 בזה יחלקו בגורל אותן קדישי' של אותו שבת כילענין
 שבעה אין שו' עליו לתושב על האורח ואם אחר תוך
 שלשים וא' תוך שנים עשר חרש שניה' תושבי' דוחה
 בן שלשי' את בן שני' עשר חרש בתפל' בקדיש לפני
 העמוד אך בקדי' בפרים' שמע שעל פתח בית הכנסת
 שניהם שוין בו ויחלקו בגורל ויום שמת בו אב ואם
 לתושב

כז א K k k i

מנהג של כל השנה

לתוש' דוחה את בן שלשי' מכ' ש בן שנים עשר חדש
 לתושב כל אותו יום התענית דהיינו תפלת ערבית
 שחרית ומנחה וכן הקדישים של אותו יום שאומרים
 לפני העמוד אך הקדיש ופריסת שמע שיעל הפתח
 יחלק בגורל ואם התושב בן שלשי' או שנים עשר חד'
 ולנכרי איר' יאר צייט ג' או הנכרי יש לו כוח להתפל'
 תפלה אחת וקדיש אחר לפני העמוד ושעל הפתח
 יחלוק בגורל ואם לנכרי תוך שלשי' ולתוש' תוך שני'
 עשר חדש או יחלוק התפלות והקדישים בין לפני
 העמוד בין שעל הפתח כל אותן שלשי' אם אך בזה
 יש עילוי לתושב על נכרי אם שניה בני שלשי' או
 בני שני' עשר חד' או שניה יאר צייט בזה רוח' התוש'
 את הנכרי לגמרי מלהתפלל ולומר קרי' על העמוד
 אך בפריס שמע וקרי' שעל הפתח שניה' שוין ויחלקו
 בגורל: לפעמי' יש שלשה או ד' בני אדם שאירע להם
 יאר צייט כיום א' ואין באותו יום כי אם שני קדישים
 יתים לפני העמוד בחול ושלשה אם הוא שב' או יום
 טוב שאומר חמש מגילות או אחר דרשה ואם כן אין
 ספיק לכולם לומר קדיש יתים כי אינו מועיל להם
 שיהלוקו בענין זה שהאח' יתפל' ערבית והשני יאמ'
 קדיש יתום וכן בשחרית זה אינו דחא מרגלא בפומי'
 דאנשי דקדיש יתו' עיקר אם כן כשזרמן כך שיהיוג'
 או ד' תפל' וגם תפלת ערבית של מיום י' התענית
 ויאמרו קר' יתו' של אחריו וכן מי שלא היה לופנאי
 לבא לבית הכנס' ביום יאר צייט שלו כגון שחיה בר'
 יכול גם הוא להתפל' בערבית שאחר התענית ולומר
 קר' שאחריו אבל אם כא קורס תפל' המנח' והתפל'
 אותה או אמר קדיש על הפתח שוב אין לו שום זכות
 בתפל' ערבית ובקדיש יתום שאחריה וביום שיחיו ג'
 קדיש יאר צייט זוכה בכלן והיכא שיש הרב בני
 אר' מאיש א' ויש ג' א' שהוא יחיד לאביו אבל עליו
 אז יחלוקו כולם בגורל יחד ולה חשיבין אותן חרבה
 בני אדם שמאי אחד כאיש אחר כי כולם חייבין לומר
 קר' בשכיל כבוד אב ואם: יש מי שרגיל להתפלל

והשני אין רגיל להתפלל או יש קטנים שאינן יכולין
 להתפל' מכל מקום הקריש' יתומים יחלוקו בשוה כי
 כשה' בשביל שזה יודע להתפל'
 נכענין התפלל' אין סילוק אינו נגרע אלא זריונשכר
 בן ככרי לאמר כאשר הוא ואם אותו שמת יש לו
 עם הקדיש יתום כן כתב בנים בעיר ואחרת ובא
 מהרי"ק שטר' וכל דין לשם אינם נקראי' תושב'
 פני' עשר חד' נשימו מקל' בשביל אביהם שנקבר שם
 למאד דכ' י' או נד' קדש' רק אותן הזרדים תוך
 א' עמו' בכל דוכ' י' נקראו תושבים וכל דרי קהלת
 עד כלות שנים עשר חדש שנותנין מס י' משרתי
 בהכ' הקים א' להתפלל שנותנין מס י' משרתי
 וקרי' עד אחר א' קדש' קהלה ואפילו עניי העיר
 משנת י' ר"ל: שיש לחם שם דירת קבע
 כולם חשיבין כתושבים
 ואם אדם קובע את דירתו תוך הקהל או משעה שה'
 חייב לישא בעול עם דרי קהלת' חשבו כחושב אבל
 לא משעה שגמר פיקוס חמס עם החגמון אף על גב
 שצריך ליתן חמס לחגמון וכן אפכאמי שנקר דירתו
 מן הקהלה אי משעה שאינו חייב ליש' בעול עם ררי
 הקהל' ישוב כאור' אף על גב שעדיין חיל' יתחמס
 לחגמון ואם יש לבעל הבית מלמד או שמש המושכ'
 לזמן והוא פנוי שאין לו אשה ובנים במקו' אחר אז דינו
 כתושב אבל אם יש לו אשה ובנים במקו' אחר אז דינו
 ואין לו אב או אם במקו' אחר אז נקר' תושב אבל אם
 יש לו אב או אם אינו נקרא תושב ואפילו אם מגדלו
 בתורת צדקה מכל שכן אם הוא אצלו
 בשכר חסם יתכרך ינחם אבילי
 ישראל בניחומי ציון וירושלים
 כן יהי רצון אמן:

העתקתי מתשובת מהרם מינץ סג' וכל אלה מתקנותיו
 שתיקון ז':

הנהגה אשר תיקן הרב רבינו אשר ז"ל אחי רבינו יעקב בעל השירים ז"ל:

אורח חיים למעלה למשכיל למען סוד משאול מטה

א שיפיריש מעשר מכל ריוח שיביא ה' יתעלה לידו: ב שיתן מוד לדקדק אשר תשיג יד ולסוף כל חדש שבי פשיטין ולסוף כל שנה זהוב וקני: ג שיתפלל ערב ובוקר בכל יום עם הכבוד: ד שיגיד תפילין בכל יום: ה שיקבע מנוחה בכל פערי ביתו המייבס במנוחה: ו שיקבע עתים לתורה ז שיהיה נאמן במשאו ובמתנו ובדיבורו: ח שיכבד למודי תורה בכל יבלתו: ט שיקרא את עמיתו ולא ישא עליו תטא: י שדן את חברו לבק וכות: יא שימאול כל לילה קודם שיטן לכל מי שנטא לו בדברים: יב שישתדל להכניס שלום בין איש לאשתו ובין אדם לחברו: יג שיהיה את בני ביתו על התפלה ועל כטילת ידים ועל ברכת הנהנין: יד שיפרע התמיד בכל ששי: טו שילמוד הפרשה בכל שבוע שנים ויקרא אחד תרגום ופירוש רש"י ז"ל: טז שיקרא אגרת התשונה שמיבר רבינו ונה ז"ל בשבוע שימאול ראש השנה להיות בתוכה: יז שיקבע בעודה שליטת בכל שבת אחר זמנה: יח שיכבד את השבת כברכת ה' אלהיו אשר כתן לו: יט שיערו' שלמן בכל מנוחי שבת ויאכל אפילו דבר מועט: כ שסייע לחבירו בכל מה שיצטרך בגופו ובדבריו: כא שיתודה בכל לילה קודם שיטן מלבד הלילות שהן אחרות בהספד ובתעניות ויתאבל על עונותיו ועל אורח גלותו ועל חורבן בית קדשיו ותפארתו שוכה במהרה ביומו: כב שיעשה יום אחד תענית בכל חדש ג' ימים שקרין

נתורה ואס

לא יוכל להתענות שיתן ב' פשיטין לדקדק: כג שקיים

הנכבד לכתב כל יום ששני הטורים כי היא

ע ודת השם יתדרך

הנחמת והרנוה

לפניו:

על ידי הפועל במלאכת הקודש נאם ראובן בר אליקום ז"ל מק"ק מענין על נהר ריין:

ועל ידי הפועל במלאכת הקודש נאם אורי וייבש בלא"א אברהם שלי"ט אמן סלה מק"ק אמשטרדם הבירה:

מפתחות של תהלים

פא	הרנינו לאלהים עזונו	מא	אשרי משכיל אל רל	א	אשרי האיש
פב	אלהים נצב בעדת אל	מב	כאיל תערוג על אפקי	ב	למה רגשו
פג	אלהים אל דמי לך	מג	שפטני אלהים	ג	בברחו ספני אבשלום
פד	מה ירירות משכנותך	מד	אלהים כאזוני שמענו	ד	בקראי ענני יהוה
פה	רציתי " ארצך שבת	מה	רחש לבי דבר טוב	ה	אמרי האזינה יהוה
פו	חטתי אזניך ענני	מו	אלהים לנו מחסה	ו	יהוה אל באפקך
פז	יסודתו בהררי קרש	מז	כל העמים תקעו כף	ז	שגיין לרוד
פח	על מחלות לענות	מח	גדול " ומהלל מאד	ח	יהוה ארוננו מה אדיר
פט	חסר " עולם אשירה	טמ	שמעו זאת כן העמים	ט	אורה " ככל לבי
צ	תפלה למשה איש	נ	אל אלהים " דבר	י	למה העמוד כרחוק
צא	יושב בסתר עליון	נא	בבוא אליו נתן הנביא	יא	בי הסיתי איך תאסרו
צב	טוב להודות ליי	נב	כבוא דואב האדומי	יב	הושיעה " כי גמר חסדי
צג	" מלך גאות לבש לבש	נג	אמר נבל בלבבו אין	יג	עד אנה " תשכחני
צד	אל נקמות " אל נקמות	נד	בבוא הזיפים ויאסרו	יד	אמר נבל בלבבו אין
צה	לבו נדננה ליי נרעה	נה	האזינה אל חיס תפילתי	טו	" מי יגור באהליך
צו	שירו ליי שיר חיש	נו	על יונת אלם רחוקים	טז	מכתם לרוד שסרני
צז	" מלך תגל הארץ	נז	בברחו בפני שאול	טז	תפלה לרוד שמעה "
צח	כי נמלאות עשה	נח	האמנם אלם צרק	יח	לעבד " לרוד
צט	" מלך ירגו עמים	נט	בשלוח שאול וישמרו	יט	השמים מספרים
ק	הריעו ליי כל הארץ	ס	בהצותו את ארם נהרים	כ	יענך " ביום צרת
קא	חסד וספוט אשירה	סא	שמעה אלהים רנתי	כא	" בעתך ישמח מלך
קב	תפלה לעניי כייעטף	סב	אך אל אלהים רומיה	כב	על אילת השחר
קג	ברכי נפשי אתי	סג	אלהים אל אתת	כג	" רועי לא אחסר
קד	" אלהי גדלת מאד	סד	שמע אלהים קולי	כד	ליי הארץ ומלוואת
קה	הודו ליי קראו בשמו	סה	לך דומיה תהלה	כה	לרוד אליך " נפשי
קו	מי ימלל גבורותי	סו	הריעו לאלהים כל	כו	לרוד שפטני " כי
קז	יאמרו גאולי " אשר	סז	אלהים יחננו ויברכנו	כז	" אוריו ישעי
קח	נכון לב אלהים אשירה	פח	יקום אלהים יפוצו אויביו	כח	אליך " אקרא צורי אל
קט	אלהי תהלת אל תחרש	פט	הושיענו אלהים כי באו	כט	הבו ליי בני אלם
קי	נאם " לאדני שב	ע	אלהים להצילני	ל	ארומקן " כי דלתני
קיא	אודה " בכל לבבי	עא	צדקתך הצילני ותפלטני	לא	בן " חסיתי אל אבושת
קיב	אשרי האיש ירא אתי	עב	לשלטת אלהים משפטך	לב	לרוד משכיל אשר נשוי
קיג	הללו עבדיו	עג	אך טוב לישראל אלהים	לג	רננו צדיקים ביי
קיד	בצאת ישראל ממצרים	עד	למה אלהים זנתת	לד	לרוד בשנותו את טעמו
קטו	לא לנו " לא לנו	עה	חודינגלך אלהים חודינו	לה	לרוד ריבה " את יריבי
קיו	אהבתי כי ישמע "	עו	נודע ביהודה אלהים	לו	נאם פשע לרשע
קיז	הללו אתי " כל גוים	עז	קול אל אלהים ואצעה	לז	לרוד אל תתחר במרעים
קיח	יאמר נא ישראל	עח	האזינה עמי תורת	לח	אל בקצפך תוכחני
קיט	אשרי תמיסי דרך	עט	אלהים כאו גוים בנהלתך	לט	אמרת אשמרה דרכי
קכ	אל " בצרתה לי קראתי	מ	רועה ישראל האזינה	מ	קוח קייתי

מפתחות של תהלים קו

קמא	קמב	קמג	קמד	קמה	קמו	קמז	קמח	קמט	קנ
קלא	קלב	קלג	קלד	קלה	קלו	קלז	קלח	קלט	קס
קמא	קמב	קמג	קמד	קמה	קמו	קמז	קמח	קמט	קנ
קמא	קמב	קמג	קמד	קמה	קמו	קמז	קמח	קמט	קנ
קמא	קמב	קמג	קמד	קמה	קמו	קמז	קמח	קמט	קנ
קמא	קמב	קמג	קמד	קמה	קמו	קמז	קמח	קמט	קנ
קמא	קמב	קמג	קמד	קמה	קמו	קמז	קמח	קמט	קנ
קמא	קמב	קמג	קמד	קמה	קמו	קמז	קמח	קמט	קנ
קמא	קמב	קמג	קמד	קמה	קמו	קמז	קמח	קמט	קנ
קמא	קמב	קמג	קמד	קמה	קמו	קמז	קמח	קמט	קנ

תם ושלם תהרה לאל בורא עולם

תפלת הים

יהו רצון מלפניך "אלהי ואלהי אבותי אברהם יצחק ויעקב האל הגדול
 דגבור והנורא המוכתר בכתר האמונה למען קדושת שרש עשרה
 מדותיך של רחמים ולמען קדושת שערי הרחמים ולמען זכות ישיגי חברון אברהם
 יצחק ויעקב אהוביך ותמימיך ולמען זכות עקדתו של יצחק יחידך שנעקד על גבי
 המזבח והיה עולה תמימה קדושה וטהורה ולמען זכותם וקדושתם ונבואתם
 של שמואל הנביא ושל אליהו הנביא ושל אלישע הנביא נביאך נביאי אמת :
 ולמען זכות כל הצדיקים והחסידים שהיו בכל דור כנינים על ישראל שתעמיד
 הים מעפו ויחשו גליו ותעשה רצון לבנו ותוליכנו מהרה אל מחוז חפצנו לטובה
 כאשר בדרך לעשות ותשמע תפלתנו ותאזין תחניתנו ועננו בשעה הזאת שאנו
 בתפללין ומתחננים לפניך ותוליכנו בנחת רוח טוב כפי הצורך ותשמרנו מהמון
 גלים ומשאון משבריים מרוח סועה מסער ומצער ומבלבל עתים ומחלוף זמנים
 ומהבריות הרעות חנדלות בים וביבשה ומכל צער ומכל הפסד ואל יעכבנו לא
 משביע ולא מבריח ולא משטין ולא מצר ולא מזק ולא מבלבל ולא מפחד ולא
 מחרים ולא מאיים ותוציא רוח טוב מאוצרותיך להנחין הספינה וכל תופשי כשט
 ומנהיגיה ומלחיה וחובליה ואומניה שנהגו אותה כראוי בלא עצלות ובלא
 חישול ובלא תשות כח והגיענו אל מהו חפצנו בלי שום חזק ובלו שום צער וכלי
 שום הפסד כמו שאתה מושל בגאות הים בשוא גליו אתה תשכחם הקס סערה
 לדכמה ויחשו גליו שמרה נפשי והצילני אל אבוש כי חסיתי בך : ואנחנו נברך
 יה מעתה ועד עולם הללויה :

